

בנק ירושלים

דוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019

הדוח על הסיכונים ומידע פיקוחי נוסף בדבר הון פיקוחי על פי הוראות באזל III הכולל תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו על ידי הבנק נכללים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <https://www.bankjerusalem.co.il> כמו כן, הדוח על הסיכונים של הבנק נמצא באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך www.magna.isa.gov.il.

.....	תוכן העניינים	
2	
3	אינדקס טבלאות הגילוי
6	מידע צופה פני עתיד
10	חלק 2 – יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
21	חלק 3 – הרכב ההון והלימות ההון
35	חלק 4 – יחס המינוף
37	חלק 5 – סיכון אשראי
64	חלק 5א – סיכון אשראי של צד נגדי
70	חלק 6 – סיכון שוק
80	חלק 6א – סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר
68	חלק 6ב – מניות וקרנות
88	חלק 7 – סיכון נזילות
97	חלק 8 – סיכון תפעולי
102	חלק 9 – סיכונים אחרים
105	חלק 10 – תגמול
114	תוספת א' – קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים

אינדקס טבלאות הגילוי

פרק	טבלה מס'	נושא	עמוד
2	טבלה 1:	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)	10
	טבלה 2:	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)	18
	טבלה 3:	נכסי סיכון לפי חלוקה לפעילויות עסקיות	19
	טבלה 4:	תנועה בנכסי סיכון משוקללים	20
3	טבלה 5:	תמצית הרכב ההון הרגולטורי לצורך חישוב יחס הון	22
	טבלה 6:	הרכב ההון הפיקוחי (CC1)	23
	טבלה 7:	דוח תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי	29
	טבלה 8:	חישוב יחס ההון	32
4	טבלה 9:	ניתוח השפעת השינויים על יחס הון עצמי רובד 1	32
	טבלה 10:	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)	35
	טבלה 11:	יחס המינוף (LR2)	36
	טבלה 12:	סיכון אשראי לאנשים פרטיים	45
5	טבלה 13:	התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים	47
	טבלה 14:	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)	48
	טבלה 15:	התפתחות תיק האשראי	53
	טבלה 16:	סיכון אשראי לפי ענפי משק	54
	טבלה 17:	פירוט החשיפות לפי יתרת תקופה חוזית לפירעון	55
	טבלה 18:	פירוט חשיפות לפי אזורים גיאוגרפיים	56
	טבלה 19:	נתונים על הפחתת סיכון אשראי (CR3)	59
	טבלה 20:	טבלת המיפוי לדירוגי חברות הדירוג הבינלאומיות המוכרות	60
	טבלה 21:	חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)	61
	טבלה 22:	חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)	62
	טבלה 23:	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)	65
	טבלה 24:	הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)	65
א5	טבלה 25:	חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)	66
	טבלה 26:	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)	67
	טבלה 27:	חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6)	68
	טבלה 28:	חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים (CCR8)	69
	טבלה 29:	סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)	74
	טבלה 30:	נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה	76
6	טבלה 31:	פירוט החשיפה במונחי VAR	79
	טבלה 32:	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק	82
	טבלה 33:	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם ¹ של הבנק	83
א6	טבלה 34:	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית	84
	טבלה 35:	חשיפה כוללת של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית	85
ב6	טבלה 36:	היתרה המאזנית של ההשקעות במניות בתיק הבנקאי ושווין ההוגן של השקעות אלו	86
	טבלה 37:	השקעות הבנק במניות בתיק הבנקאי ודרישות ההון בגין	87
	טבלה 38:	מתכונת גילוי על יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)	89
7	טבלה 39:	מלאי נכסים נזילים	93
	טבלה 40:	סוגי פיקדונות לפי סוג המפקיד על בסיס מאוחד	95
	טבלה 41:	פיקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד	95
	טבלה 42:	סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים	96
	טבלה 43:	תגמול שהוענק במהלך שנת הדיווח (REM1)	111
10	טבלה 44:	תשלומים מיוחדים (REM2)	112
	טבלה 45:	תגמול נדחה (REM3)	113
תוספת א'	טבלה 46:	הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (LI1)	114
	טבלה 47:	הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (CC2)	116

118	המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים (L12)	טבלה 48:
119	מילון מונחים	טבלה 49:
125	אינדקס	טבלה 50:

הדוח על הסיכונים - כללי

אנו מתכבדים להגיש דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019 (להלן: "דוח על הסיכונים"). הדוח על הסיכונים, ערוך בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

דוח על הסיכונים זה כולל מידע נלווה ומשלים לדוחות הכספיים המאוחדים של בנק ירושלים בע"מ.

הדוח נועד לאפשר לקוראי הדוחות של הבנק להעריך מידע משמעותי שכלול בהם לגבי יישום מסגרת העבודה של ועדת באזל, ההון, חשיפות הסיכון, תהליכי הערכת הסיכון.

בשבועות האחרונים אנו עדים להתפשטות עולמית של נגיף הקורונה וארגון הבריאות העולמית הכריז על הנגיף כמגפה עולמית. כל מדינות העולם נקטו ונוקטים בצעדים חריפים למניעת התפשטות המגפה. אי הוודאות בנוגע להתפשטות המגפה והשפעתה על הכלכלה העולמית היא עצומה ואין כל יכולת לחזות את סיומה ותוצאותיה. משבר הקורונה גרם לשוקי ההון בעולם להגיב בחריפות ובנפילות שערים חדות מאוד בכל הבורסות בעולם, וזאת כתוצאה ממכירות מאסיביות ומשיכות כספים מאפיקי ההשקעה והחסכונות של הציבור. להערכת הבנקים המרכזיים בעולם מדובר באירוע מתגלגל שהשפעתו על הכלכלה העולמית משמעותית ביותר שעשויה לגרום למיתון עולמי. הבנק נוקט בכל הצעדים המתחייבים למניעת התפשטות הנגיף בבנק ובמקביל פועל לחיזוק איתנותו הפיננסית ומניעת נזקים. נכון למועד פרסום הדוחות ההשפעה הישירה על הבנק איננה משמעותית ומצבו של הבנק איתן ויציב. להמשך השנה ועד להתייצבות המשבר לא ניתן בשלב זה להעריך את ההשפעות העתידיות.

אריאל לוינגר
סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי

גיל טופז
מנהל כללי

זאב נהרי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח: 22 במרץ 2020

מטרה ועקרונות הגילוי

המידע שנכלל בדוח זה כולל את דרישות הגילוי שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור 651 "דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים" של בנק ישראל שמבוססת על פרסומים של וועידת באזל (להלן: נדבך 3) ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות הגילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (ה-FSB) ודרישות הגילוי שפורסמו על ידי צוות משימה (ה-EDTF) שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (ה-FSB) לשיפור פרקטיקות הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים (להלן: EDTF). כמו כן, נכללו דרישות הגילוי הנוספות בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל והנחיותיו (להלן: מידע אחר).

לאור זאת, הדוח כולל, בין היתר, את דרישות הגילוי הבאות, ככל שרלוונטי:

- גילוי מפורט על הסיכונים והחשיפות אליהם חשוף הבנק ואופן ניהולם.
- גילויים כמותיים על דרישות ההון ועל נכסי הסיכון בגין חשיפות אשראי, שוק ותפעולי;
- גילוי על חשיפות לסיכונים האחרים אליהם חשוף הבנק מעצם טבען של הפעילויות העסקיות שלו, כגון: סיכון משפטי, סיכון ציות, סיכון רגולטורי וסיכון סביבתי;
- מידע כמותי ואיכותי בדבר שינויים משמעותיים שחלו בחשיפות הבנק לסיכונים אלה ואחרים ואופן ניהולן;
- גילויים מכוח המלצות של EDTF ומקורות אחרים כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים ושינויים מהותיים במידע איכותי שנדרש מכוח המלצות כאמור.

הדוח נערך בהתאם לעקרונות המפורטים להלן:

- לגבי נתונים כמותיים שנכללו בגילויים קודמים במסגרת דרישות הגילוי של נדבך 3 או במסגרת דרישות גילוי נוספות כאמור לעיל, הוצגו נתונים השוואתיים לתקופות המקבילות בשנת הדיווח הקודמת כנדרש בהוראות.
- המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמשים בסיס לחישובים של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות ובחלקו על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
- מידע רלוונטי נוסף בדבר חשיפה לסיכונים מסוימים והיבטים נוספים שהגילוי לגביהם נדרש בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, ניתן למצוא בפרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים, כגון: שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוף המטבע והאינפלציה וכן אירועים מדיניים/ביטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור הן מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזורו או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות.

כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" וביטויים דומים להם. המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא עובדות עבר.

ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

- מיזוגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם על מבנה התחרות בענף.
- השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ו/או על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ו/או על רווחיות הבנק.
- יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.

- תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
- התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק.
- תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
- שינוי בטעמי הצרכנים ו/או בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו. האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

מסגרת הוראות רגולטוריות

בנק ירושלים בע"מ מפוקח על ידי בנק ישראל (להלן: "הפיקוח על הבנקים"), אשר מקבל מידע על הלימות ההון של הבנק וקובע את דרישות ההון הפיקוחיות המינימאליות בישראל, וכן קובע מסגרת הוראות רגולטוריות לניהול בנקאי תקין ולדיווח.

להלן מפורטים שינויים מרכזיים מסוימים בדרישות רגולטוריות שהשפיעו או עשויים להשפיע על מגבלות רגולטוריות או על

תוצאות פעילות הבנק:

נב"ת 332

ביום 28 לפברואר 2019 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 332 שעניינה רכישה עצמית של מניות על ידי תאגידים בנקאיים.

במסגרת התיקון הותר לתאגיד בנקאי לבצע רכישה עצמית של מניותיו בכפוף לתנאים מסויימים. תנאי בסיס לביצוע הרכישה העצמית הינו עמידה בתנאי החלוקה של חוק החברות ותנאי נב"ת 331 בנושא חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים. הרכישה הוגבלה ל-3% מההון המונפק והנפרע (ביחס לכל תכנית רכישה שתקבע). תכנית כאמור צריך שתאושר ע"י דירקטוריון התאגיד הבנקאי ותקבל את אישור הפיקוח על הבנקים.

החוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח – 2018

ביום 18 במרץ 2018 פורסם ברשומות החוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח – 2018. הוראות החוק לפיהן תאגיד בנקאי אינו אמור לפרוע שיק אשר מתקיימות לגביו הגבלות המנויות בחוק, נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2019. לפירוט נוסף ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2019. ליישום החוק לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

חוק שירותי תשלום התשע"ט – 2018

ביום 31 בדצמבר 2018 פורסם חוק שירותי תשלום התשע"ט 2019, שמטרתו להסדיר את מערכת היחסים בין נותן שירותי תשלום לבין המשלם והמוטב. תחולת החוק (למעט לגבי כרטיסים נטענים מסויימים) הינה ביום 1 בינואר 2020. הבנק לומד את הוראות החוק ונערך ליישומן. לפירוט נוסף ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2019.

חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019) בנושא הקלות למעבר בין בנקים

חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018 פורסם ביום 14 במרץ 2018 ותחילתו 3 שנים מיום פרסומו. על פי התיקון לחוק, הוטלה על הבנקים חובה להיענות לבקשת לקוח (יחיד וכן תאגיד מסוג שקבע הנגיד בכללים) להעביר את הפעילות הפיננסית שלו מהבנק שבו היא מתנהלת לבנק אחר. נקבע כי על הבנק המעביר ועל הבנק הקולט, לבצע את הפעולות הנדרשות כדי לאפשר ללקוח להעביר את הפעילות הפיננסית לבנק הקולט באופן מקוון, נוח, אמין, מאובטח ובלא גביית תשלום מהלקוח בעד הליך העברת הפעילות הפיננסית כאמור, בתוך שבעה ימי עסקים. על פי החוק, לנגיד בהסכמת שר האוצר, קיימת הסמכות לפטור באופן מלא או חלקי בנק בעל היקף פעילות קטן (בנק ששווי נכסיו אינו עולה על 5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל) מיישומן. בנק ירושלים ביקש, וקיבל, פטור בתנאים מיישום המהלך, למשך שלוש שנים ממועד כניסת החוק לתוקף.

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018

ביום 5 במרץ 2018 אושר חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 (להלן: "חוק חדלות פירעון החדש") אשר נכנס לתוקף בחודש ספטמבר 2019. לפירוט נוסף ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2019.

תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) באמצעות תיקון מס' 57 לחוק הגנת הצרכן – מענה טלפוני

ביום 25 ליולי 2018 פורסם תיקון (מס' 57) לחוק הגנת הצרכן, אשר חייב כל תאגיד בנקאי המספק שירות טלפוני הכולל מערכת אוטומטית לניתוב שיחות, לתת ללקוח מענה אנושי מקצועי, לכל היותר תוך 6 דקות ממענה הניתב לשיחת הלקוח. החוק נכנס לתוקף ביום 25.7.19. לפירוט נוסף ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2019. ליישום החוק לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

נב"ת 426 – מענה טלפוני אנושי מקצועי

ביום 12 ביוני 2019 פורסם נב"ת 426 המסדיר את ההוראות החלות על הבנקים בהקשר למתן מענה טלפוני אנושי במוקדי הבנק. עיקרי הנב"ת הם:

הבנק מחויב לתת מענה אנושי מקצועי במוקד טלפוני תוך 6 דקות מתחילת השיחה. לאזרח ותיק (לקוח מגיל 75), יש לתת עדיפות בנתב השיחות של המוקד. על הבנק לאסוף ולנטר נתונים אודות דפוס המענה וזמני ההמתנה במוקד ולהסדיר מערך דיווח תקופתי להנהלה, שיכלול מידע ניהולי רלבנטי לשיפור איכות ויעילות המענה. הבנק נדרש לפרסם באתר האינטרנט, נתונים מסויימים אודות המענה במוקד הטלפוני. תחולת הנב"ת – החל מ- 25/7/19 (למעט הסעיף לגבי אזרחים ותיקים, שתחולתו החל מה-1.1.20). הבנק מיישם את ההוראות הנב"ת שנכנסו לתוקף ונערך להשלים את ההוראות לגבי אזרחים ותיקים.

חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016

ביום 12 באפריל 2016, פורסם חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016, אשר יצר הסדר כולל לשיתוף נתוני אשראי המרוכזים, בין היתר, בנקים. ריכוז הנתונים מתבצע על-ידי בנק ישראל, אצלו מרוכז המאגר. על-פי החוק, על כל גוף הנותן אשראי וגופים נוספים כפי שנקבעו בחוק, נקבעה חובה להעביר מידע לבנק ישראל על לקוחותיו. המידע כולל מסגרות אשראי, עמידה או אי עמידה בהתחייבויות הלקוח לאותו גוף ועוד. ביום 12 באפריל 2019 מערכת נתוני אשראי שהוקמה על-ידי בנק ישראל, מכח החוק, עלתה לאוויר. הבנק השלים את העמידה בדרישות החוק, ובהתאם מיישם את ההוראות. לפרטים נוספים ראה ביאור 15 סעיף 6 לדוחות הכספיים.

נב"ת 359A – מיקור חוץ

ביום 8 באוקטובר, 2018 פורסם נב"ת A359 בנושא מיקור חוץ הקובע עקרונות והנחיות על פיהם נדרשים הבנקים לפעול כאשר הם מעבירים פעילויות שונות למיקור חוץ. במסגרת ההוראה נקבעו חובות החלות על הדירקטוריון ועל ההנהלה של הבנק, בין השאר, בקשר עם האחריות הכוללת למיקור חוץ ואישור התקשרויות מהותיות (החלים על הדירקטוריון) ובקשר עם קביעת ואישור מדיניות.

במסגרת הנב"ת בוטלה הוראה 359 העוסקת בקשרי תאגידים בנקאיים עם מתווכים ונקבעו בו הוראות לעניין הפניית לקוחות לתאגיד הבנקאי.

תחולת הנב"ת החל מיום 31 במרץ, 2020, אך הבנק רשאי ליישם את מרבית ההוראות הנב"ת (למעט פניה יזומה למשקי בית לצורך הפנייתם לבנק לקבלת, אשר מותנית בתחילת הפעילות של מאגר נתוני אשראי לפי חוק נתוני אשראי) לפני מועד התחולה, ככל שהוא עומד במלוא הדרישות לפי הנב"ת.

הבנק השלים את העמידה בדרישות הנב"ת, ובהתאם מיישם את ההוראות. ליישום הנב"ת לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

נב"ת 367 - בנקאות בתקשורת

ביום 7 במאי 2019 פורסם ונכנס לתוקפו תיקון בהוראת נב"ת 367 - בנקאות בתקשורת. התיקון הגדיר כי גם הפקס נכנס לגדר "ערוץ תקשורת" המחייב התנהלות הכפופה להוראות הנב"ת, החל מיום 1 בינואר 2020.

בנוסף, במטרה להשוות בין תנאי חשבון מקוון לבין אלו של חשבון שנפתח בסניף - בוטל סעיף "הגבלות על חשבון מקוון". הקלה נוספת שניתנה מתייחסת לפעולות כמו העברות, תשלומים ופעולות אחרות למוטבים, ביטלה את החובה לעשות שימוש בגורם אימות לעניין זה, והשאירה זאת לשיקול דעת הבנק. הבנק בוחן את יישום ההקלות שנובעות מתיקון זה.

יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
[נדבר 3]
יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

טבלה מספר 1 – יחסים פיקוחיים עיקריים:

ה	ד	ג	ב	א	
31.12.2018	31.03.2019	30.06.2019	30.09.2019	31.12.2019	על בסיס מאוחד ליום:
					הון זמין (במיליוני ש"ח)
872.1	879.7	906.3	908.0	944.9	1 הון עצמי רובד 1
872.1	879.7	906.3	908.0	944.9	א1 הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
872.1	879.7	906.3	908.0	944.9	2 הון רובד 1
872.1	879.7	906.3	908.0	944.9	א2 הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
1,237.6	1,247.1	1,261.7	1,258.6	1,294.6	3 הון כולל
1,237.6	1,247.1	1,261.7	1,258.6	1,294.6	א3 הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
					נכסי סיכון משוקללים (RWA) (במיליוני ש"ח)
8,338.5	8,659.6	8,888.3	9,023.8	9,089.9	4 סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
					יחסי הלימות הון (באחוזים), לפי הוראות המפקח על הבנקים
10.5%	10.2%	10.2%	10.1%	10.4%	5 יחס הון עצמי רובד 1
10.5%	10.2%	10.2%	10.1%	10.4%	א5 יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
10.5%	10.2%	10.2%	10.1%	10.4%	6 יחס הון רובד 1
10.5%	10.2%	10.2%	10.1%	10.4%	א6 יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
14.8%	14.4%	14.2%	13.9%	14.2%	7 יחס הון כולל
14.8%	14.4%	14.2%	13.9%	14.2%	א7 יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
9.9%	9.9%	9.9%	9.9%	9.9%	א11 יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
0.5%	0.3%	0.3%	0.2%	0.5%	א12 יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש ע"י המפקח על הבנקים ⁽¹⁾
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים⁽²⁾
14,139.2	14,708.6	14,331.3	14,527.1	15,167.7	13 סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
6.2%	6.0%	6.3%	6.3%	6.2%	14 יחס המינוף (באחוזים)
6.2%	6.0%	6.3%	6.3%	6.2%	א14 יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים)
					יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות המפקח על הבנקים⁽³⁾
2,174.6	2,141.7	2,371.5	1,944.1	2,034.2	15 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
676.0	875.6	786.1	751.8	850.5	16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
325%	247%	305%	261%	241%	17 יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

(1) לרבות דרישות הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

(2) ראה להלן בפרק "יחס המינוף" להרחבה בנושא.

(3) ראה להלן בפרק "יחס כיסוי הנזילות" להרחבה בנושא.

העלייה ביחס הון עצמי רובד 1 ויחס ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2019 לעומת היחסים ליום 30 בספטמבר 2019, נובע בעיקר מעלייה בהון עצמי רובד 1 כתוצאה מהרווח ברבעון 4 2019. לפירוט הסיבה לעלייה ברווח, ראה [דוח הדירקטוריון וההנהלה לדוח כספי לשנת 2019](#).

גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים (OVA)

[נדבר 3]

תיאבון הסיכון הינו הכמות וסוג הסיכון, ברמה הכוללת, אותו הבנק מסוגל ומעוניין לשאת על מנת להשיג את יעדיו האסטרטגיים. זהו אחד מהשלבים הראשונים המייצגים את אסטרטגיית לקיחת הסיכונים. במילים אחרות, תיאבון הסיכון הינו ביטוי של הנכונות והיכולת של הבנק להתמודד עם רמות גבוהות או נמוכות של חשיפה לסיכון ותנודתיות של הרווח וההון, כדי להשיג את היעדים האסטרטגיים שלו. לאופן קשירת תיאבון הסיכון לאסטרטגיה העסקית של הבנק ולמגבלות הרגולטוריות יש השפעה משמעותית על האופן בו פועל מערך ניהול הסיכונים בבנק.

לקיחת סיכונים היא פעולה מובנית בפעילות הבנקאית אך יש להבין את הסיכונים המובנים ואלה הנלקחים בנוסף. הבנה זו מתחילה בדירקטוריון ובהנהלה הבכירה. סיכון הינו האפשרות שאירוע מסוים ישפיע על יציבות הבנק ועל ההשגה של מטרות עסקיות ואסטרטגיות. ההשפעה יכולה להיות שלילית או חיובית. ההתמקדות של ההנהלה צריכה להיות במזעור אותן השפעות שליליות. עם זאת, בכדי ליצור ערך למחזיקי העניין (stakeholders), ההנהלה צריכה לדעת לאזן את התחלופה בין סיכון לתשואה.

הגדרת תיאבון הסיכון הינה לרוב הצעד הראשון לעיצוב והבנת האסטרטגיה לניהול הסיכונים - מסמך תיאבון הסיכון שאושר על ידי הדירקטוריון מביא את גישת הבנק לבנייה, יישום ותפעול תיאבון הסיכון. הנהלת הבנק אחראית לכל הפעילות השוטפת ולעמידה בעקרונות תיאבון הסיכון ע"י הגדרת ואכיפת מגבלות סיכון המתאימות לפעילויות הבנק בהתאם לתיאבון הסיכון.

תיאבון הסיכון מוגדר ע"י דירקטוריון הבנק ומשקף גם את דרישות הרגולציה וכל מחזיקי העניין.

הבנק פועל כך שתהליכי ניהול סיכונים יתקיימו הן בתוך קווי העסקים והן לרוחב הבנק בחתך של סוגי סיכון. סוגי המדיניות הספציפית לגבי כל סיכון שמזוהה מבטאות גישה זו. לגבי כל סיכון צריכים להתקיים זיהוי, מדידה, הערכה, בקרה, הפחתה, ניטור ודיווח.

רמת תחכום תשתיות ניהול הסיכונים, לרבות מערכות המידע, מותאמות להתפתחויות שונות בבנק, כדוגמת: גידול במאזן ובהכנסות, עלייה במורכבות הפעילות או במבנה התפעולי שלו, התרחבות גיאוגרפית, מיזוגים ורכישות, השקת מוצרים חדשים או קווי פעילות חדשים. במסגרת התכנון העסקי האסטרטגי מובאים בחשבון היקפן של התפתחויות אלו.

תהליכי ניהול הסיכונים מתייחסים למכלול הסיכונים הקשורים לבנק כך שלצד הסיכונים בפעילויות העסקיות כגון אשראי, שוק, נזילות וכד' ישנה התייחסות לסיכונים אחרים ובכללם: סיכונים תפעוליים, סיכונים מערכות מידע, סיכונים סייבר, סיכון משפטי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון, סיכון ההתנהגותי (Conduct), סיכון הגנת פרטיות, סיכונים שאינם מוחשיים כמו סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי, וחשיפות חוץ מאזניות (ערביות, קווי נזילות). הבנק לוקח בחשבון את מידת החפיפה בין הסיכונים, כיוון שגם סיכונים שאינם נראים משמעותיים ברמה הבודדת, הצטרפותם לסיכונים אחרים, עלולה להביא להפסדים משמעותיים.

דיווח תקופתי על התפתחות בפרופיל הסיכון לדירקטוריון ולוועדת ניהול הסיכונים נערך במסגרת מסמך הסיכונים רבעוני שבאחריות מנהל הסיכונים הראשי של הבנק. בנוסף דירקטוריון הבנק מקבל דיווח רבעוני על ההתפתחויות המהותיות בקווי העסקים המהותיים על ידי חברי ההנהלה האחראים לקוי הפעילות.

מבחינת הקיצון הינם כלי חשוב לניהול סיכונים המשמש את הבנק כחלק מניהול הסיכונים. מבחינת קיצון מהווים כלי המתריע בפני הנהלת הבנק על השלכות שליליות בלתי צפויות הקשורות למגוון רחב של סיכונים, ומספקים אינדיקציה לגבי צרכי ההון והנזילות העשויים להידרש במקרה של זעזועים משמעותיים.

הבנק משתמש במבחני קיצון צופי פני עתיד ככלי משלים לגישות ניהול סיכונים המבוססות על מודלים כמותיים.

הבנק קבע מדיניות תרחישי קיצון שמטרתה הינה לקבוע את קווי הסמכות והאחריות ואת עקרונות המדיניות בנושא מבחינת הקיצון, וכן להגדיר את תכנית מבחני הקיצון.

ניטור ודיווח על הסיכונים מתבסס ככל הניתן על מערכות מידע ניהולי ממוכנות שתספקנה לדירקטוריון ולהנהלה הבכירה מידע ברור, מדויק, רלוונטי ובמועד בנוגע לפרופיל הסיכון של הבנק.

מערכת מידע ניהולי:

- מאפשרות סכימת חשיפה ומדדי סיכון על פני קווי עסקים
- מסייעות בזיהוי ריכוזי סיכון רלוונטיים לבנק וסיכונים מתהווים
- מאפשרות ניתוח תרחישים צופי פני עתיד
- משקפות את השפעת פעולות הגידור והפחתת הסיכון

סקירת התמצית של פרופיל הסיכון של הבנק

הבנק קובע סטנדרטים מחמירים לניהול הסיכונים וכן קובע את תאבון הסיכון במונחי מדדי ביצוע מרכזיים כסט של מגבלות מחייבות לניטור הסיכונים. הביצועים והמדדים המרכזיים של הבנק כפי שמוצגים להלן הינם בהלימה עם תיאבון ומגבלות הסיכון.

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן

ממשל תאגידי לניהול הסיכונים

[נדבר 3]

הממשל התאגידי התומך בניהול הסיכונים וההון בבנק מתחלק לשתי רמות: ברמה הראשונה נמצא הדירקטוריון, אשר מחזיק באחריות העליונה לניהול הסיכונים וההון, ברמה השנייה נמצאת הנהלת הבנק הבכירה, אשר מוציאה לפועל את מדיניות ניהול הסיכונים תוך עמידה ביעדי ההון שנקבעו.

ממשל תאגידי לניהול הסיכונים כולל את משתתפי מערך ניהול הסיכונים וכולל הגדרת האחריות והתפקידים של כל אחד מהם. מסגרת זו מתבססת על ארבעה קווים מרכזיים, מעגל הפיקוח ושלושה קווי הגנה.

הדירקטוריון נושא באחריות לעסקי הבנק ולאיתנותו הפיננסית, לרבות אישור אסטרטגיה לבנק ופיקוח על יישום היעדים האסטרטגיים (קצרי וארוכי הטווח) של הבנק, קביעת התיאבון לסיכון, מדיניות הסיכונים הכוללת של הבנק (לרבות החשיפה של הבנק לסיכון ויכולת הבנק לנהל סיכונים ביעילות), הממשל התאגידי, פיקוח על ההנהלה הבכירה, קביעת ערכי הבנק ומתן תגובה במועד לשינויים בעסקי הבנק ובסביבה החיצונית בכדי להגן על האינטרסים של הבנק (מתוך מדיניות ממשל תאגידי של הבנק). להגברת היעילות ובכדי לאפשר התעמקות ממוקדת בנושאים שונים, ממנה הדירקטוריון ועדות דירקטוריוניות, את יושבי הראש שלהן ואת חברי הוועדות. בהתאם לרגולציה המחייבת, ובפרט נוהל בנקאי תקין 301, הדירקטוריון מינה, בין היתר, את הוועדה לניהול סיכונים (להלן: "הוועדה"). יו"ר הוועדה הנו יו"ר הדירקטוריון של הבנק וחברי הוועדה הנוספים הנם: ד"ר רות ארד (דירקטורית חיצונית על פי חוק החברות ונוהל בנקאי תקין 301), גידי שובל, יואב נרדי, ועוזי לוי (דירקטור בלתי תלוי על פי חוק החברות ודירקטור חיצוני על פי הוראה 301). כל חברי הוועדה הנם בעלי ניסיון בניהול סיכונים.

על פי נוהל עבודת הדירקטוריון, הוועדה תאשר, תמליץ, תדון, ותפקח בנושאים המוגדרים בנהל, הוראות ניהול בנקאי תקין והוראות הדין. כמו כן, על הוועדה לקיים קשר רציף ותפקח על מנהל הסיכונים הראשי (לרבות בהתייחס לפרופיל הסיכון העדכני, עמידה/סטיה מתיאבון הסיכון/ מגבלות שנקבעו ותכניות הפחתה). בהתאם להוראות נוהל עבודת הדירקטוריון, הוועדה תפעל בהתאם לנוהל בנקאי תקין 310 וסמכויותיה יכללו, בין היתר, את הנושאים הבאים: (א) תדון ותגבש את פרופיל הסיכון ותיאבון הסיכון של הבנק ותקבע מגבלות חשיפה לסיכונים השונים, לרבות לתרחישי קיצון. (ב) תדון ותגבש המלצות לדירקטוריון בנוגע לתהליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP); (ג) תקיים קשר שוטף עם מנהל הסיכונים הראשי ועם פונקציות ביקורת ובקרה אחרות על מנת להתעדכן בפרופיל הסיכון העדכני, תיאבון הסיכון, מגבלות וחריגה מהן ותוכניות לצמצום סיכונים; (ד) תקיים ממשק עבודה עם וועדת הביקורת של הדירקטוריון בנושאים מהותיים רלוונטיים לתחומי אחריותה; (ה) תוודא כי סיכונים חדשים או מתפתחים מנוהלים כנדרש ושהנהלת הבנק הקצתה להם משאבים נאותים.

הוועדה מתכנסת לישיבה רבעונית שוטפת לדיון במסמך החשיפה הכולל לסיכונים ברבעון השוטף. כמו כן, מתכנסת הוועדה לדיון והמלצה לדירקטוריון לאישור תהליך הערכת נאותות ההון (ICAAP), למסמך התיאבון לסיכון של הבנק וכן מסמכי המדיניות לניהול הסיכונים השונים של הבנק, לרבות, בין היתר, סיכוני אשראי (מדיניות האשראי ומדיניות ניהול סיכוני אשראי) ומדיניות ניהול סיכונים פיננסיים ונזילות של הבנק; יצוין, כי סיכוני ציות ומניעת הלבנת הון נדונים גם בוועדת ביקורת. סיכוני IT ואבטחת מידע וסייבר נדונים בוועדה משאבים, טכנולוגיות מידע וחדשנות טכנולוגית. עוד מתכנסת הוועדה, מעת לעת, כדי לדון באישור ו/או המלצה למוצרים

חדשים. סך הכול מתכנסת הוועדה בין 6-9 פעמים בשנה.
יו"ר הדירקטוריון מקיים קשר שוטף עם מנהל הסיכונים הראשי (ישיבות תקופתיות).

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים במבנה ו/או אופן הפעילות או התפתחויות אחרות בכל הקשור לממשל התאגיד לניהול הסיכונים בבנק.

תרבות הסיכונים בבנק [EDTF]

הבנק הטמיע תרבות ארגונית המבוססת על ניהול סיכונים איתן, אשר תומכת בהתנהגות מקצועית ואחראית, ומספקת נורמות ותמריצים נאותים. לצורך השגת מטרה זו, נקבע שהדירקטוריון וההנהלה הבכירה:

- יחזיקו בידע ומומחיות מספקים על כל קווי הפעילות המשמעותיים על מנת להבטיח את יעילות המדיניות, הבקורות, ומערכות ניטור הסיכונים בגין אותן פעילויות. בנוסף הם יוודאו שלפונקציות ניהול הסיכון השונות יש את הידע המקצועי, מומחיות, מידת שמרנות ההולמת את תיאבון הסיכון של הבנק וכלים לביצוע תפקידם.
- יעודדו זיהוי והעלאת סוגיות סיכון על ידי כלל העובדים בבנק, מבלי להסתמך לצורך כך על פונקציות ניהול הסיכונים או הביקורת הפנימית. מטרה זו תושג, בין היתר, באמצעות קיום דיונים פתוחים וכנים, המעודדים הצפה של חולשות וסוגיות טעונות.
- הסדרת ערוצי דיווח דיסקרטיים כדי לעודד דיווח ללא חשש מחשיפה אישית וכד'.
- יוודאו הגדרה ברורה של סמכויות ואחריות דיווחית (Accountability) כך שעובדי הבנק יבינו את תפקידם ואחריותם לסיכון, כמו גם את סמכותם לפעול בקשר לכך. כלומר, כל אחד נדרש להבין את אחריותו לא רק לפעילות העסקית, אלא גם לסיכונים הנובעים ממנה. גבולות הגזרה שיקבעו על ידי הדירקטוריון (בעת אישור התיאבון לסיכון) יוטמעו בבנק כך שכל אחד מהעובדים יידע אילו סיכונים מותר לו לקחת במסגרת קבלת ההחלטות השוטפות שבתחום אחריותו.
- יוודאו כי שיקולי ניהול הסיכונים מהווים מרכיב מרכזי בהחלטות אסטרטגיות ושוטפות. מצופה שהדירקטוריון וההנהלה, בסיועו של מנהל הסיכונים הראשי, שיהיה נוכח בפורומים המשמעותיים, יאתגרו את ההצעות המועלות להחלטה ולצד בחינתם מהיבטים עסקיים יבחנו אותן גם מהיבטי סיכון.
- יעודדו שיתוף מידע ותקשורת פנים-ארגונית, הן אופקי לרוחב הארגון והן אנכי במעלה שרשרת הניהול, באופן המסייע לקבלת החלטות אפקטיביות, למשל באמצעות דיווחים, ועדות ופורומים שונים המשתפים מגוון גורמים מיחידות ארגוניות שונות.
- יוודאו שמתבצע תהליך של הפקת לקחים בעקבות כשלי אשראי, תפעול, סייבר ואבטחת מידע, מערכות מידע וכן בעקבות אירועים מהותיים.
- יוודאו התאמה של מדיניות התגמול לתיאבון הסיכון, יעדים אסטרטגיים ארוכי טווח, יעדים פיננסיים ואיתנותו הכוללת של התאגיד הבנקאי, תוך איזון הולם בין סיכון לתגמול. מדיניות תגמול נאותה תקושר לשימור הון ואיתנות פיננסית של התאגיד הבנקאי בטווח הארוך תוך התייחסות למדדי ביצוע מותאמי סיכון.

סיכונים מובילים ומתפתחים

[EDTF]

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

בהתאם למסמכי מדיניות ניהול הסיכונים השונים של הבנק ולהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, מבוצע ניטור שוטף אחר הסיכונים אליהם חשוף הבנק. ניטור זה נועד להבטיח היערכות מתאימה לניהול הסיכון, מניעת התממשותו וניטור הימצאות הבנק בתחום המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ובנק ישראל. בנוסף, הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלות או עשויים לחול או להשפיע על הבנק, ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים. בטיפול בסיכונים שזוהו, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר מזוהים באופן הבא:

- **סיכון מוביל** - מייצג גורם סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו או ההסכמים שהבנק צד להם אשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או חמורה יותר. לפירוט בדבר הסיכונים ודירוג מידת החשיפה/השפעה על הבנק ראה [דוח הדירקטוריון והנהלה לדוח כספי לשנת 2019](#).
 - **סיכון מתפתח** - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה.
- במהלך התקופה לא חלו שינויים מהותיים בסיכונים המתפתחים ומובילים בבנק. באשר להמלצות ועדת שטרום ראה פרק 2.1 "מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים" [בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכון מודל עסקי	הסיכון מאיומים אשר יכולים לבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים כולל שינויים טכנולוגיים.
סיכון רגולטורי	הסיכון מהשלכות הרגולציה בכל הקשור להטלת מגבלות משמעותיות על פעילות הבנק והצבת דרישות מכבידות.
סיכון ציט	הסיכון שעל תאגיד תוטל סנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות צרכניות, חוקי מיסוי, הפסד פיננסי כתוצאה מהתממשות הסיכון ההתנהגותי (Conduct Risk) ודרישות בתחום הלבנת הון ומימון טרור.
סיכון סייבר	הסיכון מאפשרות תקיפת סייבר על מערכות ה-IT של הבנק ואתרי הבנק אשר עשויה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות או לגרום עיכוב במתן שירות, גניבת נתוני הלקוחות ופגיעה במוניטין הבנק.
סיכון מקרו-כלכלי וסיכון משקי	סיכון שהבנק עשוי להיות מושפע ממנו בעקבות הרעה בנתונים מקרו כלכליים בישראל וסיכונים משקיים אחרים ובעיקר בגין שיעורי האבטלה. לעניין התפתחויות שנלוות להתפשטות מגפת הקורונה בישראל ובעולם ראה להלן בפרק זה.

ביום 12 לפברואר 2020 פורסמה על ידי נציבות זכויות האדם של האו"ם "רשימה השחורה" של בתי עסק הפועלים ביהודה ושומרון, מזרח ירושלים ורמת הגולן.

להערכת הבנק, להכללת בנק ירושלים ברשימה הנ"ל לא צפויה להיות השפעה מהותית.

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה ראה [דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר](#)

[תאריך המאזן](#)

תיאור הסיכונים המתפתחים וניהולם

- **סיכון מודל עסקי:** בשנים האחרונות עולם הבנקאות עובר שינויים משמעותיים ובקצב מהיר מבעבר. הבנק פועל בין היתר במגזרי פעילות ייחודיים בעיקר בתחום המשכנתאות. שינוי משמעותי בתחום פעילות זה יכול לגרום להשפעה משמעותית. הבנק פועל לעדכון התכנית האסטרטגית תוך בחינת ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות, ועוד כדי לתת מענה מכלול האיומים.
- **סיכון רגולטורי:** הסיכון לתחולה של רגולציה חדשה או הגדלת תחולתה של רגולציה קיימת (ומתפתחת) עלולה להעמיד את הבנק במחויבויות חדשות, אשר התאמות של פעילות הבנק לצורך עמידה בה עלולה לצרוך משאבים. הפיקוח על הבנקים הגביר בשנים האחרונות את הפיקוח על אשראי צרכני, הוגדלה דרישת הלימות ההון ובד בבד ניתנו הקלות המעודדות את התאגיד הבנקאי להתייעל. דרישות נוספות או לחילופין הקשחת הדרישות הקיימות בתחומי הפעילות של הבנק עלולות להוות מגבלה אפקטיבית במידה ויפעלו באופן נוקשה על הבנק ועשויים להקשות להוציא אל הפועל את האסטרטגיה העסקית של הבנק.
- הבנק מנהל את הפעילות העסקית במסגרת תכנון הון המותאם בהתאם לדרישות הפיקוח תוך שמירה על יעדי הון מעבר לדרישה המזערית הנדרשת. במקביל, פועל הבנק ליישום כלים להפחתת נכסי הסיכון, שיפור דרכי ניהול הסיכונים וזאת על מנת להפחית את דרישות ריתוק ההון. למידע בדבר תכנון ההון של הבנק ראה להלן פרק הון והלימות הון.
- **סיכון ציות:** המשך מגמת הטלת קנסות ועיצומים על בנקים בהקשר להפרות של הנחיות רגולטוריות, כגון בדבר סיוע בהעלמות מס ומניעת מימון טרור והלבנת הון מהווה מוקד תשומת הלב של הנהלת הבנק בכל הקשור למאמץ מתמשך של הבנק בחיזוק הפרקטיקות לניהול סיכונים אלה ומניעתם. בנוסף, הבנק מקדיש תשומת לב מוגברת לסיכון ההתנהגותי (Conduct Risk) הגלום באופן ההתנהלות של הבנק מול לקוחותיו תוך דגש על התנהלות עסקית ראויה (הגינות, הוגנות ושקיפות). ניהול סיכון זה בא לידי ביטוי, בין השאר, באופן בו הבנק מיישם פרקטיקות של פניה יזומה ללקוחות, הליכי שיווק ומכירה ומתן שירות ללקוח. לבנק פונקציית ציות אשר אמונה לפעול למניעה וניהול סיכונים אלה בעקביות עם מדיניות ממשל תאגידי של הבנק ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.
- **סיכון סייבר:** הבנק, כמו יתר הבנקים במערכת הבנקאית בישראל חשוף להתקפות סייבר ותקריות קיברנטיות. זהו אחד הסיכונים הלא פיננסיים המהותיים אליהם חשופים הבנקים בשל אפשרות תקיפת הסייבר על מערכות IT של הבנק ואתרי הבנק, אשר עשויה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות או לגרום עיכוב במתן שירות, גניבת נתוני הלקוחות, גניבת כספים ופגיעה במוניטין הבנק. הנזקים בגין אירועים אלה עשויים להיות גם חשיפת הבנק לתביעות משפטיות ו/או פגיעה בבסיס הלקוחות. הבנק משקיע משאבים רבים בתחום של הגנת הסייבר ואבטחת המידע כדי להגן על נכסי הלקוחות ועל סודיות המידע, החל מהטמעה של מערכות הגנה ואבטחת מידע, ביצוע בקורות וניטור שוטף כל שעות היממה, ביצוע סקרי סיכונים באופן מתמשך, ביצוע סקרי אבטחה וחדירות לכל מערכת ויישום שבשימוש הבנק. הבנק משתמש בכלים ועזרים שונים כדי לשמור על רמת עדכניות גבוהה לגבי מגמות והתפתחויות בתחום הסייבר ופועל באופן מתמיד להגברת מודעות העובדים בתחום זה.
- **סיכון מאקרו כלכלי וסיכון משקי:** פעילות הבנק תלויה בעיקר בסביבה העסקית ומקרו-כלכלית בישראל. מצב הכלכלה בישראל, מצב המדינה והביטחוני של ישראל ושל האזור וכפועל יוצא רמת ההכנסה של משקי הבית ושיעור האבטלה הם גורמי הסיכון המרכזיים לאיכות תיק האשראי בבנקים שפועלים באשראי קמעונאי ואשראי לדיור. בשלב זה הבנק סבור שלא נשקף סיכון משמעותי, זאת לאור מדדים מקרו כלכליים טובים של ישראל. עם זאת, התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק ומודלים לביצוע תרחישי קיצון, מביאים בחשבון, בזירות המתחייבת את הסיכונים שעדיין קיימים בכלכלה במשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי ביצועים לתכנון הון שמרני וזהיר וכן בין שיקולי תשואה לסיכון.

■ השפעת נגיף הקורונה

בשבועות האחרונים התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, וארגון הבריאות העולמי הכריז על מגפה עולמית. כחלק מההתמודדות עם המגפה נוקטות ממשלות רבות ובהן ממשלת ישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעברים בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה וכן הגבלות על הפעלת עסקים. אמצעי התגוננות אלו גורמים לפגיעה כלכלית ומגמות שליליות בשוקי ההון העולמיים ובשוק המקומי.

אירועים אלה עלולים להביא להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק וצפויות להם השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עליה בסיכון האשראי וההאטה בפעילות הכלכלית. כמו כן, להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידיות של הבנק בטווח הקצר. היקפן של השלכות אלה תלוי בין היתר, בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות והשווקים ובהתמשכות האירוע, ולפיכך לא ניתן עדיין לאמוד ולכמת את השפעתן העתידית. לאירועים אלו עלולה להיות השפעה מהותית לרעה על התוצאות הכספיות של הבנק לשנת 2020.

לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות אלו והיקפן, וזאת בשל האי ודאות בקשר עם משך אירוע התפשטות הנגיף, צעדים שיינקטו, וכן אי-ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית.

הבנק נוקט צעדים להתמודדות עם השלכות נגיף הקורונה, בשים לב להנחיות רגולטוריות בנושא, ונערך במספר מישורים לרבות המשך מתן שירותים ללקוחותיו בסניפים ובערוצים נוספים ושמירה על המשכיות עסקית בתרחישים שונים. במטרה לשמור על בטיחות עובדיו, צומצמה מתכונת העבודה בבנק בהתאם להוראות הרגולטוריות.

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות, הבנקים המרכזיים והרגולטורים השונים וכן בהתמשכות האירוע ותגובות השווקים הפיננסיים בארץ ובעולם אליו.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)

[נדבך 3]

מדידת החשיפות לסיכונים השונים מבוססת על יתרות בספרי הבנק כפי שנערכו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים החלים על הבנק ובהתאם להנחיות החישוב הספציפיות שנקבעו בהוראות 203-209. המדידה עשויה להשתנות בהתאם לשינויים בכללים ובהוראות אלו וכן שינויים נוספים כגון: שינויים בגודל ותמהיל התיק, שינוי באיכות התיק ונתונים כלכליים, וכן שינויים בשיטות החישוב לרבות שיטות להפחתת סיכון (CRM). חשיפות הסיכון המוצגות להלן מבוססות על הכללים שהוגדרו לצורך חישוב ההון הפיקוחי הדרוש במסגרת נדבך 1 על מנת לתמוך בסיכונים אלו.

טבלה 2 – סקירת נכסי סיכון משוקללים:

א	ב	ג
נכסי סיכון משוקללים ⁽¹⁾	דרישות הון מזעריות*	
31.12.2019	30.9.2019	31.12.2019
במיליוני ש"ח		
7,922.1	7,880.8	633.8
100.3	91.5	8.0
0.2	0.2	0.0
-	-	-
140.5	153.8	11.2
8,163.1	8,126.2	653.0
39.8	43.7	3.2
887.0	853.9	71.0
9,089.9	9,023.8	727.2

1	סיכון אשראי ⁽²⁾ ⁽³⁾
6	סיכון אשראי של צד נגדי ⁽³⁾
10	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
15	סיכון סילוק (Settlement risk)
25	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
	סך הכל סיכון אשראי
20	סיכון שוק***
24	סיכון תפעולי
27	סך הכל

(1) לדרישה זו מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור למועד הדיווח.

(2) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

(3) מחושב בהתאם לגישה הסטנדרטית.

לפרטים נוספים בנוגע לקשרים בין הדוחות הכספיים לבין חשיפות פיקוחיות ראה טבלאות LI1 ו-LI2 בתוספת א' להלן

מידע נוסף על נכסים משוקללים בסיכון

[EDTF]

פעילויות עסקיות של הבנק כפי שתוארו לעיל יוצרות לבנק חשיפות בעלות אופי שונה ומחייבות הקצאת הון שונה. ניתוח כמותי שלהלן מאפשר להבין התפלגות של נכסי הסיכון, פר סוג נכס סיכון, בין קווי הפעילות השונים. לצורך הצגת הקשר שבין פעילויות עסקיות של הבנק כפי שבאות לידי ביטוי בדוח הכספי לבין דרישות ההון של הבנק, הגילוי של נכסי הסיכון לפי חלוקה לפעילויות העסקיות השונות של הבנק בוצע בהתאם לקווי הפעילות של הבנק כפי שהוצגו **בביאור 29 בדבר מגזרי פעילות פיקוחיים בדוחות הכספיים של הבנק**.

טבלה מספר 3 - נכסי סיכון לפי חלוקה לפעילויות עסקיות:

ליום 31 בדצמבר 2019							סיכון אשראי סיכוני שוק סיכון תפעולי סך הכל
במיליוני ש"ח							
משיקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים וגדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי ואחר	סך הכל	
5,771.9	3.1	1,295.9	569.1	-	523.1	8,163.1	
-	-	-	-	-	39.8	39.8	
487.7	13.2	110.9	41.3	1.4	232.5	887.0	
6,241.0	16.3	1,406.8	610.4	1.4	381.4	9,089.9	
ליום 31 בדצמבר 2018							סיכון אשראי סיכוני שוק סיכון תפעולי סך הכל
במיליוני ש"ח							
משיקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים וגדולים	גופים מוסדיים	ניהול פיננסי ואחר	סך הכל	
5,516.1	1.8	881.8	619.1	-	411.7	7,430.5	
-	-	-	-	-	31.2	31.2	
482.6	11.8	92.3	39.2	4.8	246.1	876.8	
5,998.7	13.6	974.1	658.3	4.8	689.0	8,338.5	

טבלה מספר 4 - תנועה בנכסי סיכון משוקללים:

הטבלה שלהלן מציגה שינויים שחלו בנכסי סיכון של הבנק במהלך התקופה המדווחת לפי סוג נכס סיכון.

- שינוי ב"היקף התיק" נועד לשקף גידול בחשיפה שנבע מגידול בהיקף הפעילות. במסגרת זו נכללים גם השפעות שע"ח ככל שהיו ומרכיב ה-CVA.
- שינוי ב"איכות התיק" כולל גידול/קיטון באוכלוסיית החובות בכשל ו/או בנכסים לגביהם חלה ירידה בדירוג אשר מחייבת דרישות הון גבוהות יותר.
- "רכישות ומכירות" כוללות פעילות מכירת חשיפות, ככל שהיו, או השפעות מפעילות מכירה או רכישה של חברות מאוחדות.
- "שינויים במתודולוגיה" מתייחס לשינויים שחלו בגין הוראות רגולטוריות חדשות בנוגע להקצאת ההון ו/או שינויים אחרים, כגון שיטות הפחתת סיכון אשראי או קיזוזים שלא יושמו קודם לכן אשר מהווים שינוי מדיניות, ככל שהיו. במהלך התקופה הבנק לא הפעיל שיטות CRM חדשות.

מידע זה נכלל בהתאם לדרישות הגילוי של ה-EDTF.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019			
סיכון אשראי*	סיכונים שוק	סיכון תפעולי	סך הכל
במיליוני ש"ח			
7,430.5	31.2	876.8	8,338.5
757.0	8.6	10.2	775.8
(24.4)	-	-	(24.4)
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
8,163.1	39.8	887.0	9,089.9

יתרת פתיחה ליום 1 בינואר

שינוי כתוצאה מגידול בתיק

שינוי באיכות התיק

רכישות ומכירות

שינוי מתודולוגיה

אחר

יתרת סגירה ליום 31 בדצמבר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018			
סיכון אשראי*	סיכונים שוק	סיכון תפעולי	סך הכל
במיליוני ש"ח			
7,286.2	42.8	768.5	8,097.5
86.4	(11.6)	108.3	183.1
57.9	-	-	57.9
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
7,430.5	31.2	876.8	8,338.5

יתרת פתיחה ליום 1 בינואר

שינוי כתוצאה מגידול בתיק

שינוי באיכות התיק

רכישות ומכירות

שינוי מתודולוגיה

אחר

יתרת סגירה ליום 31 בדצמבר

* סיכון אשראי נמדד בהתאם לחשיפות אשראי משוקללות בסיכון נטו מהשפעת שיטות להפחת סיכונים אשראי (CRM).

הרכב ההון והלימות ההון

מבנה ההון

[נדבר 3]

מבנה ההון הרגולטורי

ההון הרגולטורי הינו הבסיס לחישוב יחס הלימות ההון שמחושב כיחס בין סך ההון הרגולטורי הכשיר לבין נכסים משוקללים בסיכון. מדידת ההון הרגולטורי מבוססת על חלוקת ההון להון עצמי רובד 1 ולהון רובד 2.

ההתאמות הפיקוחיות והניכויים העיקריים מהון עצמי רובד 1 הינם מסים נדחים לקבל נטו בגין הפרשי עיתוי, נכסים בלתי מוחשיים ורווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי (DVA). הניכוי בפועל בבנק הוא מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי (ראה טבלה 7 להלן).

הון רובד 2 כולל הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי וכן מכשירי הון וכתבי התחייבות נדחים. מכשירי ההון וכתבי ההתחייבות אינם כשירים להכרה בהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ולכן מופחתים בהדרגה לפי הוראות המעבר. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא ההון הפיקוחי – הוראות מעבר, מכשירי ההון וכתבי ההתחייבות הנדחים שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי מוכרים החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב- 10% נוספים עד להפחתה מלאה ביום 1 בינואר 2022 או בתקופה מוקדמת יותר בתנאים מסוימים.

לאור האמור לעיל, נכון לשנת 2019 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 90% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 30%.

מגבלות על מבנה ההון

כדי להבטיח כי עיקר ההון הרגולטורי של הבנק הינו ברמת איכות גבוהה, נקבעו בהוראות מגבלות על מבנה ההון. בפרט, בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 נקבעו המגבלות הבאות:

- הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.
- מכשירי הון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון רובד 1 לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה. מגבלה זו אינה כוללת את מכשירי ההון שנכללו קודם לתחילת הוראה זו בהון רובד 2 עליון, וזאת בגובה יתרת אותם מכשירים ליום 31 בדצמבר 2013 ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299.

ההון המוחשי (Tangible Common Equity) והלימות הון ביישום מלא של הוראות באזל III

ההון המוחשי מייצג סך הון המניות של הבנק בניכוי נכסים בלתי מוחשיים, מוניטין ומניות בכורה ככל שקיימות. יחס ההון המוחשי הינו השיעור של ההון המוחשי מתוך הנכסים המוחשיים של הבנק (סך הנכסים של הבנק בניכוי נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין). הון הבנק, רובו ככולו, מהווה הון מוחשי לתאריך הדיווח. נציין כי לבנק תמהיל פעילות לא מורכב יחסית ליתר הבנקים במערכת ולאור זאת הבנק כמעט לחלוטין אינו מושפע מהוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנוגע ליישום הוראות באזל III. יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק בהנחת יישום מלא של הוראות באזל III ליום 31 בדצמבר 2019 הינו 10.4% וזהו ליחס ההון המדווח בהתאם להוראות היישום הנוכחיות שעומד על שיעור של 10.4% (ביום 31 בדצמבר 2018 עמד יחס הון עצמי רובד 1 ביישום מלא על 10.5% וביישום הנוכחי על 10.5%).

לפירוט על יעדי ההון שקבע הדירקטוריון ראה פרק הלימות ההון להלן.

טבלה מספר 5 – תמצית הרכב ההון הרגולטורי לצורך חישוב יחס הון:

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019
במיליוני ש"ח	

		הון עצמי רובד 1
226.8	226.8	הון מניות רגילות נפרע ופרמיה
669.5	734.7	עודפים
(1.1)	-	רווח כולל אחר
-	-	מרכיבי הון נוספים
(23.1)	-16.6	סכומים שהופחתו מהון עצמי רובד 1
872.1	944.9	סך הכל הון עצמי רובד 1
-	-	הבדלים בין הון עצמי לבין הון עצמי רובד 1
872.1	944.9	סך הכל הון רובד 1
		הון רובד 2
274.9	248.0	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים
90.6	101.7	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
-	-	סכומים שהופחתו מהון רובד 2
365.5	349.7	סך הכל הון רובד 2
1,237.6	1,294.6	סך הכל הון כולל

לפרוט נוסף ראה טבלה 6 להלן.

טבלה מספר 6 - הרכב ההון הפיקוחי (CC1):

ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 31 בדצמבר 2019		
הפניה למאזן הפיקוחי*	סכומים שלא נוכחו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל **3	יתרה במיליוני ש"ח	סכומים שלא נוכחו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל **3	יתרה	
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים					
1+2	-	226.8	-	226.8	1 הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
3	-	669.5	-	738.8	2 עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
4	-	(1.1)	-	(4.1)	3 רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
-	-	-	-	-	4 מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
5	-	-	-	-	5 מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט)
-	-	895.2	-	961.5	6 הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים					
-	-	-	-	-	6 התאמות יציבותיות להערכות שווי
6	-	-	-	-	7 מוניטין, בניכוי מיסים נדחים לשלם, אם רלבנטי
7-8	-	-	-	-	8 נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם
9	-	(23.1)	-	(16.6)	9 מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רוחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי
10	-	-	-	-	10 סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן
-	-	-	-	-	11 פער שלילי בין הפרשות להפסדים צפויים
-	-	-	-	-	12 גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
11	-	-	-	-	13 נכסים נטו בגין תוכניות להטבה מוגדרת, בניכוי מיסים נדחים לשלם שיסולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור
12-13	-	-	-	-	14 השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל הת' לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים)
-	-	-	-	-	15

* לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה טבלה CC2 תוספת א' להלן
 ** הוראות המעבר הסתיימו ב-1 בינואר 2018

הרכב ההון הפיקוחי (CC1): (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 31 בדצמבר 2019		
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל **3	יתרה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל **3	יתרה	
במיליוני ש"ח				
הפניה למאן הפיקוחי*				
14	-	-	-	הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים
-	-	-	-	16 החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים
-	-	-	-	17 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
-	-	-	-	18 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
-	-	-	-	19 זכויות שירות למשכנתאות אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
-	-	-	-	20 מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
-	-	-	-	21 סכום זכויות שירות למשכנתאות, מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי וההשקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים, העולה על 15% מהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי
-	-	-	-	22 מזה: בגין השקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים
-	-	-	-	23 מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות
-	-	-	-	24 מזה: מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי
-	-	-	-	25 התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
-	-	-	-	א.25 מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים
-	-	-	-	ב.25 מזה: בגין זכויות שירות למשכנתאות
-	-	-	-	ג.25 מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיפים לעיל
-	-	-	-	התאמות פיקוחיות בהון עצמי רובד 1 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
-	-	-	-	26 ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים
-	(23.1)	-	(16.6)	27 סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
-	872.1	-	944.9	28 הון עצמי רובד 1

* לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה טבלה CC2 תוספת א' להלן
 ** הוראות המעבר הסתיימו ב-1 בינואר 2018

הרכב ההון הפיקוחי (CC1): (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 31 בדצמבר 2019		
הפניה למאן הפיקוחי*	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3**	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3**	יתרה	יתרה
	במיליוני ש"ח			
				הון רובד 1 נוסף: מכשירים
	-	-	-	29 מכשירי הון מניות רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מכשירים אלו
15A+16A	-	-	-	30 מזה: מסווג כהון עצמי בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
	-	-	-	31 מזה: מסווג כהתחייבות בהתאם להוראות הדיווח לציבור.
15B+16B	-	-	-	מכשירי הון רובד 1 נוסף, שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
17	-	-	-	32 מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג' מזה: מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 1 נוסף
	-	-	-	33 הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
	-	-	-	
				הון רובד 1 נוסף: ניכויים
	-	-	-	34 השקעה עצמית במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)
	-	-	-	35 החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף
	-	-	-	36 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עלה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
	-	-	-	37 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
	-	-	-	38 ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	-	-	-	38.א. מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים
	-	-	-	38.ב. מזה: ניכויים נוספים להון רובד 1 שלא נכללו לעיל
	-	-	-	ניכויים בהון רובד 1 נוסף הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
	-	-	-	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיף 38. א.
	-	-	-	39 ניכויים החלים על הון רובד 1 נוסף מאחר ואין בהון רובד 2 הון בכדי לכסות על הניכויים
	-	-	-	40 סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
	-	-	-	
	-	-	-	41 הון רובד 1 נוסף
	-	-	-	
	-	-	-	42 הון רובד 1
	-	-	-	
	872.1	-	944.9	

* לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה טבלה CC2 תוספת א' להלן
 ** הוראות המעבר הסתיימו ב-1 בינואר 2018

הרכב ההון הפיקוחי (CC1): (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2018	
יתרה	לכאזל **3	יתרה	לכאזל **3
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3**		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3**	
במיליוני ש"ח			
הון רובד 2: מכשירים והפרשות			
43	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו	238.5	-
44	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	9.5	(9.5)
45	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'	-	-
46	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של תאגיד הבנקאי והמחזקים על ידי משקיעים צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2	-	-
47	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס	101.7	-
48		349.7	(9.5)
49	הון רובד 2 לפני ניכויים	365.5	(37.2)
50	הון רובד 2: ניכויים		
51	השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף	-	-
52	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים	-	-
53	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-
54	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-
55	ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	-	-
56	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים	-	-
57	מזה: ניכויים נוספים להון רובד 2 שלא נכללו במסגרת סעיף לעיל	-	-
58	התאמות פיקוחיות בהון רובד 2 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-
59	סך כל הניכויים להון רובד 2	-	-
60	הון רובד 2	349.7	(9.5)
61	סך ההון	1,294.6	(9.5)
62	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-
63	מזה: מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי	-	-
64	סך נכסי סיכון משוקללים	9,089.9	8,338.5

* לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה טבלה CC2 תוספת א' להלן
 ** הוצאות המעבר הסתיימו ב-1 בינואר 2018

הרכב ההון הפיקוחי (CC1): (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	
	באחוזים		
56			הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
10.5%	10.4%		
57			הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
10.5%	10.4%		
58			ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
14.8%	14.2%		
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים			
64			יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
9.9%	9.9%		
65			יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
9.9%	9.9%		
66			יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
13.4%	13.4%		

הרכב ההון הפיקוחי (CC1): (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2018	
יתרה	לכאזל **3	יתרה	לכאזל **3
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם	
במיליוני ש"ח/באחוזים		במיליוני ש"ח/באחוזים	
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)		סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)	
67	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	-	-
68	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה	-	-
69	זכויות שירות למשכנתאות	-	-
70	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהם מתחת לסף ההפחתה	54.8	49.8
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2		תקרה להכללת הפרשות ברובד 2	
71	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	101.7	90.6
72	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	99.8	90.6
73	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה	-	-
74	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים	-	-
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר		מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר	
80	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר	-	-
81	סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה	-	-
82	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר	-	-
83	סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה	-	-
84	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר	136.5	136.5
85	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה	-	-

* לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה טבלה CC2 תוספת א' להלן
 ** הוראות המעבר הסתיימו ב-1 בינואר 2018

מידע נוסף על הרכב ההון

[EDTF]

דוח זה נועד לספק מידע בדבר התנועות שחלו במהלך תקופת הדיווח ברכיבי ההון הפיקוחי. הדוח מבוסס על יתרות שנכללו במסגרת הדוח הכספי ומוצג בהתאם ליתרות רכיבי ההון המשמשות לחישוב ההון הפיקוחי בכפוף להסדרי הוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

טבלה מספר 7 - דוח תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי:

לשנה שהסתיימה ביום	
31 בדצמבר 2018	31 בדצמבר 2019
במיליוני ש"ח	

הון עצמי רובד 1	
יתרת פתיחה לתחילת התקופה	
822.9	872.1
-	-
87.2	89.4
(20.2)	(20.1)
(9.7)	(3.0)
0.6	-
(1.1)	(1.1)
1.7	1.7
0.4	-
(9.1)	6.5
-	-
-	-
872.1	944.9
הון עצמי רובד 2	
יתרת פתיחה לתחילת התקופה	
407.6	365.5
(44.8)	(27.7)
2.8	0.8
(0.1)	11.1
-	-
365.5	349.7
1,237.6	1,294.6

הון מניות רגילות שהונפק על-ידי התאגיד הבנקאי
רווח השנה המיוחס לבעלי מניות האם
דיבידנד שחולק
תנועה ברווח כולל אחר
מזה: הפרשי תרגום
מזה: זמין למכירה
מזה: התאמות בגין הטבות לעובדים
מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים אחרים
מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי,
למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי
השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף
התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים

יתרת סגירה

הון רובד 2

יתרת פתיחה לתחילת התקופה

ירידה במכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי התאגיד הבנקאי, הכשירים להכללה בהון
הפיקוחי בתקופת המעבר *
מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי התאגיד הבנקאי, הכשירים להכללה בהון
הפיקוחי בתקופת המעבר
הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים

יתרת סגירה לתום התקופה

סך הכל הון כולל

* מוצג בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל III כפי שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

בהתאם להוראות בנק ישראל נדרשים הבנקים ליישם את מסגרת העבודה של ועדת בבאזל בנושא הלימות ההון כפי שמתעדכנת מעת לעת והכל בהתאם להוראות והנחיות של בנק ישראל ובהתאם להוראות מעבר שנקבעו על ידו לצורך היישום. הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות אלו מיושמות בהתאם להסדרי מעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299.

הוראות באזל III, בדומה להוראות באזל II שקדמו להן, מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות הנדרשת בגין סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי.
- נדבך שני - בקרה על מכלול גורמי הסיכון על ידי תהליך ה-ICAAP ותהליך סקירת הפיקוח (SREP).
- נדבך שלישי - משמעת שוק - גילוי לציבור.

הנדבך הראשון מאפשר, לצורך חישוב דרישות ההון, שימוש במספר גישות למדידת רכיבי סיכון בגין סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים: הגישה הסטנדרטית (Standardized Approach) או גישות מתקדמות יותר, המבוססות על מודלים פנימיים של דירוג לקוחות ואמידת סיכונים תפעוליים. הגישות המתקדמות כפופות לאישור מפורש של המפקח על הבנקים.

פירוט לגבי הגישות הנהוגות בבנק לגבי קטגוריות הסיכון המרכזיות, לצורך חישוב ההון הפיקוחי:

קטגוריה	גישת הבנק לחישוב ההון
סיכון אשראי	גישה סטנדרטית
סיכונים שוק	גישה סטנדרטית
סיכון תפעולי	גישה סטנדרטית
סיכון אשראי צד נגדי	גישה החשיפה הנוכחית

הנדבך השני שם דגש על ניהול סיכונים אינטגרטיבי. במסגרת זו נדרשים הבנקים לקבוע מתודולוגיות, תהליכים ונהלים אשר נועדו להבטיח את הלימות ההון בטווח הארוך, תוך בחינת כל הסיכונים המהותיים להם חשוף כל בנק. הבנקים נדרשים להוכיח את יישום המתודולוגיות הנדרשות להבטחת הלימות ההון. הפיקוח על הבנקים נדרש להעריך תהליכים אלו, ולהטיל אמצעי פיקוח בהתאם לצורך ולתוצאות ההערכה.

הנדבך השלישי מתייחס לרמת שקיפות ודרישות גילוי שתיושמה בדיווח לציבור של תאגידים בנקאיים, כחלק משלים לנדבך השני. דרישות אלו נועדו לסייע למשתמשים בדוחות הכספיים להעריך את הלימות ההון של הבנק ואת המידע הנוסף הכלול בדוחות אלו לגבי ההון של הבנק, החשיפה לסיכונים השונים ותהליכי הערכתם. בנוסף, מיישם הבנק דרישות הגילוי שנקבעו על ידי ועדת EDTF כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

יחס ההון לרכיבי סיכון

כאמור, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2019 עומד על 10.4% בהשוואה ליחס של 10.5% בסוף שנת 2018. בהתאם להנחיות המפקח המצוינות לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 מזערי הנדרש מהבנק ליום 31 בדצמבר 2019 הינו 9.9%.

קביעת יעדי ההון מהווה שלב התחלתי ומהותי בתהליך תכנון ההון כאשר, יתר השלבים נגזרים ממנו שכן יעד ההון המזערי שקבע בנק ישראל מהווה, למעשה, מגבלת תכנון. יעד ההון נקבע תוך התחשבות בסביבה הרגולטורית, העסקית והארגונית של הבנק. במסגרת דיוניו על תהליך הערכת נאותות ההון (ICAAP), קבע הדירקטוריון בישיבתו מיום 17 לפברואר 2019 להתאים את יעד הון עצמי רובד 1 לתוצאות ה-ICAAP ושהחל מה- 1 ליולי 2019 יעד ההון לשנים הקרובות יהיה 10.0% (לעומת 10.5% עד כה) ויעד הון כולל 13.5%.

תהליך הערכת הלימות ההון (ICAAP) ותכנון ההון הינו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית האסטרטגית וניהול הסיכונים של הבנק בראייה צופת פני עתיד. במסגרת תהליך תכנון ההון נבחנת השפעת היעדים האסטרטגיים והעסקיים על פרופיל הסיכון ועל ההון הנדרש על ידי התאגיד. יעדי ההון השמרנים שנקבעו מסכמים את הערכת הדירקטוריון על נאותות ההון של הבנק בהתייחס לתכנית העסקית צופה פני עתיד, הסיכון שהוגדר, סביבת הסיכונים, הממשל התאגידי, והמצב הכספי של הבנק. בין השיקולים

שהובילו את הדיסקטוריון להחלטה על יעדי ההון הנ"ל נכללה התכנית האסטרטגית להמשיך ולהתמקד בפעילות העסקית במגזר משקי הבית המהווה כ- 90% מהפעילות שלהערכתנו הינו בעל פרופיל סיכון נמוך, בעיקר בשל גובה האשראי הממוצע ללווה והפיזור הרב בתיק האשראי. בנוסף, כ- 90% תיק האשראי של הבנק מובטח בבטחון ממשי, בעיקר דירות מגורים, ביחסי LTV נמוכים. כמו כן בשל גודלו הבנק אינו מהווה סיכון סיסטמי. יעדי ההון נקבעו בהתחשב בתיאבון הסיכון וברצון הבנק לעמוד ביחסי ההון המזערי גם לאחר התממשות תרחישי קיצון, בראייה צופת פני עתיד והמביאה בחשבון את דרישות בנק ישראל. למטרת קביעת משקלי הסיכון, השתמש הבנק עד הדו"ח הכספי ליום 30 לספטמבר 2018 בנתוני סוכנויות דירוג Moody's Investors Service וגם Standard and Poor's Rating Group.

דירקטוריון הבנק החליט, בהתחשב בתאבון לסיכון ובשימושי הבנק בדירוגים של סוכנויות הדירוג, להשתמש החל מהדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018 רק בדירוגי חברת דירוג אחת - Standard and Poor's Rating Group. להחלטה זו אין השפעה מהותית על יחסי ההון המדווחים.

הון רובד 2

יתרת כתבי התחייבויות נדחים שהונפקו לציבור ופיקדונות נדחים שגויסו ממשקי בית ומלקוחות מוסדיים, הנכללת בהון רובד 2 לאחר ניכויים לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון, הסתכמה ב-31 בדצמבר 2019 ב-248 מיליוני ש"ח, לעומת 275 מיליוני ש"ח בתום שנת 2018.

ביום 9 ביוני 2016 הנפיקה ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ, חברת בת בשליטה ובבעלות מלאה של הבנק (להלן: "חברת הבת"), 128.4 מיליוני ש"ח כתבי התחייבות נדחים מותנים, סדרה 11 מסוג COCO (Contingent Convertibles) הכוללים גם מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן.

ההון רובד 2 כלל ב-31 בדצמבר 2019 בנוסף 99.8 מ' ש"ח הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת מס.

כתבי ההתחייבות עומדים בתנאי הוראות נוהל בנקאי תקין מספר 202 ומוכרים על-ידי המפקח על הבנקים כהון רובד 2. לפירוט נוסף בדבר תנאי הכתב ופרטי ההנפקה [ראה את הדוח על הסיכונים לשנת 2019](#).

טבלה מספר 8 - חישוב יחס ההון:

דרישות ההון מחושבות בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-209 ובכפוף להוראות המעבר כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299.

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019
במיליוני ש"ח	

הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים

872.1	944.9
-	-
365.5	349.7
1,237.6	1,294.6

הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים

הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים

הון רובד 2, לאחר ניכויים

סך הכל הון כולל

יתרות משוקללות של נכסי סיכון

7,430.5	8,163.1
31.2	39.8
876.8	887.0
8,338.5	9,089.9

סיכון אשראי

סיכונים שוק

סיכון תפעולי

סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

באחוזים

10.5	10.4
14.8	14.2
9.9	9.9
13.4	13.4

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים⁽¹⁾

יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים⁽¹⁾

(1) דרישות רגולטוריות כלליות ליחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5%, בתוספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 31 בדצמבר 2019, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.9% ו-13.4%, בהתאמה. ראה בפרק תכנון וניהול ההון פירוט לגבי יעדי ההון שקבע הדירקטוריון.

טבלה מספר 9 - ניתוח השפעת השינויים על יחס הון עצמי רובד 1:

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 31 בדצמבר 2019	
השפעת השינוי ב-100 מיליארד ש"ח בהון עצמי רובד 1	השפעת השינוי ב-100 מיליארד ש"ח בסך נכסי הסיכון	השפעת השינוי ב-100 מיליארד ש"ח בהון עצמי רובד 1	השפעת השינוי ב-100 מיליארד ש"ח בסך נכסי הסיכון
בנקודות אחוז			

(1.1)

1.2

(1.0)

1.1

ההשפעה על יחס הון עצמי רובד 1

בשנת 2019 גדל ההון עצמי רובד 1 בכ- 8% בעיקר כתוצאה מרווחיות שנת 2019 בניכוי הדיבידנד שחולק. מנגד נכסי הסיכון גדלו בכ- 9%. כתוצאה מכך יחס הון עצמי רובד 1 ירד מ- 10.5% ליום 31 בדצמבר 2018 ל- 10.4% ליום 31 בדצמבר 2019. ההון רובד 2 ירד בעיקר כתוצאה מירידה במכשירי הון רובד 2 הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר בכ- 5%. כתוצאה מכך יחס ההון הכולל ירד מ- 14.8% ליום 31 בדצמבר 2018 ל- 14.4% ליום 31 בדצמבר 2019.

תכנון וניהול ההון

התהליך הפנימי לתכנון ההון הינו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית וניהול הסיכונים של הבנק בראייה צופה פני עתיד. תכנון הון נאות מאפשר להתאים את הון הבנק לסיכונים הצפויים להיווצר לאור האסטרטגיה של הבנק ויעדיו העסקיים ולהבטיח את הלימות ההון הדרושה. במסגרת תהליך תכנון ההון נבחנת השפעת היעדים האסטרטגיים והעסקיים על פרופיל הסיכון ועל ההון הנדרש של התאגיד. במסגרת זו, משמשים יעדי ההון, מדיניות חלוקת הדיבידנד והמקורות המתוכננים לתוספת להון (תחזית הרווח וגיוסים מתוכננים) כמגבלה הקובעת את גבולות היעדים העסקיים. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 "יחס מינוף" הבנק מתייחס בתהליך תכנון ההון שלו גם לעמידה ביחס המינוף.

ביום 17 בפברואר 2019, אישר דירקטוריון הבנק את התהליך הפנימי להערכת הנאותות ההונית (ICAAP – Internal Capital Assessment Adequacy Process) לשנת 2018. במקביל לתהליך ה-ICAAP, מבצע המפקח על הבנקים תהליך סקירה והערכה (הקרוי SREP – Supervisory Review Evaluation Process) במסגרתו נדרש הפיקוח לחוות את דעתו על הלימות הונו של התאגיד הבנקאי ועל נאותות תהליך הערכת הלימות ההון שלו (ICAAP) ביחס לחשיפותיו לסיכון (פרופיל הסיכון), תוך התחשבות במסגרת הממשל התאגידי של הבנק. תהליך זה נועד לסייע למפקח בגיבוש דעתו לגבי רמת ההון המתאימה, הצעדים הפיקוחיים ופעולות מפחיתות סיכון נוספות ביחס לנאותות ההונית של הבנק.

הבנק גיבש מדיניות תכנון הון ואסטרטגיה שמטרתה לתאר את העקרונות המנחים את תהליכי גיבוש האסטרטגיה ותכנון ההון בבנק, להסדיר ולפרט את הסמכויות והתפקידים של השותפים בבנק לתהליכים אלו. המדיניות מובנית במסגרת תפיסת ניהול סיכונים כלל תאגידית, המאגדת את תפקידי פונקציות הפיקוח, הניהול, הבקרה והביקורת בתהליכי ניהול הסיכונים (בהתאם לתפיסת שלושת קווי ההגנה).

המדיניות כוללת התייחסות לתיאבון לסיכון האסטרטגי ומסדירה ומפרטת את תהליכי הניטור והבקרה על הסיכון ועל תכנון ההון, כמו גם את מסגרת הדיווח.

תהליך תכנון ההון והאסטרטגיה, שמתבצע בתדירות שנתית לכל הפחות, כולל שלושה שלבים עיקריים:

- שלב ראשון: הערכת ההון הפנימי הראוי בגין הסיכונים.
- שלב שני: תחזית בסיס ההון (כולל השפעות אפשריות של תרחישי קיצון).
- שלב שלישי: קביעת יעדי ההון במסגרת הגדרת התיאבון לסיכון ותהליך הערכת הנאותות הפנימית (לשנה הקרובה, ולשנתיים העוקבות) והדרישות הרגולטוריות.

בסיס ההון וההון הפנימי בגין סיכונים הנדבר הראשון מחושבים בהסתמך על מודל רב שנתי הלוקח בחשבון את יכולות הבנק לביצועי האשראי בתחומי הפעילות השונים ולגיוס מקורות מתאימים. המודל מביא בחשבון את השפעת הביצועים על המרווח ועל הרווחיות ומתבסס על תכניות והנחות עבודה מפורטות.

ניטור ההון - הבקרה והפיקוח על תהליך תכנון ההון, ניטור ומעקב אחר הגידול ביתרות נכסי הסיכון והגידול בהון הפנימי הנדרש, בהתאמה, אל מול תחזיות השינוי בהון והעמידה ביחס הלימות ההון, מתבצעים באופן שוטף. באגף הכספים מתבצע מעקב שוטף אחר יחסי הלימות ההון והשינויים בו הנובעים מקצב התממשות היעדים העסקיים מחד ומההתפתחות בהון מאידך. דיווחים שוטפים מתבצעים להנהלה ולדירקטוריון.

הבקרה והפיקוח על תהליך תכנון ההון וההתפתחות בפועל אל מול התחזית מתבצעת באופן שוטף כחלק מניהול ההון והסיכונים של הבנק.

חלוקת דיבידנד

לפירוט בדבר מדיניות ומגבלות בחלוקת הדיבידנדים [ראה ביאור 25א לדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

תרחישי קיצון

מעבר לבחינת הלימות ההון במצב עסקים רגיל נבחנת הכרית ההונית גם תחת תרחישים הוליסטיים כגון תרחיש משבר נדל"ן המלווה במיתון כבד ותרחיש מלחמה מתמשכת המהווים מערכת אירועים שלמה בעלת מגוון השפעות ושינויים בפרמטרים שונים אשר עלולים להוביל לנזקים במגוון פעילויות ותחומים, לרבות משבר כלכלי חמור (גלובלי או מקומי), אירוע בטחוני/מדיני חמור ונזקי טבע. בנוסף עורך הפיקוח על הבנקים מידי תקופה מבחן קיצון מאקרו- כלכלי למערכת הבנקאית, המבוסס על תרחיש אחיד. במסגרת זו הבנק אומד את תוצאות המבחן באמצעות מתודולוגיות שהוא פיתח. תרחישים אלו מהווים תרכיב מרכזי בהערכת כרית ההון והנאותות ההונית ומשמשים כמספר כלים:

(1) כלי מאבחן:

- תורם להבנת פרופיל הסיכון של הבנק
- מאפשר זיהוי סיכונים מהותיים והבנת כלי הניהול והתיאבון לסיכון

(2) כלי צופה פני עתיד – בעזרתו ניתן להעריך את:

- הכרית ההונית של הבנק
- ישימות התכנית האסטרטגית של הבנק

(3) כלי למדידת יכולת הפחתת הסיכון:

- מאפשר לבחון את המגבלות שהציב הדירקטוריון אף בהתקיים התרחיש.

להערכת הבנק, המסתמכת בין השאר על כימות תרחישי קיצון, קיימות כריות הון משמעותיות בבנק, אף לאחר התממשות תרחישי קיצון הוליסטיים. הכריות מצביעות על נאותות ההונית של הבנק גם בראייה צופה פני עתיד וגם תחת תרחישי קיצון. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד.

להתפתחויות הכלכליות שנלוות להתפשטות מגיפת הקורונה בעולם, כמו גם לצעדים שעליהם מחליטות ממשלת ישראל וממשלות בעולם, השפעה גלובלית ומקומית על הפעילות העסקית של הבנק, לקוחותיו וסביבתו, ובדואי שגם ישפיעו לשלילה על ביצועי הבנק בשנת 2020 ואילך.

בעקבות המשבר הבנק מפעיל את תכניות ההיערכות שלו להמשכיות עסקית ובמסגרת זו החיל צעדים שנועדו לאפשר את פעילותו התקינה של הבנק, לרבות מתן שירותים בנקאיים ללקוחות בהתאם למצב הנוכחי ואשר יתפתח בעתיד. נכון למועד זה, הבנק מעריך כי למגפת הקורונה תהיה השלכה שלילית על פעילות הבנק, אך אין ביכולתו להעריך באופן ודאי את העוצמתה.

תכניות והערכות הבנק המפורטות לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד והן מתבססות על הנחות ועל תחזיות שונות שהיו בפני הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בשל גורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, במיוחד לגבי המצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגאו-פוליטיים ושינויים בשוקי ההון, וכן גורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים: העדפות הציבור, הוראות גורמי פיקוח ואחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם.

יחס המינוף

[נדבך 3]

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 של המפקח על הבנקים בנושא יחס מינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון. יחס המינוף נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי בכדי למנוע תהליכי צמצום מינוף העלולים לפגוע במערכת הפיננסית ובכלכלה, ולחזק את דרישות ההון מבוססות סיכון.

יחס המינוף מוגדר כמדידת ההון (מונה) מחולק במדידת החשיפה (מכנה), כאשר היחס מבוסס באחוזים.

מדידת ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 (ההון הפיקוחי).

מדידת החשיפה לצורך יחס מינוף תהיה בדרך כלל עקבית עם הערכים החשבונאיים, כאשר:

- חשיפות מאזניות וחשיפות של פריטים שאינם נגזרים יכללו במדידת החשיפות בניכוי הפרשות פרטניות והתאמות שווי.
- לא יותרו קיזוזי הלוואות ופיקדונות.

תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד.

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 עומד בסוף ביום 31 לדצמבר 2019 על 6.2%.

טבלה מספר 10 - השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1):

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019
במיליוני ש"ח	
13,292.5	14,298.1
-	-
-	-
-	-
-	-
779.2	784.5
67.5	85.1
14,139.2	15,167.7

סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או
המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים
פיקוחיים
התאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח
לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר
והלוואות מובטחות דומות אחרות)
התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות
לסכומים שווי ערך אשראי)
התאמות אחרות
חשיפה לצורך יחס המינוף

טבלה מספר 11 - יחס המינוף (LR2):

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	
במיליוני ש"ח		
		חשיפות מאזניות
		נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)
13,382.7 (23.1)	14,399.0 (16.6)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
13,359.6	14,382.4	סך החשיפות המאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
		חשיפות בגין נגזרים
		עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
0.3	0.5	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
0.1	0.2	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות דיווח לציבור
-	-	(ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
-	-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	(קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו)
0.4	0.8	סך החשיפות בגין נגזרים
		חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
-	-	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	(סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
-	-	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
		חשיפות חוץ מאזניות אחרות
		חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
2,084.0 (1,304.8)	2,062.3 (1,277.7)	(התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
779.2	784.5	פריטים חוץ מאזניים
		הון וסך החשיפות
872.1	944.9	הון רובד 1
14,139.2	15,167.7	סך החשיפות
יחס המינוף		
באחוזים		
6.2%	6.2%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

בשנת 2019 גדל ההון עצמי רובד 1 בכ- 8% בעיקר כתוצאה מרווחיות שנת 2019 בניכוי הדיבידנד שחולק. מנגד סך החשיפות גדלו בכ- 7%. כתוצאה מכך יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2019 עמד על 6.2% בדומה ליחס ביום 31 בדצמבר 2018.

סקירה של הסיכון ושל אופן ניהולו (CRA)

[נדבר 3]

סיכון האשראי הוא הסיכון לפגיעה בשווי הבנק הנובע מהפוטנציאל שלו או צד נגדי של הבנק ייכשל בעמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו או עקב הרעה באיכות הלווים ושווי הביטחונות שהועמדו על ידם.

פעילות האשראי לציבור מנוהלת במספר מגזרים עיקריים הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות והשירותים הבנקאיים הנדרשים להם וכן ביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מסוגי הלקוחות:

- מגזר משקי הבית, לקוחות הפעילות הבינלאומית ולקוחות מסחריים נמצאים באחריות החטיבה הקמעונאית;
- מגזר עיסקי, בעיקר בתחום ליווי פרויקטים בנדל"ן, נמצא באחריות חטיבת נדל"ן ומוצרים בנקאיים.

סיכון האשראי הוא הסיכון העיקרי של הבנק. מהותיות סיכון זה תואמת את עסקי הליבה של הבנק. הסיכון בא לידי ביטוי בפעילות בעיקר מול לקוחות קמעונאיים, כ-90% מהפעילות, אך גם מול לקוחות עסקיים ובפעילות הנוסטרו. על מנת לנהל את סיכון האשראי, מוגדרות בבנק מדיניות ניהול סיכונים אשראי ומדיניות אשראי המאפשרות מדי שנה על-ידי הדירקטוריון.

מדיניות ניהול סיכונים אשראי מתארת את הגורמים היוצרים, מנהלים ומבקרים סיכון זה, את עקרונות ומגבלות ניהול הסיכון, הכלים להפחתת הסיכון וכלי בקרה לניהול הסיכון. כמו כן, מתואר בה תהליך קביעת הסמכויות, תהליך הדיווח הסדור ודיווח חריגות.

מסמך מדיניות האשראי המאושר על-ידי דירקטוריון הבנק, מתווה את מדיניות מתן האשראי של הבנק ומפרט את העקרונות למתן אשראי, כולל המגבלות והביטחונות ובכך מקשר בין המודל העסקי לבין פרופיל הסיכון הרצוי בהתאם לתאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. במסגרת המדיניות נקבעים גם עקרונות וכללים לניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים והן ברמת ענפי המשק וקווי העסקים. מדיניות האשראי נבחנת במהלך השנה לאור שינויים מאקרו כלכליים והתפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק, ובהתאמה נערכים בה עדכונים במקרה הצורך.

בתהליך מתן האשראי נבחנים נתוני העסקה בהתאם לקריטריונים שנקבעו בנהלי הבנק. מנגנון חיתום ואישור האשראי הינו היררכי, מרמת הסניף ועד לרמת ההנהלה הבכירה על פי מדרג סמכויות שאושר על-ידי הדירקטוריון.

הבנק פועל במספר מישורים כדי לעקוב ולהפחית את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב חיתום האשראי, אישורו, הביטחונות הנדרשים בהתאם למדיניות האשראי ולנהלים הרלוונטיים ועד למעקב ולבקורות השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות המהוות את קו ההגנה הראשון וביחידות הבקרה הייעודיות. הבנק משקיע מאמצים רבים לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים במתן אשראי וניהולו וכן בפיתוח כלים ממוחשבים שסייעו בניהולו היעיל, כמו כן, הוכנסו שיפורים בתהליכי הגבייה.

הקריטריונים והגישה המשמשים בהגדרת המדיניות והמגבלות לניהול סיכון האשראי הם כדלהלן:

- ניהול הסיכון בראיה כוללת של התיק (Portfolio Management)
- קביעת שווקי יעד
- התמקדות באשראי קמעונאי, בעיקר משכנתאות לדיור לתושבי ישראל ולתושבי חוץ ואשראי צרכני למשקי בית.
- קביעת מגבלות על LTV ו-PTI בתחום המשכנתאות
- משכנתאות למימון נכסים מסחריים
- אשראי למימון פרויקטים בנדל"ן בעיקר במודל "אופרטור"
- ניהול הסיכון על פי מחשבוני תשואה (תמחור מותאם סיכון)
- קביעת מגבלות לפיזור גיאוגרפי
- קביעת מגבלות על ריכוזיות (אשראי, בטחונות, לוויים)
- שימוש במערכת דירוג של לקוחות
- שימוש במודלים לדרוג אשראי (Credit Scoring) על בסיס PD, (מודלים לחיתום Application ומודלים התנהגותיים Behavioral לחיזוי ההפסד הצפוי EL וההפסד הבלתי צפוי UL בתרחישי קיצון)

■ שימוש ב-CRM (Credit Risk Mitigation) למיזעור סיכון האשראי

■ סיכון מדינה

מערכות מדידה ומעקב

לצורך ניהול ובקרה של סיכון האשראי הבנק עושה שימוש במספר מערכות ממוחשבות. מערכות המחשב מספקות כלי בקרה לקו ההגנה הראשון וכן לקו השני והשלישי, לאיתור סיכונים אשראי.

בין המערכות העיקריות ניתן למנות את מערכת האשראי הקמעונאי והמסחרי, מערכת ניהול המשכנתאות, מערכות תומכות לקבלת החלטות אשראי קמעונאי ומערכות לדירוג פנימי של תיק האשראי.

לבנק מספר מערכות פנימיות לדירוג לווים התומכות בקבלת החלטות אשראי: בתחום ליווי הפרויקטים משלבת המערכת פרמטרים מדוחות החשיפה של הפרויקטים כגון בחינת קצב ההתקדמות, מצב הנזילות, שחיקת הרווחיות, שווי המלאי ועוד. באשראי קמעונאי מדורג הלקוח בהתאם למודלי דרוג המתבססים על מאפייני הלקוח בעת בקשת האשראי. הוטמעו בבנק מודלים סטטיסטיים נפרדים ללקוחות קיימים ולקוחות חדשים. המודלים מתוקפים ומנוטרים באופן שוטף.

בנוסף, ברשות הבנק מודלים התנהגותיים באשראי צרכני ובמשכנתאות החוזים את ההסתברות לכשל בתיק האשראי הקיים בבנק. מודלים אלו משמשים למעקב אחר סיכון התיק הקיים ובנוסף היוו בסיס לבניית סולם דירוג פנימי אחיד עבור האשראי המאזני לציבור כנדרש בנהל בנקאי תקין 314.

הנהלת הבנק ממשיכה לשכלל את כלי המדידה, הדיווח והבקרה לשם קבלת מידע מקיף יותר המסייע בניהול סיכון האשראי.

שיטות להפחתת סיכון האשראי

במסגרת הפחתת סיכון האשראי הבנק דורש בטחונות בהתאם למדיניות האשראי שאושרה. הבטוחה המרכזית הניתנת לבנק היא שיעבוד נדל"ן. כמו כן מתקבלים בבנק בטחונות נוספים: שעבוד רכב, פיקדונות וני"ע, ערבויות בנקאיות מצדדים שלישיים, ערבויות אישיות של ערבים לחוב ועוד. במדיניות הבנק נקבעו כללי השענות על כל אחד מסוגי הבטוחות, בהתאם לאופי הבטוחה, סחירותה, מהירות המימוש והמעמד המשפטי של הבטוחה. הביטחונות מותאמים לנסיבות ההלוואה. בנהלי הבנק נקבעו כללים לניהול הביטחונות ולעדכון ערכם.

הלימות ההון בגין סיכון אשראי

בחישוב הלימות ההון פועל הבנק בהתאם להוראות 201-211 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בדבר מדידה והלימות ההון, ומקזז מהאשראי לציבור ביטחונות המותרים בניכוי על פי הוראות אלו. בחישוב זה, על פי הוראה 203, מתייחס הבנק לשלושה מכשירי CRM מרכזיים, על פי הנחיות באזל, הבהרות בנק ישראל ובהתאם לחוות דעת משפטית. הראשון הוא פיקדונות וחשכונות המופקדים בבנק, השני הוא ערבויות צד ג' אשר מבטיחות חשיפות של לקוחות הבנק והשלישי הוא ניירות ערך סחירים.

הפיקדונות והחשכונות אשר יכולים לשמש כמבטיחי אשראי הינם פיקדונות אשר מסומנים במערכת הבנק כמשועבדים כאשר בעל הפיקדון הוא גם בעל החשיפה, וכן פיקדונות אשר רשומים במערכת הבנק ושועבדו לטובת הבנק, כאשר בנוסף השעבוד נרשם ברשם המשכונות או רשם החברות, לפי העניין. קיזוז הפיקדונות והחשכונות מסך האשראי לציבור נעשה בהתאם לעמידת הבטוחה בהוראות האמורות.

דיווח ביחס לסיכון האשראי

תהליכי דיווח הינם בסיס מרכזי לניהול סיכונים בכל הרמות - מרמת שטח ועד רמת הדירקטוריון. תהליכי דיווח כוללים דיווחים שוטפים המועברים בתדירות קבועה ומוסכמת ודיווחים מידיים, המבוצעים כאשר רמת החשיפה לסיכונים חוצה ספי דיווח מוסכמים.

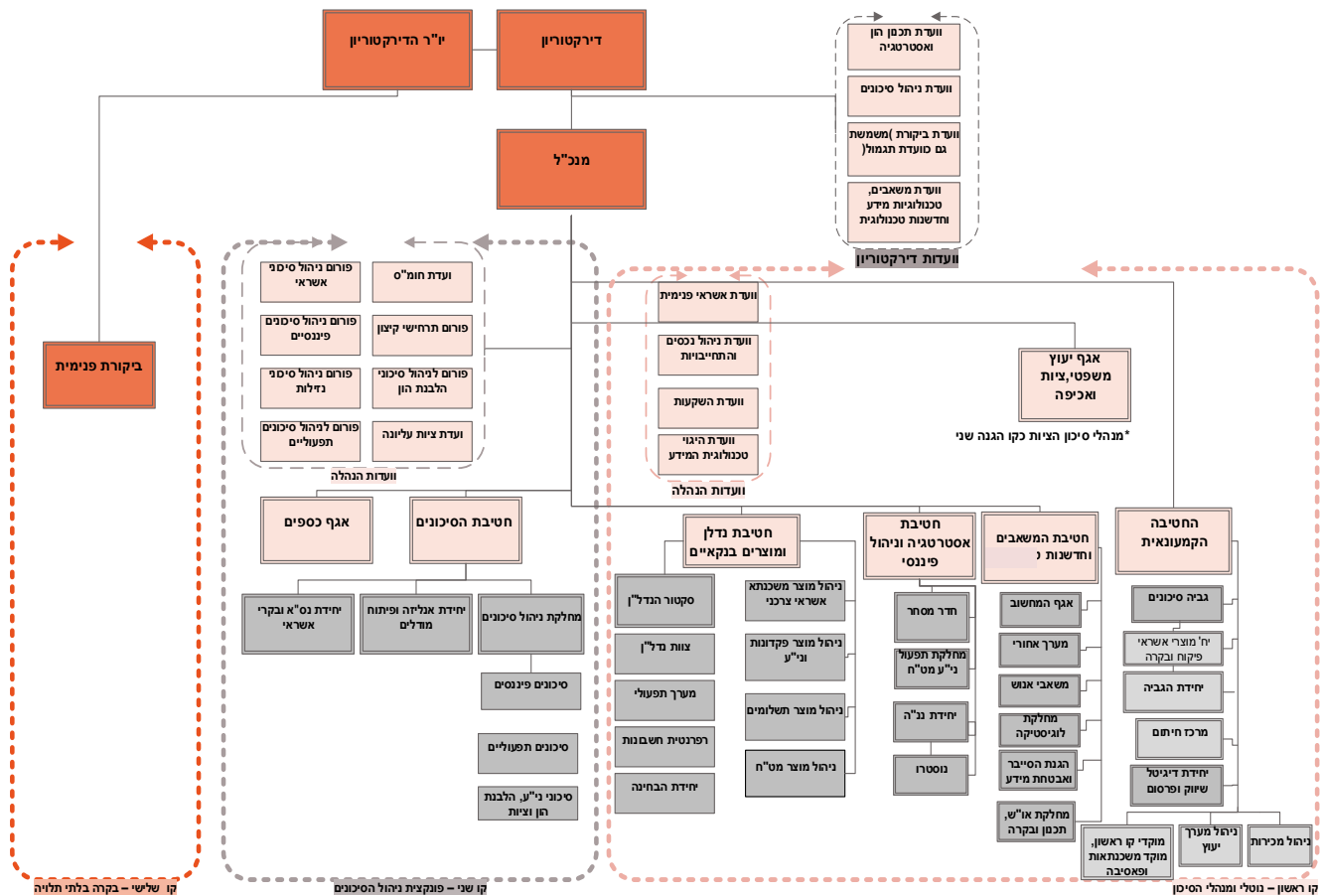
תהליכי דיווח אמורים להתקיים ביחס לכל אחד מהשלבים של ניהול הסיכונים - זיהוי, מדידה והערכה, ניטור ובקרה (כפי שיפורט בהמשך מסמך זה) והם באחריות קו ההגנה הראשון.

כלל הדיווחים ביחס לתהליכי ניהול סיכונים האשראי לרבות פירוט הרכב הדיווחים השונים, מפורטים בנהלי הבנק.

בנוסף, במסגרת הפעילות העסקית מתבצעים דיווחים שוטפים על ידי הגורמים העסקיים כקו הגנה ראשון, וכן נקבעו מגבלות לניהול סיכון האשראי המפורטות במדיניות האשראי. עמידה במגבלות אלה מדווחות בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים (על ידי

חטיבת ניהול הסיכונים כקו הגנה שני).

ממשל תאגידי לניהול סיכון אשראי

הבנק אימץ מסגרת עבודה לניהול ובקרת סיכונים המבוססת על מעגל פיקוח ושלושה "קווי הגנה".

נוטלי ומנהלי הסיכון – קו הגנה ראשון

ועדת הנהלה לאשראי - ועדה בראשות מנכ"ל הבנק ובה חברים חברי ההנהלה הבכירה בעלי מיומנות פיננסית ומשפטית, ובהם מנהלי אגפי האשראי של הבנק. הוועדה דנה בבקשות למתן/חידוש אשראי ללווים/ קבוצות לווים בסכומים שנקבעו ובהתאם לתמהיל הביטחונות כפי שהוגדר בנהלי הבנק אשר אושרו על ידי הדירקטוריון.

ועדת הנהלה להשקעות – הוועדה, בראשות המנכ"ל, מנהלת מעקב אחר עמידה במגבלות החשיפה לסיכונים אותן קבע הדירקטוריון, כמו כן הוועדה דנה ומחליטה בדבר כדאיות של הצעות להשקעות חדשות ובשינויים בתיק הנוסטרו וזאת במסגרת המדיניות המאושרת. **מנהל החטיבה הקמעונאית** – אחראי לביצוע וחיתום האשראי בהתאם למדיניות הבנק. מנהל החטיבה קמעונאית מנהל בקרה אחר הדיווחים הנערכים על ידי כפיפיו, ומטפל בחריגות מהותיות, לפי מדרג סמכויות. החטיבה הקמעונאית כוללת את פעילות האשראי הקמעונאית, את מחלקת המכירות, מחלקת הגבייה, מוקד הלקוחות ואת מחלקת בקרה פיקוח ובקרה.

מנהלי חטיבת נדל"ן ומוצרים בנקאיים - שותף לגיבוש מדיניות האשראי ואחראי ליישומה. תהליך מתן אשראי מגובש באמצעות קביעת קריטריונים למתן אשראי מבוססים ומוגדרים היטב. הקריטריונים יכללו אינדיקציה ברורה לגבי תחומי הפעילות, הבנה יסודית של הלווה וצרכי האשראי שלו, מטרת האשראי, מבנהו ומקור ההחזר שלו, הרכב וטיב הביטחונות המוצעים. האמור לעיל יתבצע באמצעות ניסוח מסמך מדיניות האשראי תוך התייעצות עם מנהל החטיבה הקמעונאית ועובדיו וניסוח נהלי אשראי.

מוסמכי אשראי – תפקידם לאשר בקשות אשראי על-פי קריטריונים שנקבעו במדיניות האשראי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון ונהלי הבנק.

מערך אשראי ותפעול סניפים – פועל כחלק מהחטיבה הקמעונאית ואחראי על חיתום אשראי קמעונאי ומסחרי לרבות קביעת מדיניות האשראי ונהלים בתחום החיתום וכן על ניהול תפעול הסניפים.

מערכת החיתום - פועל בחטיבה הקמעונאית ומעלה לאישור, לאחר הערכה וביחנה מחדש, כל בקשת אשראי החורגת מסמכות אישור של מנהל סניף, בפני גורמי האישור הבכירים יותר.

יחידת הנוסטרו – יחידת הנוסטרו הזדמנויות השקעה, כגון אגרות חוב, ואחריות על הנעת תהליך אישור ההשקעה בהם. ההשקעה בני"ע מממשותיים מתבצעת בהתאם למסגרת ובתנאים הנקבעים במסגרת המדיניות לניהול סיכונים פיננסיים.

יחידות הגבייה – פועלות כחלק מהחטיבה הקמעונאית ותפקידן לאכוף את גביית החובות הבעייתיים. יחידות הגבייה עוסקות בסיווג, הסדרה, גביה ומדידת הפרשות לחובות מסופקים בתחום האשראי הקמעונאי, העסקי והמסחרי, לרבות נדל"ן.

מחלקת סקטור נדל"ן – מנהל סקטור נדל"ן אחראי לביצוע מדיניות הבנק, ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון האשראי העסקי ולאישורה במוסדות הבנק. סקטור נדל"ן מתמקד בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור), שיטה זו מקטינה את החשיפה לסיכונים במתן האשראי שכן היא כוללת מעקב שוטף על הפרויקטים הממומנים, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויות האחרות של היזם-הלווה.

מנהל החטיבה הקמעונאית ומנהל חטיבת נדל"ן ומוצרים בנקאיים הינם מנהלי סיכון ריכוזיות האשראי בבנק. במסגרת תפקידם הם אחראים על אפקטיביות ועמידה במגבלות הריכוזיות שנקבעו במדיניות האשראי. מנהל הסיכונים הראשי אחראי למעקב רבעוני אחר עמידה במגבלות אלו.

פונקציית ניהול הסיכון – קו הגנה שני

מנהל הסיכונים הראשי – הינו חבר בוועדת האשראי, ועדת השקעות וכל הפורומים הרלוונטיים לניהול סיכונים אשראי.

יחידת בקרת אשראי - היחידה לבקרת סיכונים בחטיבת הסיכונים, משמשת כפונקציה בלתי תלויה, אשר תפקידה, בין היתר,

הינו לספק מידע להנהלה ולדירקטוריון אודות סיכונים האשראי ולחזות דעה כוללת ועצמאית על החשיפות לסיכונים האשראי

המאפשרים להעריך את הביצועים של הגורמים העסקיים בתחום האשראי ואת מצב תיק האשראי בכללותו.

משימותיה של היחידה מתבצעות בתיאום ובשיתוף פעולה עם נוטלי הסיכונים בתחום האשראי כאשר המטרה העיקרית היא להבטיח שפונקציית מתן האשראי מנוהלת באופן תקין ושחשיפות האשראי הינן ברמות שאינן חורגות מהסטנדרטים שנקבעו על ידי ההנהלה והדירקטוריון.

פורום הנהלה לניהול סיכונים אשראי – מטרתו לסקור את הדיווחים המתקבלים מנוטלי וממנהלי הסיכון ביחס למצב החשיפה של הבנק לסיכונים אשראי. הפורום דן בפעילות האשראי הקמעונאית לרבות בהתפתחות הפיגורים וההפרשות. כמו כן מדווחים לו ממצאי בקורות בתחום האשראי הקמעונאי, לרבות בקורות חיתום אשראי. בנוסף הפורום דן בסוגיות העולות תוך כדי עבודתם של מנהלי הסיכונים בקו הראשון ובקו השני. בנוסף מתקיים בפורום דיון מקדים לשינויים מוצעים במדיניות ובנהלים.

יחידת הבחינה המרכזית – בוחנת תיקי משכנתאות עפ"י קריטריונים שקבעה הנהלת הבנק טרם ביצועם בפועל וכן בחינת הלוואות רכב לפני ביצוע. יחידת הבחינה פועלת במערכת העורפי שבחטיבת המשאבים וחדשנות טכנולוגית, כך שנוצרת הפרדה ניהולית בין תהליך האישור והעברת המסמכים לבין בחינתם.

יחידת האנליזה ופיתוח מודלים - תפקידה של יחידת האנליזה ופיתוח מודלים הנם לפתח מודלים האומדים את סיכון האשראי ולבצע פרויקטים אנליטיים התומכים בבחינת סיכון תיק האשראי בבנק ומעקב אחר התפתחויות עסקיות.

בהיבט המודלים היחידה מתמקדת בפיתוח מודלים האומדים את ההסתברות לכשל במוצרי האשראי השונים ולצד הפיתוח עוסקת בבקורות תקופתיות אחר בחינת כושר הניבוי של המודלים בפועל, בדיקת יציבותם והתאמתם להתפתחויות עסקיות בבנק וקהל לקוחותיו. פיתוח המודלים ומעקב אחר טיבם ותוצריהם משפיעים על החלטות עסקיות בדבר מדינות האשראי וגידור הסיכונים. בנוסף היחידה תעסוק באנליזות שוטפות בהיבט סיכונים האשראי, בהפקת דוחות התומכים בפעילות החטיבה ופיתוח מנגנונים אוטומטים לצרכי ניהול הסיכון.

בקר אשראי ובטחונות בני"ע – נדרש לפקח על קיום הוראות תקנון הבורסה בעניין מתן אשראי (במסגרת פעילות ני"ע), דרישת ביטחונות ומכירות בחסר וכן על קיום הוראות הדירקטוריון בנושאים אלו. הבקרה כוללת בדיקת חסמים והתראות, פעולות קסטודיאן, בקרה על חשבונות מיוחדים, וכן בדיקות נוספות. בנוסף, ינהל הבקר מעקב שוטף אחר חריגות אשראי ובטחונות בפעולות Short בני"ע.

צוות תרחישי קיצון – הצוות ממליץ על תרחישי הקיצון השונים הכוללים תרחישי קיצון הוליסטיים לרבות התרחשות השפעות מדבקות בין השווקים ובהתאם להנחיות באזל ויבחן את תוצאותיהם. במקרה הצורך הצוות ימליץ להנהלה על היערכות נדרשת להתממשות של

תרחישי הקיצון.

ועדה פנימית לחובות פגומים – בה נערכים דיונים מקדמיים ללווים/קבוצות לווים בסכומים שנקבעו במדיניות בטרם מתקיים הדיון בוועדת הדירקטוריון.

פונקציית ניהול הסיכון – קו הגנה השלישי – הביקורת הפנימית אחראית לביצוע של מכלול משימות ביקורת בלתי תלויות, בהתאם לתכנית עבודה מבוססת סיכון המאושרת על ידי הדירקטוריון וכן ביקורות על פי דרישת הדירקטוריון וועדותיו. הביקורת בודקת את תהליכי ניהול הסיכונים לרבות סיכונים אשראי, איכות ניהול ובקרתם ובכלל זה:

- בחינה והערכה של הנאותות והאפקטיביות של מסגרת הבקרה הפנימית ושל האופן שבו בעלי התפקידים והסמכויות ממלאים את תפקידיהם.
- בחינת עסקאות ובחינת פעולתם ותפקודם של תהליכים ספציפיים בבקרה הפנימית.
- בחינת יישום ואפקטיביות הנהלים לניהול סיכונים והמתודולוגיה להערכת סיכונים.
- בחינת תהליך הערכת ההון ביחס להערכת הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק במסגרת אחריותה, הביקורת הפנימית בעלת תפקיד מהותי בתהליך הפיקוח אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים ובקרתו.

ריכוזיות האשראי

סיכון הריכוזיות הוא סיכון הנובע מהיעדר פיזור בתיק האשראי.

לסיכון ריכוזיות האשראי בבנק מספר היבטים עיקריים:

- **סיכון ריכוזיות לווים** – סיכון הנובע מאשראי הניתן ללווה או מספר לווים המשתייכים לאותה קבוצת לווים. ככל שהפיזור של תיק האשראי בין הלווים השונים רחב יותר, סיכון ריכוזיות הלווים קטן יותר. במסגרת היערכות הבנק לשינויים בסביבה העסקית ומתוך רצון להקטין את חשיפת הבנק ללווים גדולים, צמצם דירקטוריון הבנק, מעבר למגבלה שנקבעה על-ידי המפקח על הבנקים, את מגבלות לווה בודד ומסגרת לקבוצת לווים. הבנק מנהל מעקב שוטף אחרי הלווים הגדולים והעמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון.
- **סיכון ריכוזיות ענפי משק** – סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לסקטור כלכלי (ענף משק) מסוים. לצורך הפחתת סיכון האשראי הנובע מריכוזיות ענף הבניה בתחום ליווי הפרוייקטים הבנק משתף פעולה עם חברות ביטוח המנפיקות פוליסות מכר לרוכשי הדירות בפרוייקטים ו/או בטוחות לבעלי קרקע בעסקאות קומבינציה וחולקות עם הבנק בטוחות משותפים – "פארי פסו". כמו כן הבנק משתף פעולה עם גופים פיננסיים, בתחום ליווי פרויקטים, גופים אלה מעמידים אשראי יחד עם הבנק ביחס שנקבע מראש. הבנק עומד ומנהל מעקב שוטף אחר עמידה במגבלות בנק ישראל לגבי החשיפה לענפי משק.
- **סיכון ריכוזיות גיאוגרפית** – סיכון הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המרוכזים באזור גיאוגרפי מסוים או בטוחות המרוכזים באזור גיאוגרפי מסוים.

במדיניות האשראי של הבנק נקבעו מגבלות בנוגע לפיזור גיאוגרפי אשר מטרתן להפחית סיכון זה.

עיקר הריכוזיות בבנק הינו במרכז הארץ ובירושלים רבתי.

- **סיכון ריכוזיות מגזרי** – סיכון הנובע מחדלות פירעון של לווים השייכים לאותו מגזר אוכלוסייה.

לבנק פעילות רחבה יחסית עם לקוחות המגזר החרדי והערבי.

הבנק בוחן חשיפתו למגזרי האוכלוסייה השונים באופן שוטף ומבצע ניתוחי תרחישים מהם עולה כי לא צפוי לבנק הפסד חריג כתוצאה מחשיפת הבנק למגזר מסוים. תוצאות הבחינה מוגשות לדירקטוריון הבנק במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני.

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך

המאזן

תהליך ביצוע האשראי בבנק

רוב תיקי האשראי בבנק מנוהלים בחטיבה הקמעונאית, האשראי בתחום ליווי פרויקטים ומימון בניה, מנוהלים במחלקת סקטור הנדל"ן הכפופה לחטיבת נדל"ן ומוצרים בנקאיים. בשתי היחידות קיימת חלוקה ברורה לסמכויות אשראי, סוגי אשראי, סוגי לקוחות וסכומי אשראי. תהליך חיתום האשראי אף הוא מוגדר וכל בקשת אשראי נבחנת ומאושרת על פי מדרג סמכויות ובהתאם לעקרונות שאושרו על-ידי דירקטוריון הבנק.

בחטיבה הקמעונאית פועל מרכז חיתום, המאשר או מביא לאישור בפני מדרג הסמכויות לאישור האשראי, כל בקשת משכנתא או אשראי צרכני, החורגת מסמכות אישור מנהל סניף.

בנוסף, בבנק קיים מערך בחינה מרכזי הבוחן תיק משכנתא טרם ביצועו בפועל. תהליך הבחינה מתמקד בסקירת מסמכי מתן האשראי והביטחונות, עמידה בהתניות שנקבעו בעת אישור האשראי וכל זאת מתוך מטרה לקיים פונקציית ניטור על תהליך הייצור של ההלוואה, להפחית את החשיפה לסיכון התפעולי בפעילות המשכנתאות ולהביא את הבנק כולו לעבודה על פי סטנדרטים אחידים ומבוקרים. מערך הבחינה כפוף לחטיבת המשאבים ובכך קיימת הפרדה ניהולית בין תהליך אישור האשראי והעברת המסמכים לבין בחינתם. לפרטים נוספים על תהליך מתן האשראי לדירור, ראה להלן בפרק סיכונים בתיק ההלוואות לדירור.

הלוואות לפרטיים במסגרת פעילות האשראי הצרכני, לרבות מסגרות בעו"ש ובכרטיסי אשראי, מאושרות ומבוצעות בהתאם למודל דירוג והמלצה לחשיפה הניתנת על ידי מערכת חיתום האשראי. בקשות שאינן בסמכות הסניף מועברות לדירור ואישור מרכז חיתום במטה החטיבה הקמעונאית.

ביום 12 באפריל 2019 עלתה לאוויר מערכת נתוני אשראי שהוקמה על ידי בנק ישראל, מכח חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016. הבנק נערך לכניסת חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016 לתוקף מבעוד מועד הן בהיבטים הרגולטוריים (בעיקר פיתוח יכולות הדיווח השוטף למאגר האשראי ופיתוח מערכת לזיהוי והסכמות) והן בהיבטים העיסוקיים (בעיקר פיתוח היכולת המיכונית לקליטת המידע ממאגר האשראי, עדכון כללי חיתום ומוכנות לניטור), כך שמאז הפיכת המערכת לאופרטיבית בחודש אפריל 2019, הבנק עושה שימוש בנתוני המערכת בגין לקוחות אשר מבקשים לקבל אשראי ובדירוגי לשכת דירוג האשראי לגביהם.

בחלוף כשנה מהפיכת המערכת לאופרטיבית, עולה כי השימוש במערכת נתוני האשראי משפר את יכולת הבנק לגבש תמונה מלאה יותר מבעבר על מצבו הכלכלי של מבקש האשראי, להציע לו הצעה התואמת יותר את יכולותיו וצרכיו.

עם זאת, לאור היקף נתוני הלקוחות אליהם צפוי להיחשף הבנק במסגרת מאגר נתוני האשראי, אשר יאפשר לבנק לנתח את סיכויי הלקוח באופן מדויק יותר, הבנק צופה כי ההשלכות העיקריות על הבנק יהיו - הקטנת שיעורי הכשל בתיק הבנק, שיפור יכולת הבנק לפנות לקהלים חדשים אליהם לא פנינו עד כה בשל מחסור במידע. מנגד, הבנק צופה כי תתגבר התחרות מצד גופים פיננסיים נוספים. לפרטים נוספים על תהליך מתן האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדירור), ראה להלן בפרק סיכונים בתיק ההלוואות לאנשים פרטיים (שאינו לדירור).

במחלקת סקטור הנדל"ן נערכות בקשות האשראי על-ידי צוות בקרה ודוחות ולא על-ידי הרפרנטים (יוצרי הסיכונים), והן עוברות בחינה של יחידת נס"א (ניהול סיכון אשראי) הכפופה למנהל חטיבת הסיכונים, בטרם הן מוגשות לאישור בוועדות האשראי הרלוונטיות על פי מדרג הסמכויות שנקבע.

במסגרת בחינת תיקי האשראי והביטחונות, יחידת הבחינה בסקטור בודקת את הימצאות כל המסמכים והביטחונות הנדרשים, טרם מתן האשראי ומאשרת לצוותי האשראי להעמיד אשראי ללקוח. במסגרת ניתוח סיכונים אשראי, יחידת נס"א בחטיבת הסיכונים נותנת חוות דעת נוספת ובלתי תלויה על בקשת האשראי המוגשת לאישור במוסדות הבנק במסמך נפרד ועצמאי (להלן – "מסמך נס"א"). יודגש כי בקשות אשראי אינן מובאות לדירור במוסדות הבנק ללא מסמך נס"א שהוגש במקביל לבקשה.

במחלקת ליווי הפרויקטים ומימון בניה, מתנהל כל פרויקט בליווי צמוד של מפקח בניה, המדווח דיווחים תקופתיים על מצב התקדמות הפרויקט. אשראי נוסף הנדרש לצורך השלמת הבניה מאושר רק לאחר בחינת דוח החשיפה המעודכן של הפרויקט, בהתחשב בקצב ההתקדמות שלו ובתנאי שהלווה עומד בפרמטרים ובאבני הדרך שנקבעו. בנוסף, במהלך חיי הפרויקט, בדרך כלל אחת לחודש (עם קבלת דוח הביצוע של המפקח), נבדקת איתנותו הפיננסית של הפרויקט על-ידי הרפרנטים באגף.

טיפול באשראי בעייתי

זיהוי וטיפול באשראי בעייתי

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכוני האשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור זיהוי חובות בעייתיים המיושמת בכל קווי העסקים. המתודולוגיה כוללת תהליך שוטף מסודר ומובנה, שבמסגרתו נערכת סריקה יסודית של תיק האשראי, תוך שימוש בקריטריונים המהווים התראה מוקדמת להפיכתו של חוב לבעייתי.

במסגרת הסקירה מאותרים לקוחות בעלי תסמינים שליליים כגון חוב בפיגור, קשיים תזרימיים המתבטאים בקושי בתשלומי הקרן ו/או הריבית בהלוואות, הרעה בפעילות העסקית וכד' ונבחן הצורך במתן המלצת סיווג חדש ללקוח או שינוי סיווג ללקוח בעל סיווג קיים או הכללתו ברשימת מעקב (לקוחות בעלי תסמינים שליליים, על פי קריטריונים שהוגדרו בנהלי הבנק, ואשר הוחלט כי אין צורך בסיווגם). ההמלצות מוגשות לוועדות לחובות בעייתיים על פי מדרג הסמכויות שנקבע, אשר דנות בהן ומקבלות לגביהן החלטות על סיווג או ביצוע הפרשה.

בקורות אירועים מהותיים העלולים להשפיע על קבוצת לקוחות או על תיק האשראי, הבנק בוחן את השפעת האירוע על תיק האשראי ומגיב בהתאם. התגובה יכולה להיות בדרך של שינוי המדיניות או בדרך של פעולה מול הלווים הקיימים.

כאשר הלוואה לאנשים פרטיים נכנסת לפיגור – הסניף מטפל בגביית פיגורים בשלבים הראשונים של הפיגור, עם העמקת הפיגור הטיפול בהלוואה מועבר לטיפול מחלקת הגביה. במידה והחוב מובטח באמצעות שיעבוד דירת מגורים ולאחר מיצוי תהליכי הגביה מול הלווה, יפעל הבנק למימוש הביטחון. תהליך המימוש הינו מורכב ועלול להמשך תקופה ארוכה. עם זאת, ברוב המקרים הלווים פועלים למימוש עצמי של הנכס וסילוק החוב. במקרים חריגים בהם יש חשש לזיוף או מרמה העברת התיק על-ידי הסניף למחלקת הגביה מתבצעת מיידית.

כאשר מזהה מחלקת סקטור הנדל"ן או היחידה לבנקאות מסחרית שבמערך אשראי ותפעול סניפים כי לווה נקלע לקשיים או עולה חשש כי הוא עלול להיקלע לקשיים מתקיים דיון מיידי בהשתתפות הגורמים העיקריים המטפלים בלקוח ומתקבלות החלטות מיידיות באם להעבירו לטיפול מחלקת הגביה בבנק, טיפול משפטי מחוץ לבנק, הטלת כינוס, פירוק או עריכת הסדר על החוב. מחלקת הגביה מרכזת את כל ההליכים, שאינם בסניף, במסגרת פעולת הגביה בבנק ומפקחת על עבודת עורכי הדין ונותני שירותים נוספים המעורבים בהליכי הגביה.

הבנק פועל בהתאם למערך נהלים מסודר הדן באיתור, סיווג וטיפול בחובות בעייתיים וקיימת מערכת קשרי עבודה משותפים בין מנהלי האשראי למחלקת הגביה.

הבנק פועל להסדיר עם לוויים שבפיגור את חובם לבנק ואת ההמשך השוטף של התשלומים החודשיים, ובלבד שבתיק ההלוואה קיימים בטחונות מספיקים.

במקרים בהם הלווים אינם משתפים פעולה ו/או נמנעים מתשלום החוב, ינקטו הליכי כינוס שהם בבחינת מוצא אחרון לסילוק החוב.

הדירקטוריון וועדותיו מקבלים דיווחים תקופתיים בדבר התפלגות האשראי, פילוחו למגזרים, לוויים גדולים ופרמטרים נוספים המודדים את החשיפה לסיכון האשראי.

הפרשה להפסדי אשראי

כאמור, כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכוני האשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור וסיווג חובות בעייתיים המיושמת בכל קווי העסקים. לפרטים נוספים וגילוי איכותי נוסף אודות זיהוי וטיפול באשראי בעייתי והפרשה להפסדי אשראי, ראה [ביאורים 1, 13 ו-30 בדוח הכספי לשנת 2019](#).

תיק האשראי ללקוחות הלוואות צרכניות סולו של הבנק

הלוואות צרכניות סולו ניתנות ללקוחות פרטיים, תושבי ישראל המבקשים לקבל אשראי לכל מטרה, לתקופה קצובה. עיקר האשראי ניתן, ללקוחות שמנהלים את חשבון העו"ש שלהם בבנק אחר, באמצעות ערוצים דיגיטליים ומוקדים או באמצעות סניפי הבנק. ללקוחות אלו מדורגים על פי מודל החיתום ביום מתן ההלוואה בבנק.

הפעילות מאופיינת בפיזור רב של לקוחות אשר לכל אחד מהם ניתן אשראי בסכום נמוך יחסית ולכן אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד. במהלך 2017 עודכן מודל החיתום באופן שאפשר הגדלת סכומי החשיפה ללקוח פרטי עד 150 אלפי ש"ח ללווים אשר פרופיל הסיכון שלהם מאפשר זאת על-פי המודל.

כחלק מהערכות הבנק לכניסת חוק נתוני אשראי, במהלך שנת 2019 עודכנה מדיניות מתן האשראי. השינוי במדיניות הביא לגידול בסכום הלוואה ממוצעת בעיקר אצל לקוחות קיימים ותרמה לגידול בהיקף הביצועים הכולל. השינויים במדיניות כללו, בין השאר, סמכות לאישור הלוואות בסכומים גדולים יותר והסתמכות החיתום, בהתאם לנהלי הבנק, על המידע ממאגר האשראי חלף דפי חשבון ותלושי משכורת.

בשנת 2019 33% מהביצועים היו בהלוואות מעל 80 אלפי ש"ח והיקפם גדל בכ- 100 מיליוני ש"ח. (בשנת 2018 21% מהביצועים). הלוואות אלו ניתנות על בסיס ריבית הפריים ולפיכך חשופות לשינויים בריבית. עם זאת, תקופת ההלוואה ככלל הינה עד 6 שנים כאשר המח"מ הממוצע עומד על 2.7 שנים (ללא הנחת פירעון מוקדם) וסכום ההחזר החודשי לרוב נמוך יחסית ולכן חשיפת הלקוח לגידול בתשלומים עקב העלאת ריבית הינה בסיכון נמוך יחסית.

כמו כן, הרוב המוחלט של ביצועי האשראי הצרכני סולו מאופיין ביחס החזר הלוואה מבוקשת להכנסה הכוללת בשיעור של עד 20%. בהתאם למדיניות האשראי של הבנק, הבנק בוחן גם את היחס בין סך ההחזר של כלל התחייבויות הלקוח לבין סך ההכנסה הכוללת של הלקוח.

הבנק מנהל מיזם למכירת אשראי צרכני בנקודות מכירה קמעונאיות ובכך נותן מענה ללקוחות המבקשים לרכוש מוצרים במימון בנקאי באמצעים דיגיטליים. מהלך זה מאפשר לבנק להרחיב את בסיס הלקוחות שלו.

יתרת ההלוואות הצרכניות סולו ללקוחות עו"ש פעילים בבנק ליום 31 בדצמבר 2019 עומדת על כ-103.9 מיליוני ש"ח (כ-10% מיתרת האשראי), לעומת יתרה של 137.2 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018 (כ-13% מיתרת האשראי).

תהליך מתן אשראי להלוואות צרכניות סולו

תהליך מתן האשראי ללקוחות יכול להתחיל באחד מהערוצים הבאים: המוקד הטלפוני, אתר האינטרנט, נקודות מכירה או סניפי הבנק. הגורמים המוסמכים בבנק רשאים לאשר אשראי צרכני סולו תוך בחינת הבקשה באמצעות מערכת חיתום האשראי. מערכת חיתום האשראי כוללת את כללי מדיניות האשראי ואת מודל הדירוג ועל בסיסם מתקבלת המלצה לאישור האשראי. ביום 12 באפריל 2019 עלתה לאוויר מערכת נתוני אשראי שהוקמה על ידי בנק ישראל, מכח חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016. להשלכות המערכת ראה פירוט בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן לעיל.

לפרטים אודות תהליך מתן האשראי להלוואות צרכניות סולו, פירוט על סיכונים בתיק, פיקוח ומעקב אחר מאפייני הסיכון, [ראה דוח הדירקטוריון לדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

כ- 46% מהביצועים בבנק באשראי צרכני היו ללקוחות קיימים. הביצוע מתבצע בכל רמות בעת מיחזור האשראי. לפרטים אודות אשראי צרכני ללקוחות קיימים (אשראי צרכני שבמהלך השנתיים האחרונות חודש, הוארכה תקופת הפירעון שלו, או שניתן ללווה קיים לפני שפרע את האשראי הקודם שלו), [ראה דוח הדירקטוריון לדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה [ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#)

טבלה 12 – סיכון אשראי לאנשים פרטיים
[EDTF]

ליום 31 בדצמבר 2019							
ללא הלוואות לדיור							
סיכון אשראי מאזני							
הלוואות לדיור ללקוחות התאגיד	סיכונים אשראי חוץ מאזני	סך הכל סיכון אשראי מאזני	תיק נכסים פיננסיים** הגבוה מ- 50 אלפי ש"ח		תיק נכסים פיננסיים** הנמוך מ- 50 אלפי ש"ח		גובה ההכנסה לחשבון*
		יתרה מיליוני ש"ח	מספר חשבונות יחידות	יתרה מיליוני ש"ח	מספר חשבונות יחידות	יתרה מיליוני ש"ח	
הבנקאי***	מיליוני ש"ח						
117.5	37.7	1,098.1	1,002.0	12.4	32,251.0	1,085.7	ללא הכנסה קבועה
68.9	19.3	104.8	617.0	6.9	4,476.0	97.9	לחשבון בבנק ירושלים
	37.3						נמוכה מ- 10 אלפי ש"ח
10.9		34.9	344.0	6.2	1,329.0	28.7	הגבוהה מ- 10 אלפי ש"ח ונמוכה מ- 20 אלפי ש"ח
2.6	30.6	18.5	147.0	3.5	545.0	15.0	גבוהה מ- 20 אלפי ש"ח
199.9	124.9	1,256.3	2,110.0	29.0	38,601.0	1,227.3	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי שאינם בערבות התאגיד הבנקאי***
	124.9	1,256.3					סך הכל אנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) - פעילות בישראל

ליום 31 בדצמבר 2018							
ללא הלוואות לדיור							
סיכון אשראי מאזני							
הלוואות לדיור ללקוחות התאגיד	סיכונים אשראי חוץ מאזני	סך הכל סיכון אשראי מאזני	תיק נכסים פיננסיים** הגבוה מ- 50 אלפי ש"ח		תיק נכסים פיננסיים** הנמוך מ- 50 אלפי ש"ח		גובה ההכנסה לחשבון*
		יתרה מיליוני ש"ח	מספר חשבונות יחידות	יתרה מיליוני ש"ח	מספר חשבונות יחידות	יתרה מיליוני ש"ח	
הבנקאי***	מיליוני ש"ח						
103.8	51.2	920.2	496	12.2	29,439	908.0	ללא הכנסה קבועה
61.7	18.4	115.1	694	7.8	5,062	107.3	לחשבון בבנק ירושלים
							נמוכה מ- 10 אלפי ש"ח
9.0	14.3	36.0	346	4.9	1,479	31.1	הגבוהה מ- 10 אלפי ש"ח ונמוכה מ- 20 אלפי ש"ח
0.6	27.0	25.4	186	9.9	646	15.5	גבוהה מ- 20 אלפי ש"ח
175.0	110.9	1,096.7	1,722	34.8	36,626	1,061.9	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי שאינם בערבות התאגיד הבנקאי***
	110.9	1,096.7					סך הכל אנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור) - פעילות בישראל

* כל הכנסה קבועה לחשבון, כגון משכורת נטו, הכנסה משכ"ד וקצבאות קבועות.
** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פיקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים. שיעור הלקוחות עם יחס החזר נמוך מ- 20% של ההלוואה שבוצעה מההכנסה הכוללת של הלווה בשנת 2019 היה 90%.
*** לרבות חברות הבת הבנקאיות בקבוצה.

אשראי למימון פרויקטי נדל"ן

הבנק נותן אשראי למימון הקמת פרויקטים למגורים בשיטת הליווי הסגור וכן מעמיד ערבויות לסוגיהן בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט ועל פי מאפייניו. בשיטת הליווי הסגור מופרד הפרויקט משאר פעילות הלקוח. לפרויקט נפתח חשבון ייעודי המשמש לצורכי הפרויקט בלבד ואליו מופקדים כספי התקבולים מרוכשי יחידות הדיור, ההון העצמי ואשראי הבנק. כספים אלו משוחררים לפי קצב התקדמות הבניה ע"פ דוחות מפקח מומחה. במסגרת מימון הפרויקט לבנייה מעמיד הבנק גם ערבויות ביצוע, ערבויות כספיות וערבויות חוק מכר לרוכשי יחידות בפרויקט. המקרקעין והתקבולים משועבדים לטובת הבנק. במרבית העסקאות מונפקות בטוחות חוק המכר על ידי גופים מוסדיים עימם קיים לבנק הסכם שיתוף פעולה.

הבנק משתף פעולה עם גופים מוסדיים בהעמדת אשראי לפרויקט לצורך ניצול מיטבי של ההון והשאת הרווחיות, תוך פיזור סיכוני האשראי ועמידה במגבלות רגולטוריות נדרשות.

הבנק מנהל נכון ליום 31 בדצמבר 2019, 213 פרויקטים בהיקף כולל של כ-11 אלפי יחידות דיור.

ליום 31 בדצמבר 2019 בכ-58 מהפרויקטים הפעילים, הפעילות, לרבות היקפי המימון, בשיתוף פעולה עם גופים מוסדיים. כמו כן, היקף התיק המנוהל הינו כ-8.3 מיליארדי ש"ח, מזה כ-2.1 מיליארדי ש"ח באחריות הבנק והיתרה באחריות הגופים המוסדיים.

הבנק מממן את הפרויקטים החל משלב רכישת הקרקע, דרך שלבי הבנייה השונים. ככלל, האשראי למימון קרקעות ניתן לקרקעות שזמן השלמת הבנייה הצפוי לא יעלה על 24 חודש מיום מימון הקרקע. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 האשראי שניתן לפרויקטים שנמצאים בשלב קרקע מהווה 41% במונחי חבות מתיק הנדל"ן של הבנק. יצוין כי 84% מהאשראי הקיים בפרויקטים שנמצאים בשלב הקרקע ניתן לפרויקטים הזמינים לבניה תוך 12 חודשים.

ניכר גידול ביתרת האשראי הכספי הנובע בעיקר מגידול בכמות אישורי וביצועי פרויקטים חדשים, ובכלל זה פרויקטים בתחום המחיר למשתכן המאופיינים בניצול אשראי כספי בשלב רכישת הקרקע לצד שיעור גבוה של מכירת דירות בפתיחת שלב הבניה. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 האשראי שניתן לפרויקטים באזור מרכז הארץ מהווה 77% במונחי היקפי אשראי מתיק הנדל"ן של הבנק, 9% בירושלים רבתי ו-14% בשאר הארץ.

לפרטים נוספים, ראה [דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים של הדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה ראה [דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#)

הלוואות לדיור

במסגרת ניהול סיכונים אשראי לדיור, הבנק נוקט אמצעים שונים להפחתת סיכונים הנובעים ממתן האשראי. הבנק קבע במסגרת מדיניות האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיור בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. הפרמטרים העיקריים להגדרת תיאבון הסיכון בתחום הלוואות לדיור הינם: שיעור המימון (LTV), מיקום הנכס, יחס החזר מהכנסה (PTI), מטרת ההלוואה ותקופת ההלוואה. הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות לנוכח תיאבון הסיכון שקבע. לפרטים נוספים על האשראי לדיור ראה דוח הדירקטוריון לדוחות הכספיים לשנת 2019.

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן

טבלה מספר 13 - התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים

2015	2016	2017	2018	2019	
במיליוני ש"ח					
1,053	955	1,244	1,485	1,775	ביצועים במטבע ישראלי)
190	177	95	70	31	ביצועים במט"ח
1,243	1,132	1,339	1,554	1,806	סך הכל ביצוע (2)
6%	(9%)	18%	16%	16%	אחוז השינוי ביחס לתקופה קודמת
29%	30%	30%	31%	33%	ביצועים בריבית משתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
215	245	249	262	261	תקופת ההלוואה ממוצעת (בחודשים)
5,796	5,801	5,614	5,638	6,003	הכנסה נפש בממוצע (בש"ח)
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור מימון הנכס (LTV) (2)
87%	87%	87%	83%	82%	60%-0%
13%	13%	13%	17%	18%	75%-61%
0%(3)	0%(3)	0%	0%	0%	מעל 75%
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור החזר מהכנסה (PTI) בהלוואות למטרת מגורים (2)(4)
23%	23%	28%	28%	28%	שיעור החזר מהכנסה (PTI) ממוצע
95%	96%	99%	100%	100%	40%-0%
5%	4%	1%	0%	0%	מעל 40%
1%	1%(3)	0%	0%	0%	מזה: אחוז הביצועים בעלי שיעור מימון מעל 60%
					התפלגות מספר הסכמים על פי סכום ביצוע (באלפי ש"ח):
64%	59%	49%	50%	51%	0-500
24%	28%	35%	34%	34%	500-1,000
12%	13%	16%	16%	15%	מעל 1,000
599	624	674	676	681	סכום הסכמים ממוצע
					הלוואות בסך העולה על 2 מיליון ש"ח להלוואה:
48	30	46	40	71	מספר הלוואות
138	103	131	112	216	סכום כולל (במיליוני ש"ח)

- (1) הלוואות חדשות בלבד כולל הלוואות לקבוצות רכישה
- (2) הנתונים לפי דיווח 876 לפיקוח על הבנקים
- (3) פחות מ-1%
- (4) מספרי השוואה הוצגו מחדש

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

[נדבך 3]

טבלה 14 – איכות האשראי של חשיפות אשראי

ליום 31 בדצמבר 2019			
ד	ג	ב	א
יתרות נטו (א+ב-ג)	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות ברוטו* אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר
10,888.5	111.5	10,832.1	167.9
271.7	-	271.7	-
2,061.5	3.1	2,064.6	-
13,221.7	114.6	13,168.4	167.9

- 1 חובות, למעט אגרות חוב
- 2 אגרות חוב
- 3 חשיפות חוץ מאזניות
- 4 סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2018			
ד	ג	ב	א
יתרות נטו (א+ב-ג)	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות ברוטו* אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר
9,908.0	100.9	9,838.3	170.6
956.2	-	956.2	-
2,081.0	3.0	2,083.9	0.1
12,945.2	103.9	12,878.4	170.7

- 1 חובות, למעט אגרות חוב
- 2 אגרות חוב
- 3 חשיפות חוץ מאזניות
- 4 סך הכל

* הסכום הינו הערך החשבונאי, ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי, מקדמי המרה (CCF) ושיטות להפחתת סיכון אשראי (CRM)

שינויים במלאי החובות הפגומים (CR2)

[נדבך 3]

לפירוט השינויים במלאי החובות הפגומים ראה ביאור 30 לדוחות הכספיים לשנת 2019

גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי (CRB)

[נדבר 3]

מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר, 2011, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: איגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה.

סיווג חובות בעייתיים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לחומרת הבעייתיות שלהם, בהתבסס על קריטריונים כמותיים ואיכותיים. קביעת הסיווג המתאים של חוב, עד לקרות כשל או כשהסתברות לו נעשתה צפויה ברמה גבוהה, ככלל מתבססת על יכולת התשלום של החייב כלומר החוזק הצפוי של מקור ההחזר הראשוני.

- אשראי בהשגחה מיוחדת – אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבויות התלויות בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.

- אשראי נחות - מוגדר כאשראי מוגן באופן לא מספק על-ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר. לגבי חובות שנבחנים ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק ממשיך לצבור הכנסות ריבית. סיכון אשראי חוץ מאזני יסווג בסיווג נחות אם מתקיימים שני התנאים: א- קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית, לכך שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ מאזני תתממש. וכן ב- החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג שאינו טוב יותר מסיווג כחובות נחותים.

- חוב פגום - אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה ברמת הסתברות "צפוי" כי לא יוכל לגבות את כל הסכומים בגינו, לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב, וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול של הפרשה פרטנית. יש להחיל את הסיווג הנ"ל, גם על אשראי המצוי בפיגור מעל 90 יום למעט אם החוב מובטח היטב ובהליכי גבייה. כמו כן חובות בעייתיים שאורגנו מחדש שבמסגרת הארגון מחדש העניק הבנק לחייב ויתור (Concession) אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק גם יסווגו כחובות פגומים. חוב שיסווג כחוב פגום יוערך על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

- חוב בעייתי בארגון מחדש - חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי הינו חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, במסגרתו - מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב - הבנק העניק ויתור ללווה. לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתו הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב. לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- ✓ למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל;
- ✓ לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
- ✓ החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי; וכן
- ✓ ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

• חוב בארגון מחדש עוקב - ככלל, חוב בעייתי שאורגן מחדש ממשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שהוא משולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסים להסכם נוסף של ארגון מחדש (להלן: "ארגון מחדש עוקב"), התאגיד הבנקאי אינו מתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים: א) החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב; וכן ב) בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 22 במאי 2016 בדבר "ארגון מחדש של חוב בעייתי", תאגידים בנקאיים רשאים להפסיק לסווג חוב בעייתי בארגון מחדש, כאשר בוצע לחוב זה ארגון מחדש נוסף, ומתקיימים תנאים מסוימים. ההוראות חלות על ארגונים מחדש שבוצעו או חודשו החל מיום 31 בדצמבר 2016.

אם בעקבות ארגון מחדש עוקב, התאגיד הבנקאי לא מסווג את החוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי, ההפרשה להפסדי אשראי בגין החוב תחושב באופן קבוצתי, ויתרת החוב הרשומה לא תשתנה בעת ארגון החוב העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן). בהתאם לסעיף 30א(22) אם החוב אינו נחשב יותר כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי, אך לאחר מכן החוב שוב עובר ארגון מחדש של חוב בעייתי או שהחוב נבדק פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת ערך, יש לערוך הפרשה פרטנית להפסדי אשראי וכן, אם רלוונטי, לסווג את החוב מחדש כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי.

צבירת ריבית והכרה בהכנסות ריבית:

- חוב פגום - במועד סיווגו של חוב כפגום מבטל התאגיד הבנקאי כל ריבית שנצברה והוכרה בדוח רווח והפסד אך טרם נגבתה. כמו כן, ממועד הסיווג ואילך, התאגיד הבנקאי אינו צובר הכנסות ריבית בגין חוב המסווג כחוב פגום, למעט האמור להלן לגבי חוב בעייתי בארגון מחדש.

במידה וקיים ספק לגביית יתרת החוב הפגום, תשלומי ריבית שהתקבלו יירשמו כהקטנת הקרן.

במידה ויתרת החוב נחשבת לברת גביה במלואה, תשלומי ריבית שהתקבלו במזומן יוכרו כהכנסות ריבית ברווח והפסד. הכנסות הריבית יוכרו עד לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותנת של החוב לפי השיעור החוזי. יתרה מעבר לסכום זה ואשר לא נרשמה כהקטנת היתרה הרשומה הנותנת, תירשם כגביית מחיקות חשבונאיות קודמות.

- חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי - חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש של חוב בעייתי כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר, שהחוב יופרע ויבוצע בהתאם לתנאיו החדשים, מטופל כחוב פגום, שצובר הכנסות ריבית, בתנאי שהארגון מחדש נתמך בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב לגבי מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפירעון לפי התנאים החדשים. אחרת, החוב בארגון מחדש מטופל כחוב פגום שאינו צובר הכנסות ריבית.

- חובות שמחושבת בגינם הפרשה להפסדי אשראי קבוצתית - חוב אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי, אינו מסווג כחוב פגום והתאגיד הבנקאי אינו מפסיק לצבור הכנסות ריבית בגינו, גם אם החוב בפיגור של 90 יום ומעלה. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה אחרות המבטיחות שהרווח הנקי של התאגיד הבנקאי אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרת הזכות לקבל את העמלה מהלקוח, בהנחה שהגביה מובטחת באופן סביר.

הפרשה להפסדי אשראי:

תאגיד בנקאי נדרש להחזיק הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. ההפרשות להפסדי אשראי יכללו:

- הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - חובות שההפרשה להפסדי אשראי בגינם נבחנת על בסיס פרטני כוללים חביונות שיתרתן החוזית עולה על 1 מיליון ש"ח וכן חובות שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי (ההפרשה הפרטנית אינה חלה על ארגונים מחדש של הלוואות לדיור שבגינן נערכת הפרשה מזערית להפסדי האשראי לפי שיטת עומק הפיגור). כאשר נקבע שחוב הוא פגום, הבנק מודד את ירידת הערך בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב.
- לגבי חוב פגום שגבייתו מותנית בביטחון, או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ירידת הערך, נמדדת בכל מקרה בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון.
- הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. מדידת הפסדי האשראי מבוססת על הכללים שנקבעו ב-FAS (450ASC) – טיפול חשבונאי בתלויות ועל הוראות השעה כמפורט להלן. לשנים 2011 – 2012 ניתנה הוראת שעה לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי. על פי הוראת השעה, שיעורי הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ייקבעו בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים בחמש השנים האחרונות ובהתאם להנחיית המפקח באופן פרטני גם נתוני שנת 2011 בפילוח לפי ענפי משק וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר, 2011.
- כמו כן, הבנק בוחן בכל מועד דיווח האם יתרת ההפרשה הקבוצתית אינה נמוכה מיתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים לאותו מועד המחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 315 בדבר "הפרשה לחובות מסופקים", ברוטו ממס.
- הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים - ביום 19 בינואר, 2015 פורסם חוזר בנושא הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים. החוזר מעדכן כי בקביעת הפרשה נאותה להפסדי אשראי של תאגידי בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי יש להביא בחשבון הן את הפסדי העבר בגין אשראי לאנשים פרטיים והן התאמות בגין גורמים רלוונטיים לסיכוי הגבייה של האשראי לאנשים פרטיים (להלן - התאמות איכותיות). על הבנקים לוודא כי החל מהדוחות לציבור לשנת 2014, שיעור ההתאמות האיכותיות להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי לאותו מועד. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית ונקבע טיפול פרטני לתאגידי בנקאיים אשר שיעורי ההפסד השנתיים שלהם נמוכים במיוחד כמו כן לא יחולו התאמות בגין גורמים סביבתיים על תאגיד בנקאי אשר לגביו מסר הפיקוח על הבנקים הנחיות ספציפיות. הבנק מיישם הנחיות ספציפיות לגבי הפרשה קבוצתית. השפעת היישום של ההנחיות הספציפיות בהשוואה ליישום החוזר הנ"ל אינה מהותית.
- הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור - בגין הלוואות לדיור שלא ניתנו למטרת עסק ואשר נפרעות בתשלומים תקופתיים של קרן ו/או ריבית, התאגיד הבנקאי מחשב הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור. הפרשה זו מתבססת על נוסחה שקבע הפיקוח על הבנקים בהוראת ניהול בנקאי תקן מספר 314 בדבר "הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות" לפיה שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. בנוסף, התאגיד הבנקאי מיישם הוראת ניהול בנקאי תקן מספר 329 בדבר "מגבלות למתן הלוואות לדיור". הבנק מוודא כי יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המוחזקת בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

מחיקה חשבונאית:

הבנק מבצע מחיקה חשבונאית במקרים המפורטים להלן:

הבנק מבצע מחיקה חשבונאית במקרים המפורטים להלן:

- כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כבלתי ניתן לגביה או חוב שבגינן ניהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח.
- חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ושנערכו בגינו הפרשות פרטניות להפסדי אשראי. בדרך כלל, בתקופה שאינה עולה על שנתיים.

- במקרה של חוב שגבייתו מותנית בביטחון, כל חלק של חוב העודף על שווי הביטחונות אשר מזהה כחוב שאינו בר גבייה יימחק באופן מיידי כנגד ההפרשה להפסדי אשראי.
- חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס קבוצתי, התאגיד הבנקאי מבצע מחיקה חשבונאית כאשר הוא מזהה הפסדי אשראי ספציפיים, בהתאם למאפייני החובות ובהתבסס על תקופת הפיגור שלהם. ככלל, חובות שאינם מובטחים או חובות המובטחים על ידי בטחון שאינו דירת מגורים, נמחקים כאשר תקופת הפיגור עולה על 150 יום.
- יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדשה לחוב בספרי הבנק.

טבלה – 15 התפתחות תיק האשראי

להלן התפתחות תיק האשראי (במיליוני שקלים):

שיווי-יתרות- %	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	פירעונות ומכירות תיקים בתקופה (2)	ביצועים בתקופה	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018	
2%	7,638	(1,671) ⁽¹⁾	1,806	7,503	אשראי לדיוור
17%	1,192	(573)	745	1,020	אשראי צרכני סולו
4%	8,830	(2,244)	2,551	8,523	סך הכל אשראי לדיוור וצרכני
24%	1,084	(554)	762	876	אשראי עסקי למעט נכסים מסחריים
18%	524	(118)	199	443	אשראי לרכישת נכסים מסחריים
76%	293	(50)	176	167	אחר
7%	10,731.3	(2,966)	3,688	10,009	סך הכל אשראי לציבור ברוטו
	111.5			(101)	הפרשה להפסדי אשראי
7%	10,619.8		2%	9,908	סך הכל אשראי לציבור נטו

(1) לא כולל מיחזורים.

(2) כולל גם מכירות תיקי אשראי בסך של כ-550 מיליוני ש"ח וכן צבירת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער.

טבלה – 16 סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר 2019

סיכון אשראי כולל ¹						חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³				
						הפסדי אשראי ⁴				
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁷	בעיית ⁵	סך הכל	מזה: חובות ²	בעיית ⁵	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	סך הכל
2,080.4	2,072.7	5.4	2,080.4	1,084.4	5.5	0.2	0.5	(0.3)	4.8	4.8
606.9	600.5	1.3	606.9	524.0	1.3	-	(0.4)	-	2.8	2.8
175.6	175.6	-	174.7	106.6	-	-	-	-	0.1	0.1
118.2	118.0	0.2	117.9	116.8	0.2	-	2.3	0.1	2.2	2.2
2,981.1	2,966.8	6.9	2,979.9	1,831.8	7.0	0.2	2.4	(0.2)	9.9	9.9
8,430.1	8,137.3	143.9	8,430.1	7,637.7	143.9	4.6	(3.2)	(4.4)	46.7	46.7
1,385.9	1,326.5	26.9	1,385.9	1,261.8	26.8	10.5	37.7	30.8	58.0	58.0
12,797.1	12,430.6	177.7	12,795.9	10,731.3	177.7	15.3	36.9	26.2	114.6	114.6
513.1	513.1	-	268.7	268.7	-	-	-	-	-	-
13,310.2	12,943.7	177.7	13,064.6	11,000.0	177.7	15.3	36.9	26.2	114.6	114.6
24.2	24.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.1	5.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13,339.5	12,973.0	177.7	13,064.6	11,000.0	177.7	15.3	36.9	26.2	114.6	114.6

פעילות לווים בישראל

ציבור – מסחרי

בינוי ונדל"ן – בינוי⁶

בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן

שרותים פיננסיים

שרותים עסקיים אחרים

סך הכל מסחרי

אנשים פרטיים – הלוואות לדירור

אנשים פרטיים – אחר

סך הכל ציבור – פעילות בישראל

בנקים בישראל וממשלת ישראל

סך הכל פעילות בישראל

בנקים וממשלות בחו"ל

אחרים בחו"ל

סך הכל

- 1 סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות – 11,000.0 מיליוני ש"ח, אג"ח – 271.7 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 3.2 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה – 2,064.6 מיליוני ש"ח.
- 6 כולל הלוואות לדירור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 264.8 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 283.3 מיליוני ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2018

סיכון אשראי כולל ¹						חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³				
						הפסדי אשראי ⁴				
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁷	בעיית ⁵	סך הכל	מזה: חובות ²	בעיית ⁵	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	סך הכל
1,932.3	1,923.3	9.0	1,932.3	875.7	9.0	3.6	(0.9)	-	4.1	4.1
526.3	519.1	7.2	526.3	443.3	7.2	3.1	0.5	-	3.2	3.2
140.9	140.9	-	133.6	85.1	-	-	(0.1)	(0.1)	0.1	0.1
21.0	21.0	-	6.4	4.8	-	-	0.4	0.4	0.1	0.1
2,620.5	2,604.3	16.2	2,598.6	1,408.9	16.2	6.7	(0.1)	0.3	7.5	7.5
8,266.5	7,895.7	141.0	8,266.5	7,503.3	141.0	2.3	2.4	0.5	45.3	45.3
1,227.8	1,167.6	28.5	1,227.8	1,096.7	28.5	12.6	32.4	34.9	51.1	51.1
12,114.8	11,667.6	185.7	12,092.9	10,008.9	185.7	21.6	34.7	35.7	103.9	103.9
824.1	824.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2,938.9	12,491.7	185.7	12,092.9	10,008.9	185.7	21.6	34.7	35.7	103.9	103.9
118.7	118.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13,057.6	12,610.4	185.7	12,092.9	10,008.9	185.7	21.6	34.7	35.7	103.9	103.9

פעילות לווים בישראל

ציבור – מסחרי

בינוי ונדל"ן – בינוי⁶

בינוי ונדל"ן – פעילות בנדל"ן

שרותים פיננסיים

שרותים עסקיים אחרים

סך הכל מסחרי

אנשים פרטיים – הלוואות לדירור

אנשים פרטיים – אחר

סך הכל ציבור – פעילות בישראל

בנקים בישראל וממשלת ישראל

סך הכל פעילות בישראל

בנקים בחו"ל וממשלת חו"ל

סך הכל

- 1 סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות – 10,008.9 מיליוני ש"ח, אג"ח – 956.2 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 3.1 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה – 2,084.0 מיליוני ש"ח.
- 6 כולל הלוואות לדירור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 217.1 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 319.1 מיליוני ש"ח.

טבלה 17 - פירוט החשיפות לפי יתרת תקופה חוזית לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2019				
סך הכל חשיפת אשראי	ללא תקופת פרעון	מעל חמש שנים	משנה עד חמש שנים	עד שנה
במיליוני ₪				
1,827.8	-	-	53.8	1,774.0
7,637.7	-	5,276.9	1,879.7	481.1
1,261.8	-	409.8	359.6	492.4
4.0	-	-	-	4.0
10,731.3	-	5,686.7	2,293.1	2,751.5
268.7	-	-	-	268.7
11,000.0	-	5,686.7	2,293.1	3,020.2
-	-	-	-	-
2,064.6	-	94.9	519.9	1,449.8

חשיפת אשראי מאזנית:

מסחרי
אנשים פרטיים – הלוואות לדיור
אנשים פרטיים - אחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים

סך הכל ציבור

בנקים וממשלות

סך הכל חשיפת אשראי מאזנית

מזה: אגרות חוב

סך הכל חשיפת אשראי חוץ מאזנית

ליום 31 בדצמבר 2018				
סך הכל חשיפת אשראי	ללא תקופת פרעון	מעל חמש שנים	משנה עד חמש שנים	עד שנה
במיליוני ₪				
1,408.8	-	-	87.5	1,321.3
7,503.3	-	4,961.4	1,889.5	652.4
1,096.7	-	185.7	621.8	289.2
0.1	-	-	-	0.1
10,008.9	-	5,147.1	2,598.8	2,263.0
-	-	-	-	-
10,008.9	-	5,147.1	2,598.8	2,263.0
-	-	-	-	-
2,097.7	-	114.8	548.6	1,434.3

חשיפת אשראי מאזנית:

מסחרי
אנשים פרטיים – הלוואות לדיור
אנשים פרטיים - אחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים

סך הכל ציבור

בנקים וממשלות

סך הכל חשיפת אשראי מאזנית

מזה: אגרות חוב

סך הכל חשיפת אשראי חוץ מאזנית

חשיפות למדינות זרות (על בסיס מאוחד)

חשיפה מאזנית ²													חשיפה חוץ מאזנית ^{3,2}			חשיפה מאזנית מעבר לגבול ²	
המדינה	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			סך כל החשיפה המאזנית	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (4) - (5)											
	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי								לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה		
	לממשלות ⁴	לבנקים	לאחרים	מקומיות	מקומיות	מקומיות								מקומיות	מקומיות		
מדינות הברית	24.3	26.9	96.7	-	-	-	147.9	-	-	-	-	69.5	78.4				
מדינות אחרות	-	32.2	107.8	-	-	-	140.0	-	-	6.2	-	51.1	88.9				
סך כל החשיפות למדינות	24.3	59.1	204.5	-	-	-	287.9	-	-	6.2	-	120.6	167.3				
סך החשיפות למדינות LDC	-	-	1.8	-	-	-	1.8	-	-	-	-	-	1.8				

שורת "סך הכל מדינות LDC", כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "מגבלת חבות ענפית"; הסכום כולל את נתוני מדינה X, כמפורט בטבלה לעיל:

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

פירוט ההערות ראה בטבלת ההשוואה לתקופה קודמת בעמוד הבא.

טבלה 18 – פירוט חשיפות לפי אזורים גיאוגרפיים (המשך):
חשיפות למדינות זרות (על בסיס מאוחד)

ליום 31 בדצמבר 2018												
חשיפה מאזנית ²			חשיפה חוץ מאזנית ^{3,2}			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6) = (4) - (5)	(7) = (6) + (1) + (2) + (3)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
לממשלות ⁴	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	סיכון אשראי מאזני בעייתי	חובות פגומים	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה	
118.7	52.3	144.1	-	-	-	315.1	-	-	-	-	129.0	186.1
-	0.2	197.6	-	-	-	197.8	-	-	8.8	-	76.3	121.5
118.7	52.5	341.7	-	-	-	512.9	-	-	8.8	-	205.3	307.6
-	-	2.8	-	-	-	2.8	-	-	-	-	-	2.8

ארצות הברית
אחרות
סך כל החשיפות למדינות זרות
סך החשיפות למדינות LDC

הערות:

שורת "סך הכל מדינות LDC", כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "מגבלת חבות ענפית"; הסכום כולל את נתוני מדינה X, כמפורט בטבלה לעיל;
חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.
חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

- 1 על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות ונגזרי אשראי
- 2 סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- 3 סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- 4 ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

חלק ב' - מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך.

סכום החשיפות המאזניות המצרפי ב- 31 דצמבר 2019 למדינות זרות על בסיס מאוחד שפורטו בחלק זה: הינו בסך 0 מ' ש"ח ליום 31.12.2019 (ליום 31.12.2018 0 מ' ש"ח).

חלק ג' - החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לתקופות הדיווח אינה מהותית.

א. תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

לא הייתה תנועה בסכום החשיפות תשוקת הדוח למדינות זרות עם בעיות נזילות.

מידע כמותי נוסף בנוגע לאיכות האשראי

- **לפירוט בנוגע לתנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - ראה ביאור 13(2) - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019;**
- **לפירוט בנוגע לניתוח גיול (פיגור) של חשיפות אשראי בפיגור - ראה ביאור 30ב(1) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.**
- **לפירוט בנוגע לחשיפות אשראי שאורגנו מחדש - ראה ביאור 30ב(2)(ג) - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019.**

הפחתת סיכון אשראי: הגישה הסטנדרטית (CRC)

[נדבר 3]

במטרה להפחית את סיכון האשראי הבנק פועל על פי מדיניות, נהלים ותהליכי עבודה לקבלת בטוחות וניהולן, שיעורי הסתמכות על בטוחות, רישום הבטוחות וכד'.

בטוחות - הבטוחה המרכזית הניתנת לבנק היא שיעבוד נדל"ן, בעיקר דירות למגורים. כמו כן מתקבלים בבנק בטוחות נוספים: שעבוד רכב, צ'קים, פיקדונות וני"ע, ערבויות בנקאיות מצדדים שלישיים, ערבויות אישיות של ערבים לחוב ועוד. במדיניות הבנק נקבעו כללי השענות על כל אחד מסוגי הבטוחות, בהתאם לאופי הבטוחה, סחירותה, מהירות המימוש והמעמד המשפטי של הבטוחה. הביטוחות מותאמים לנסיבות ההלוואה.

בנהלי הבנק נקבעו כללים לניהול הביטוחות ולעדכון ערכם.

בדיקת נאותות הביטוחות מבוצעות כחלק מתהליך חיתום על ידי קו הגנה ראשון. בנוסף, יחידות ההגנה בקו ההגנה השני והשלישי מבצעות בדיקות נוספות לנאותות הביטוחות.

בחישוב הלימות ההון פועל הבנק בהתאם להוראות 201-211 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בדבר מדידה והלימות ההון ומקזז מהאשראי לציבור בטוחות הכשירים בניכוי על פי הוראות אלו. רשימה זו הינה מצומצמת יותר ולא כוללת את כלל הביטוחות שמתקבלים בבנק.

בחישוב זה, על פי הוראה 203, מתייחס הבנק לשלושה מכשירי CRM מרכזיים, על פי הנחיות באזל III, הבהרות בנק ישראל ובהתאם לחוות דעת משפטית. הראשון הוא פיקדונות וחשכונות שהוקמו ומנהלים בבנק, השני הוא ערבויות צד ג' אשר מבטיחות חשיפות של לקוחות הבנק והשלישי הוא ניירות ערך.

הפיקדונות והחשכונות אשר יכולים לשמש כמבטיחי אשראי הינם פיקדונות אשר מסומנים במערכת הבנק כמשועבדים כאשר בעל הפיקדון הוא גם בעל החשיפה, וכן פיקדונות אשר רשומים במערכת הבנק וזמן הפרעון והמטבע זהים לאשראי המובטח ושועבדו לטובת הבנק, כאשר בנוסף השעבוד נרשם ברשם המשכונות או רשם החברות, לפי העניין. קיזוז הפיקדונות והחשכונות מסך האשראי לציבור נעשה בהתאם לעמידת הבטוחה בהוראות האמורות.

[נדבר 3]

- 1 חובות, למעט אגרות חוב
- 2 אגרות חוב
- 3 **סך הכל**
- 4 מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

1	חובות, למעט אגרות חוב
2	אגרות חוב
3	סך הכל
4	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

חשיפות אשראי ודרישות הון לפי הגישה הסטנדרטית (CRD)

[נדבר 3]

יישום דירוג אשראי חיצוני על פי הגישה הסטנדרטית, אשר מיושמת בבנק, מבוססת על דירוגים חיצוניים. שקלולי סיכון האשראי נקבעים בין היתר, באמצעות ייחוס החשיפה לצד הנגדי לעסקה כפי שנקבע בהוראה, תוך הבאה בחשבון של דירוגי האשראי החיצוני הנקבעים על-ידי חברות דירוגי אשראי חיצוניות (ECAI) ומשמשים למדידת סיכון אשראי באופן סטנדרטי.

דירוג ECAI משמשים לקביעת משקל סיכון של הצדדים הנגדיים הבאים:

- ריבוניות
- סקטור ציבורי
- תאגידים
- תאגידים בנקאיים
- איגודים

למטרה זו, השתמש הבנק עד הדו"ח הכספי הנוכחי בנתוני סוכנויות דירוג Standard and Poor's Rating Group ו-Moody's Investors Service.

דירקטוריון הבנק החליט, בהתחשב בתאבון לסיכון ובשימושי הבנק בדירוגים של סוכנויות הדירוג, להשתמש החל מהדוחות הכספיים ליום 30/09/18 רק בדירוגי חברת דירוג אחת - Standard and Poor's Rating Group. להחלטה זו אין השפעה מהותית על יחסי ההון המדווחים.

טבלה מספר 20 - טבלת המיפוי לדירוגי חברות הדירוג הבינלאומיות המוכרות:

משקל סיכון				
ריבוניות	בנקים	תאגידים	AM Best ^(*)	S&P
0%	20%	20%	AAA עד AA-	AAA עד AA-
20%	50%	50%	A+ עד A-	A+ עד A-
50%	100%	100%	BBB+ עד BBB-	BBB+ עד BBB-
100%	100%	100%	BB+ עד BB-	BB+ עד BB-
100%	100%	150%	B+ עד B-	B+ עד B-
150%	150%	150%	CCC+ או נמוך יותר	CCC+ או נמוך יותר

(*) רלוונטי רק במקרה ולבנק תהיה חשיפה לחברות ביטוח

בתהליך הדירוג מתבצע זיהוי הלקוחות ומציאת הדירוג המתאים על-ידי התאמה בין קובצי חברות דירוג האשראי החיצוניות לבין נתוני הצדדים הנגדיים. הנתונים מוזנים למערכת החישוב ובהתאם לחוקים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים מוקצה משקל סיכון מתאים.

כאשר לא קיים דירוג לצד נגדי, מחושב משקל הסיכון לפי הגדרת ברירת המחדל שבהוראות בנק ישראל.

משקל הסיכון לחובות של בנקים ישראלים שמועד פירעונם המקורי הוא עד שלושה חודשים או פחות, והנקובים וממומנים בשקלים חדשים הוא – 20%.

משקל הסיכון של בנקים נקבע לפי משקל הסיכון של המדינה בה הוא מאוגד והוא נחות בדרגה אחת ממשקל הסיכון הנגזר מדירוג אותה מדינה.

עבור השקעה בהנפקות שיש להן דירוג הנפקה ספציפי, משקל הסיכון של החוב יתבסס על דירוג זה, למעט כאשר המנפיק הוא תאגיד או ישות סקטור ציבורי. במקרים אלו, משקל הסיכון יתבסס על דירוג המנפיק ולא על דירוג הנפקה ספציפי.

טבלה 21 - חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (הגישה הסטנדרטית) (CR4)

[נדבר 3]

ליום 31 בדצמבר 2019						סוגי נכסים			
א		ב		ג			ד	ה	ו
חשיפות לפני CCF ו- CRM		חשיפות אחרי CCF ו- CRM		חשיפות אחרי CCF ו- CRM			חשיפות אחרי CCF ו- CRM	RWA	RWA וצפיפות
סכום מאזני		סכום חוץ-		סכום מאזני			סכום חוץ-	RWA	צפיפות RWA ¹
סכום מאזני		מאזני		מאזני			מאזני	RWA	RWA ¹
במיליוני ש"ח									
1	ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	2,747.8	-	2,747.8	-	4.7	0.2%		
2	ישויות סקטור ציבורי (PSE)	0.2	-	0.2	-	0.1	50.0%		
3	שאינן ממשלה מרכזית בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	312.6	1.7	327.2	2.3	71.5	21.7%		
4	חברות ניירות ערך	-	-	-	-	-	-		
5	תאגידים	1,380.7	1,085.8	1,324.6	571.3	1,878.9	99.1%		
6	חשיפות קמעונאיות ליחידים	1,547.5	171.5	1,550.6	29.6	1,205.2	76.3%		
7	הלוואות לעסקים קטנים	139.5	20.1	138.3	6.7	108.7	75.0%		
8	בביטחון נכס למגורים	7,370.6	791.4	7,274.3	169.1	4,141.3	55.6%		
9	בביטחון נדל"ן מסחרי	0.2	-	0.2	-	0.2	100.0%		
10	הלוואות בפיגור	336.2	-	366.4	-	338.5	92.4%		
11	נכסים אחרים	548.7	-	548.7	-	413.9	75.4%		
12	סך הכל	14,383.8	2,070.5	14,278.2	779.0	8,162.9	54.2%		

1 מבוסס באחוזים ומחושב כסך נכסי הסיכון המשוקללים (RWA) לחלק לסך החשיפות לאחר CCF ולאחר CRM.

ליום 31 בדצמבר 2018						סוגי נכסים
ה		ג		א		
RWA וצפיפות RWA		חשיפות אחרי CCF ו- CRM		חשיפות לפני CCF ו- CRM		
צפיפות RWA	RWA	סכום חוץ-מאזני	סכום מאזני	סכום חוץ-מאזני	סכום מאזני	
במיליוני ש"ח						
						1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
0.2%	5.0	-	2,420.3	-	2,420.3	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE)
50%	5.7	-	11.5	-	11.5	3 שאינן ממשלה מרכזית בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
21%	68.4	6.9	318.3	6.6	311.8	4 חברות ניירות ערך
0%	-	-	-	-	-	5 תאגידים
99%	1,499.3	561.5	952.7	1,065.6	1,021.1	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
75%	1,027.5	28.5	1,334.4	173.0	1,338.2	7 הלוואות לעסקים קטנים
75%	115.8	6.3	148.1	14.6	151.5	8 בביטחון נכס למגורים
54%	3,880.2	169.5	7,029.4	842.3	7,086.9	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
100%	0.2	-	0.2	-	0.2	10 הלוואות בפיגור
109%	495.3	-	454.8	-	473.0	11 נכסים אחרים
66%	333.0	-	507.0	-	507.0	12 סך הכל
53%	7431.0	772.7	13,176.8	2,102.1	13,321.6	

1 מבוסס באחוזים ומחושב כסך נכסי סיכון משוקללים לחלק לסך החשיפות לאחר CCF ולאחר CRM.

טבלה 22 - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (הגישה הסטדנרטית) (CR5)

[נדבר 3]

ליום 31 בדצמבר 2019												
א	ב	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	
סך הכל סכום חשיפות אשרא (אחרי CCF) (ואחרי CRM)												
משקל סיכון	0%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	250%	1,250%	אחר
סוגי נכסים	במיליוני ש"ח											
1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים	2,724.4	-	23.4	-	-	-	-	-	-	-	-	2,747.8
2 שלהן ורשות מוניטרית ארצית ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	-	-	-	-	0.2	-	-	-	-	-	-	0.2
3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	-	-	310.9	-	18.6	-	-	-	-	-	-	329.5
4 חברות ניירות רך	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 תאגידים	-	-	21.5	-	-	-	1,874.5	6.9	-	-	-	1,902.9
6 חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	0.2	-	-	-	-	0.2
7 הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	1,500.1	82.3	89.6	-	-	-	1,672.0
8 בביטחון נכס למגורים	-	-	-	-	-	144.9	0.2	1.9	-	-	-	147.0
9 בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	2,796.7	1,397.8	531.4	2,735.5	179.4	68.2	-	-	7,709.0
10 הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 נכסים אחרים*	219.1	-	-	-	-	-	273.4	-	56.2	-	-	548.7
11א *מזה : בגין מניות **	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 סך הכל	2,943.5	-	355.8	2,796.7	1,416.6	531.4	4,380.5	2,410.0	166.6	56.2	-	15,057.2

** ראה פירוט נוסף בחלק 6 בדבר "מניות".

טבלה 22 - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (המשך) (CR5)

ליום 31 בדצמבר 2018												
א	ב	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב	יג	
סך הכל סכום חשיפות אשרא (אחרי CCF) ואחרי (CRM)												
משקל סיכון	0%	10%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	250%	1,250%	אחר
סוגי נכסים	במיליוני ש"ח											
1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים	2,395.5	-	24.8	-	-	-	-	-	-	-	-	2,420.3
2 שלהן ורשות מוניטרית ארצית ישויות סקטור ציבורי (PSE)	-	-	-	-	11.5	-	-	-	-	-	-	11.5
3 שאינן ממשלה מרכזית בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	-	-	314.0	-	11.5	-	-	-	-	-	-	325.5
4 חברות ניירות רך	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5 תאגידים	-	-	30.7	-	-	-	-	1,974.9	3.7	-	-	2,009.3
6 חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	-	-	0.2	-	-	-	0.2
7 הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	-	1,448.0	58.9	76.6	-	-	1,583.5
8 בביטחון נכס למגורים	-	-	-	-	-	-	162.6	0.2	0.7	-	-	163.5
9 בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	2,867.6	1,399.4	194.4	3,442.6	298.8	39.7	-	-	8,242.5
10 הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11 נכסים אחרים*	251.0	-	-	-	-	-	-	204.7	-	51.3	-	507.0
11א *מזה : בגין מניות**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 סך הכל	2,646.5	-	369.5	2,867.6	1,422.4	194.4	5,053.2	2,537.7	120.7	51.3	-	15,263.3

** ראה פירוט נוסף בחלק 6 בדבר "מניות".

סיכון אשראי של צד נגדי

[נדבר 3]

סיכון צד נגדי הינו סיכון להפסד עקב כשל של צד נגדי לעסקה לפני הסליקה הסופית של תזרימי העסקה. ערך השוק של העסקה, שיכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים, תלוי למעשה בתנודות בגורמי השוק. רק במידה שהעסקה תהיה בעלת שווי הוגן חיובי לבנק והצד הנגדי יהיה בכשל - עשוי להיגרם הפסד כלכלי לבנק בעת הכשל. החשיפה לסיכון צד נגדי יכולה להיווצר במשך כל חיי העסקה.

סיכון סליקה הוא הסיכון להפסד שעלול להיווצר כאשר צד נגדי לא יקיים את חלקו ולא יעביר לבנק במועד הקבוע לכך את הסכום הנדרש בעת סליקת עסקה, זאת על אף שהבנק מילא את חלקו בעסקה והעביר לצד הנגדי את התשלום. הסיכון קיים רק כאשר התמורות בעסקה לא מועברות סימולטנית. החשיפה לסיכון סליקה היא למשך זמן קצר ובדרך כלל היא תוך יומית.

סיכונים אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים (CCRA)

עיקר חשיפות הבנק לסיכון צד נגדי מתהווה מול בנקים בארץ בגין סליקת עסקאות בנגזרים (OTC) ומול הבורסה לניירות ערך בתל אביב (כולל מסלקת המעוף). מסגרות הפעילות עם מוסדות אלו מאושרות לפחות אחת לשנה בדירקטוריון הבנק כחלק ממסגרות האשראי של אותם מוסדות. בשנת 2019 לא התממשו סיכונים סליקה או סיכון צד נגדי בבנק.

המקור העיקרי לחשיפת הבנק לסיכון סליקה הינו סליקת עסקאות בנגזרים (OTC). הבנק אינו פועל מול לקוחותיו בנגזרות OTC, אלא במכשירים נגזרים הנסחרים בבורסות שונות, בהם סיכון הסליקה מזערי. הבנק חשוף לסיכון סליקה בפעילותו עבור עצמו ואולם היקפי הפעילות הללו אינם מהותיים. בנוסף, לבנק חשיפה לסיכון סליקה הנובעים ממסחר בניירות ערך זרים המתבצע מול ברוקרים באמצעות תהליכי סליקה שאינם במקביל לתשלום (Non-Delivery Versus Payment) Non-DVP. היקף עסקאות אלו קטן יחסית.

לבנק מדיניות ניהול סיכון סליקה וצד נגדי שמטרתה להוות תשתית לניהול סיכון הצד נגדי והסליקה בבנק, תוך עמידה במגבלות מאושרות של חשיפה לסיכון. הגישה העומדת ביסוד המדיניות הינה הגדרת הדרישות לניהול סיכון הסליקה, ואחריותם של הגורמים המעורבים בבנק בתהליכי זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה של סיכון צד נגדי וסליקה שהבנק נוטל. תהליכים אלו ייושמו בשלבי קביעת קווי הסליקה, ביצוע העסקות היוצרות חשיפה לסיכון, תפעול וניהול תהליכי הסליקה. המגבלות נקבעו בקנה אחד עם הצהרת התיאבון לסיכון צד נגדי וסליקה ופרופיל הסיכון הרצוי של הבנק וכוללים מגבלות ביחס לחשיפה המרבית לסיכון סליקה ברמת צד נגדי (קווי סליקה) ומגבלות ביחס לחשיפה העתידית הצפויה תוך התחשבות בתרחישי קיצון רלוונטיים. המגבלות ביחס לחשיפה המרבית לסיכון צד נגדי נגזרים ממסגרת האשראי שנקבעה לכל מוסד פיננסי. החשיפה לצד נגדי מחושבת כסכום של החשיפה נטו (כלומר רווחים צבורים בעסקאות עתידיות בניכוי הפסדים צבורים) ובתוספת מקדמי סיכון (add on). מקדמי סיכון מחושבים לפי סיכון השוק של העסקה (לדוגמה סוג נכס הבסיס, משך חיי העסקה, סוג העסקה). חשיפה נטו שלילית (באם ההפסדים בעסקאות מול הצד הנגדי גדולים מהרווחים), לא מנוכים מחשיפת האשראי של הצד הנגדי.

במהלך יישום הנדבך הראשון, אימץ הבנק שיטת מדידה המבוססת על חישוב עלות השחלוף הנוכחית על ידי שערות עסקאות לשווי השוק, והוספה של מקדם תוספת ("add-on") לסכום זה, כדי לשקף את החשיפה הפוטנציאלית העתידית למשך יתרת חיי העסקה.

הפחתת סיכון - הבנק חתם על הסכמי ISDA ועל נספחי CSA מול רוב הבנקים מולם מתבצעת הפעילות בנגזרים. הדבר מאפשר קיזוזים של העסקאות, כך שהסכום שיעבור בין הצדדים לעסקה הוא סכום החשיפה נטו, ועל ידי כך להקטין את החשיפה של כל אחד מהצדדים. נספחי CSA מסדירים העברות של כספים בין הצדדים לעסקה כל אימת שהחשיפה מגיעה להיקף מסוים שנקבע מראש, ועל-ידי כך קטנה החשיפה לצד הנגדי.

טבלה 23 – ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

[נדבך 3]

ליום 31 בדצמבר 2019			
א	ב	ה	ו
	חשיפה פוטנציאלית		
עלות שחלוק	עתידיית	EAD לאחר CRM	RWA
במיליוני ש"ח			
0.5	1.6	8.2	1.7
-	-	-	-
0.5	1.6	8.2	1.7

- 1 שיטת החשיפה הנוכחית
- 3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי
(לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT))
- 6 סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2018			
א	ב	ה	ו
	חשיפה פוטנציאלית		
עלות שחלוק	עתידיית	EAD לאחר CRM	RWA
במיליוני ש"ח			
1.3	8.0	18.1	3.7
-	-	-	-
1.3	8.0	18.1	3.7

- 1 שיטת החשיפה הנוכחית
- 3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי
(לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT))
- 6 סך הכל

טבלה 24 – הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

[נדבך 3]

ליום 31 בדצמבר 2019	
א	ב
EAD לאחר CRM	RWA
במיליוני ש"ח	
15.8	197.4

- 3 סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

ליום 31 בדצמבר 2018	
א	ב
EAD לאחר CRM	RWA
במיליוני ש"ח	
38.9	486.0

- 3 סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

טבלה 25 – חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (הגישה הסטנדרטית) (CCR3)
[נדבך 3]

ליום 31 בדצמבר 2019								
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
0%	10%	20%	50%	75%	100%	150%	אחר	ט סך חשיפת אשראי
משקל סיכון								
תיק פיקוחי								
במיליוני ש"ח								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3.9	-	-	-	-	-	3.9
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	3.1	3.1	-	3.1
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3.9	-	-	3.1	3.1	-	7.0
-	-	3.9	-	-	-	-	-	-
סך הכל								
ליום 31 בדצמבר 2018								
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
0%	10%	20%	50%	75%	100%	150%	אחר	ט סך חשיפת אשראי
משקל סיכון								
תיק פיקוחי								
במיליוני ש"ח								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	0.4	-	-	-	-	-	0.4
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	0.3	-	-	0.3
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	0.4	-	-	0.3	-	-	0.7
-	-	0.4	-	-	-	-	-	-
סך הכל								

טבלה 26 – הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)

[נדבר 3]

ליום 31 בדצמבר 2019					
א	ב	ג	ד	ה	ו
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים					
שווי הוגן של ביטחון שהתקבל			שווי הוגן של ביטחון שהופקד		
מנותק	לא מנותק		מנותק	לא מנותק	
במיליוני ₪					
-	1.3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	1.3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
סך הכל					
ליום 31 בדצמבר 2018					
א	ב	ג	ד	ה	ו
ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים					
שווי הוגן של ביטחון שהתקבל			שווי הוגן של ביטחון שהופקד		
מנותק	לא מנותק		מנותק	לא מנותק	
במיליוני ש"ח					
-	1.4	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	1.4	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
סך הכל					

מזומן – מטבע מקומי
מזומן – מטבעות אחרים
חוב ריבוני מקומי
חוב ריבוני אחר
חוב של סוכנות ממשלתית
אגרות חוב קונצרניות
מניות
ביטחון אחר

מזומן – מטבע מקומי
מזומן – מטבעות אחרים
חוב ריבוני מקומי
חוב ריבוני אחר
חוב של סוכנות ממשלתית
אגרות חוב קונצרניות
מניות
ביטחון אחר

טבלה 27 – חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6)

[נדבך 3]

ליום 31 בדצמבר 2019	
א	ב
הגנה שנרכשה במיליוני ש"ח	הגנה שנמכרה
65.4	-
-	-
-	-
-	-
-	-
65.4	-
-	-
1.3	-

סכומים נקובים

עסקאות החלף כשל אשראי על ישות
יחידה (Single-name credit default
swaps)
עסקאות החלף כשל אשראי על מדד
(Index credit default swap)
עסקאות החלפת תשואה כוללת
אופציות אשראי
נגזרי אשראי אחרים

סך הכל סכומים נקובים

ערכי שווי הוגן

שווי הוגן חיובי (נכס)
שווי הוגן שלילי (התחייבות)

ליום 31 בדצמבר 2018	
א	ב
הגנה שנרכשה במיליוני ש"ח	הגנה שנמכרה
75.7	-
-	-
-	-
-	-
-	-
75.7	-
-	-
0.4	-

סכומים נקובים

עסקאות החלף כשל אשראי על ישות
יחידה (Single-name credit default
swaps)
עסקאות החלף כשל אשראי על מדד
(Index credit default swap)
עסקאות החלפת תשואה כוללת
אופציות אשראי
נגזרי אשראי אחרים

סך הכל סכומים נקובים

ערכי שווי הוגן

שווי הוגן חיובי (נכס)
שווי הוגן שלילי (התחייבות)

טבלה 28 – חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים (CCR8)

[נדבר 3]

ליום 31 בדצמבר 2019			
א	ב		
EAD אחרי CRM	RWA		
במיליוני ש"ח			
0.3	0.1	חשיפות לצד נגדי מרכזי כשיר (QCCP) (סך הכל)	1
-	-	חשיפות לעסקאות עם QCCP (לא כולל ביטחון ראשוני והעברות לקרן סיכונים); מזה:	2
-	-	נגזרי OTC (i)	3
0.3	0.1	עסקאות נגזרים סחירים בבורסה (ii)	4
-	-	עסקאות מימון ניירות ערך (iii)	5
-	-	מערכי קיזוז שבהם אושר קיזוז בין מוצרים (iv)	6
-	-	ביטחון ראשוני מנותק	7
6.2	1.2	ביטחון ראשוני לא מנותק	8
-	-	העברות ממומנות לקרן סיכונים	9
-	-	העברות לא ממומנות לקרן סיכונים	10
-	-	חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר (CCP) (סך הכל)	11
-	-	חשיפות לעסקאות עם CCP (לא כולל ביטחון ראשוני והעברות לקרן סיכונים); מזה:	12
-	-	נגזרי OTC (i)	13
-	-	עסקאות נגזרים סחירים בבורסה (ii)	14
-	-	עסקאות מימון ניירות ערך (iii)	15
-	-	מערכי קיזוז שבהם אושר קיזוז בין מוצרים (iv)	16
-	-	ביטחון ראשוני מנותק	17
-	-	ביטחון ראשוני לא מנותק	18
-	-	העברות ממומנות לקרן סיכונים	19
-	-	העברות לא ממומנות לקרן סיכונים	20

ליום 31 בדצמבר 2018			
א	ב		
EAD אחרי CRM	RWA		
במיליוני ש"ח			
2.6	0.5	חשיפות לצד נגדי מרכזי כשיר (QCCP) (סך הכל)	1
-	-	חשיפות לעסקאות עם QCCP (לא כולל ביטחון ראשוני והעברות לקרן סיכונים); מזה:	2
-	-	נגזרי OTC (i)	3
2.6	0.5	עסקאות נגזרים סחירים בבורסה (ii)	4
-	-	עסקאות מימון ניירות ערך (iii)	5
-	-	מערכי קיזוז שבהם אושר קיזוז בין מוצרים (iv)	6
-	-	ביטחון ראשוני מנותק	7
8.8	1.8	ביטחון ראשוני לא מנותק	8
-	-	העברות ממומנות לקרן סיכונים	9
-	-	העברות לא ממומנות לקרן סיכונים	10
-	-	חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר (CCP) (סך הכל)	11
-	-	חשיפות לעסקאות עם CCP (לא כולל ביטחון ראשוני והעברות לקרן סיכונים); מזה:	12
-	-	נגזרי OTC (i)	13
-	-	עסקאות נגזרים סחירים בבורסה (ii)	14
-	-	עסקאות מימון ניירות ערך (iii)	15
-	-	מערכי קיזוז שבהם אושר קיזוז בין מוצרים (iv)	16
-	-	ביטחון ראשוני מנותק	17
-	-	ביטחון ראשוני לא מנותק	18
-	-	העברות ממומנות לקרן סיכונים	19
-	-	העברות לא ממומנות לקרן סיכונים	20

סיכוני שוק

ניהול סיכוני שוק (MRA):

[נדבר 3]

סיכון השוק הוא הסיכון הפוטנציאלי להפסד עקב תנודות בשווקים כגון שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים הגורם לירידת-ערך הנובע משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת שינוי בשווי הכלכלי של הבנק.

התוצאות העסקיות השווי ההוגן של הנכסים, התחייבויות, ההון העצמי ותזרימי המזומנים חשופים לסיכוני שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשער החליפין, במדד המחירים, במחירי נירות ערך בארץ ובחו"ל ובמדדים כלכליים נוספים. בקבוצת סיכונים זו כלולים מספר סוגי סיכונים ספציפיים, המנוהלים בבנק על בסיס מסגרת עבודה ומדיניות אחת שקבע הדירקטוריון.

הסיכונים הנכללים במסגרת סיכוני השוק הינם:

- **סיכון ריבית** - הינו הסיכון הנובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעור הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות. שינויים אלו עלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק בשל ירידה עתידית בהכנסות המימון העלולה להיגרם כתוצאה מחשיפה לריבית בכל אחד מבסיסי ההצמדה השונים.
- **סיכון שער חליפין** – הינו החשיפה לרווחי הבנק כתוצאה משינויים בשערים של המטבעות השונים בהם הבנק פועל במסגרת עסקיו.
- **סיכון אינפלציה** – הינו הסיכון משינויים לא צפויים בקצב האינפלציה, כלומר בשינויים במדד המחירים לצרכן.
- **סיכונים בסיס אחרים** - חשיפה לשינוי של מחירים של מניות, אופציות וכו'.

מדיניות גידור והפחתת סיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים של הבנק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכוני שוק ונזילות על ידי קביעת מגבלות כמותיות. האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות כוללים בין השאר: קנייה ומכירה של ניירות ערך סחירים (בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל), גיוס של פיקדונות לא סחירים (מלקוחות פרטיים ומוסדיים), גיוס פיקדונות סחירים ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

מדיניות הבנק לניהול סיכוני השוק מאושרת מידי שנה בדירקטוריון ומגדירה את מערכת המגבלות, תהליכי הפיקוח והבקרה, מתכונות הדיווח, מדרג סמכויות ואחריות של פונקציות ניהול סיכוני השוק בבנק וכן את עקרונות ניהולו. החשיפה לסיכוני השוק מוגדרת במדיניות למערכי מגבלות שונים בעיקר, במונחי VaR ותרשישי קיצון, כאשר המגבלות מתייחסות לחשיפה כלכלית, חשבונאית (רווח והפסד) והונית.

מטרת המדיניות הינה להוות תשתית לניהול סיכוני השוק בבנק, באופן שיתרום לניהול מיטבי של חשיפת הבנק להפסד בגין שינויים בפרמטרי שוק ולהציג תמונת סיכונים מייצגת למקבלי ההחלטות. ניהול הסיכון מכון למזער, ככל האפשר, את התממשותם של סיכונים בלתי צפויים ונזקים שמקורם בנטילת סיכונים בלתי מבוקרת.

מסמך המדיניות מגדיר את מסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר על ידי הדירקטוריון ותוך הבנת פרופיל סיכון השוק של הבנק והבטחה, כי קיימת נאותות הונית התואמת פרופיל סיכון זה.

עקרונות מדיניות ניהול הסיכונים באים לידי ביטוי בתכנית העבודה של הבנק; בעת קביעת היעדים בכל שנה, נלקחים עקרונות אלו בחשבון. כמו כן לאור חשיבות נושא זה מתקיימים בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובדירקטוריון דיונים שוטפים בנושאים הקשורים לניהול הסיכונים.

התיאבון לסיכוני שוק כפי שהוגדר במדיניות משקף את רצונו של הבנק ליטול סיכוני שוק במטרה להשיג את יעדיו האסטרטגיים. אופן הפעילות בתיק הנוסטרו מחולק לשני תיקים – תיק השקעה ותיק למסחר. בבסיס החלוקה עמד הכלל כי הנהלת הבנק (באמצעות צוות נכסים והתחייבויות) מתווה את פעילות ההשקעה בתיק הזמין למכירה, שמנוהל כתיק השקעה לטווח בינוני וארוך, ואילו לגבי התיק למסחר צוות נכסים הנהלת הבנק (באמצעות צוות נכסים והתחייבויות) מתפקדת כמפקחת ומבקרת של הפעילות. זאת כדי לאזן בין צרכי הפיקוח והבקרה, וההכרח לאפשר תגובה מהירה בהתאם להתפתחויות בשווקים ומצב הפוזיציות השונות. תיק השקעה (לפדיון וזמין למכירה) - ניירות ערך שיוחזקו בתיק זה קשורים ונובעים מכלל הפעילויות השונות של הבנק כגון – רכישה כנגד פיקדונות, כתחליף לנזילות, לניהול עודפי הון ולגידור, אך גם למטרת יצירת פוזיציה. ככלל, התיק יירשם מבחינה

חשבונאית כתיק זמין למכירה, במקרים מסוימים רשאית הוועדה הפנימית לאשר פעילות בתיק המוחזק לפדיון, בדיווח מקדים לבנק ישראל.

תיק למסחר - מטרת תיק זה להשיג תשואה עודפת (מעל מחיר הכסף) במסחר לטווח קצר במגוון מכשירים פיננסיים, על ידי ניצול הידע והניסיון של מנהלי הנוסטרו.

דיווח

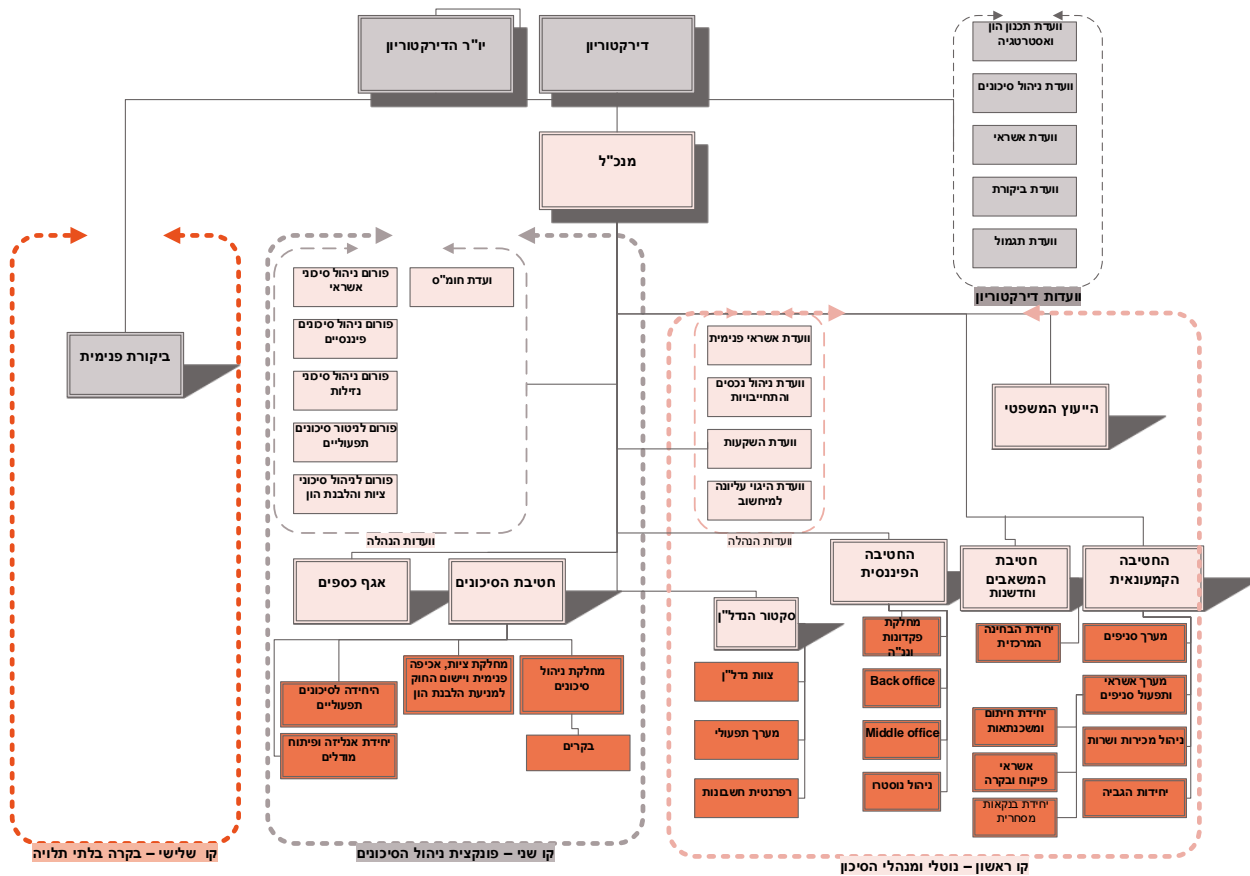
סקירת מצב החשיפה לסיכונים שוק, נזילות ונוסטרו נעשית בבנק הן באופן שוטף והן במועדים ספציפיים המיועדים לכך. הערכת החשיפה לסיכונים השונים מתבצעת באמצעות מכלול רחב של נתונים ודוחות, אשר במצטבר מאפשרים לקבל תמונה שלמה של החשיפה. בשל חשיבות הנושא, על חלק גדול מהנתונים מתנהל מעקב שוטף ולעיתים אף יומימי. הנתונים השוטפים אף נסקרים בישיבות של הוועדה הפנימית.

יחד עם זאת, הפורומים השונים מקדישים זמן מיועד לצורך סקירה כוללת של החשיפה לסיכונים השונים. תהליך הסקירה מתבצע מדי חודש ומתחיל לאחר איסוף נתוני החשיפה במחלקת ניהול סיכונים. נתוני החשיפה נבחנו בישיבות עם מנהלי חטיבת הסיכונים וחטיבת הפיננסיים, ומועלים לדיון בישיבה החודשית של הפורום לניהול סיכונים.

כמו כן, נתונים אלו נאספים ומדווחים במסמך הסיכונים הרבעוני שמציג מנהל הסיכונים הראשי לוועדת הדירקטוריון ולדירקטוריון. מסמך הסיכונים יהיה מסמך מרכזי אשר יכיל סקירה של הסיכונים המהותיים לסוגיהם. המסמך יציג עבור כל סוג סיכון בצורה תמציתית ונהירה את פרופיל הסיכון על מנת לאפשר לדירקטוריון לעקוב אחר פעולות ההנהלה ולוודא שהן עקביות עם תיאבון, הסיכון ועם מסגרת ניהול הסיכונים שאושרה על ידו.

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה [ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#)

ממשל תאגידי לניהול הסיכונים, עמידת הסיכונים ובקרתם

הגופים המפקחים:

ועדת הנהלה לניהול נכסים והתייבויות (צוות נכסים) - בראשות המנכ"ל, מתכנסת מדי שבוע, ומקבלת דיווח מחבריה על פעילות הבנק במכלול הנושאים הקשורים בניהול הנכסים וההתייבויות של הבנק.

הוועדה מנהלת מעקב שוטף אחר עמידה ביעדי תוכנית העבודה ואחר עמידה במגבלות החשיפה לסיכונים, לרבות עדכונים שוטפים על מצב הנזילות, אותן אישר הדירקטוריון. הוועדה מקבלת החלטות אופרטיביות בנושאים שונים וקובעת מחירים ויעדי כמויות לכל אחת מהפעילויות השונות. כל חבר ועדה, בתחום פעילותו, אחראי לדווח לוועדה על מגמות עיקריות בשוק הרלוונטיות לפעילות הבנק ולניהול נכסיו. שינויים משמעותיים במגמות מדווחים לדירקטוריון במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני.

למנכ"ל ו/או לוועדה, סמכות לאישור שינויים זמניים במגבלות החשיפה לסיכונים ובמגבלת ההשקעות בהיקף שקבע הדירקטוריון כמפורט להלן.

בכל ישיבה סוקרת הוועדה פרמטרים שוטפים של הפעילות הכוללים כמויות ומחירים בכל המגזרים. פרמטרים אלו מהווים אינדיקטורים מרכזיים למצב החשיפות והנזילות. סקירה זו כוללת נתונים בדבר ביצועי אשראי ומחירי ביצוע גיוסים בחודש השוטף ומחירי הגיוס, יתרות הנכסים הנזילים והרכבם, פעילות בתיק הנוסטרו, פוזיציות מדד ומט"ח, רווח הפסד מפוזיציות מדד ומט"ח, תחזיות פיננסיות, ועוד.

באחריות הוועדה המעקב השוטף אחר כל הדיווחים הקשורים לניהול הסיכונים והנזילות בבנק וניהול תיק הנוסטרו של הבנק.

פורום הנהלה לניהול סיכונים פיננסיים - בראשות המנכ"ל מתכנס באופן דו-חודשי. הפורום מקבל סקירה ודיווח על הפעולות וההתפתחויות העסקיות המשפיעות על החשיפות הפיננסיות והנזילות מאת חטיבת האסטרטגיה וניהול הפיננסי. בנוסף, הפורום מקבל סקירה ודיווח ממחלקת ניהול סיכונים על מצב החשיפה של הבנק לסיכונים השונים. כמו כן מתקיים דיון בסוגיות שעלו תוך כדי עבודת חטיבת האסטרטגיה וניהול הפיננסי, מחלקת ניהול הסיכונים או הבקר ונושאים נוספים על פי הצורך. אומדני החשיפה החודשיים לסיכונים השונים ומסמך הסיכונים הרבעוני נידונים בפורום זה.

פורום לניהול סיכונים הנזילות - בראשות מנהל חטיבת האסטרטגיה וניהול הפיננסי, מתכנס לפחות פעם ברבעון. בכל ישיבה סוקר צוות נזילות את מצב הנזילות. סקירה זו כוללת נתונים בדבר יתרות הנכסים הנזילים והרכבם, גיוסים בחודש שעבר ומחירי הגיוס, פירעונות בסכומים גבוהים צפויים, ניצול מסגרות בבנקים ונתונים נוספים. כמו כן מקבל הצוות דיווח על תוצאות המודל הפנימי לרבות תוצאות תרחישי הקיצון. תוצאות המודל ותרחישי הקיצון ינותחו על ידי הצוות. הצוות יבדוק את אומדן שיעורי המחזור וההסתמכות במודל ויבחן את מידת התאמתם למציאות הנוכחית. הצוות יבדוק קיומם של נכסים שאינם נזילים, בהם ניתן להשתמש במקרה הצורך לגיוס מימון נוסף.

נוטלי ומנהלי הסיכון – קו הגנה ראשון

מנהל חטיבת האסטרטגיה וניהול פיננסי - משמש כמנהל סיכונים שוק ונזילות ואחראי לביצוע מדיניות הבנק ולגיבוי מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון זה ואישורה במוסדות הבנק. מנהל חטיבת האסטרטגיה וניהול הפיננסי עוסק בניהול השוטף של החשיפות לסיכונים שוק, בהנחיית היחידות השונות העוסקות בניהול המכשירים הפיננסיים של הבנק וביצירת החשיפות במגזרי הפעילות השונים. מנהל חטיבת האסטרטגיה וניהול הפיננסי, בתיאום עם מנהל הסיכונים הראשי, ממליץ להנהלה, לדירקטוריון ולוועדת הדירקטוריון באשר לכדאיות יצירת הסיכונים באמצעות המכשירים הפיננסיים המותרים ליצירת ולגידור סיכונים, ובכל יתר הנושאים הקשורים ליצירת וניהול החשיפות. כמו כן באחריותו ניהול תיק הנוסטרו לרבות בקרה אחר העמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון וטיפול בחריגות מהותיות, תוך בחינת השלכות פעילות הנוסטרו על כלל החשיפות.

פונקציית ניהול סיכונים בלתי תלויה - קו הגנה שני

חטיבת סיכונים בראשות מנהל הסיכונים הראשי - עוסקת בגיבוי מודלים להערכת החשיפה לסיכונים שוק ונזילות, פיתוח טכניקות לניהול סיכונים ותמיכה בניהול השוטף של החשיפות לסיכונים שוק. כן ממליצה החטיבה לוועדה הפנימית בנושאים הקשורים לכדאיות ניהול החשיפות תוך התחשבות במרכיבי ההכנסה הצפויה מחשיפות אלו ועלויות גידור החשיפות ובבדיקת כדאיות ורווחיות של מוצרים פיננסיים חדשים ו/או קיימים.

באחריות החטיבה לבצע את המעקב השוטף אחר עמידה במגבלות שנקבעו לחשיפות השונות.

בקר סיכונים - בקר הסיכונים משמש כבקר על פעילות בחדר עסקאות ניירות ערך ומט"ח, מערך הייעוץ ללקוחות בהשקעות ני"ע, השקעות הנוסטרו, עשיית שוק ופעילות עובדים בניירות ערך.

קו הגנה השלישי - הביקורת הפנימית אחראית לביצוע של מכלול משימות ביקורת בלתי תלויות, בהתאם לתכנית עבודה מבוססת סיכון המאושרת על ידי הדירקטוריון כן ביקורות על דרישת הדירקטוריון וועדותיו. הביקורת בודקת את תהליכי ניהול הסיכונים, איכות ניהולם ובקרתם, בין השאר באמצעות בדיקות מדגמיות, הביקורת הפנימית אחראית למתן הערכה עצמאית על מידת האפקטיביות של יישום התהליכים והנהלים לניהול הסיכונים בבנק. במסגרת אחריותה, הביקורת הפנימית בעלת תפקיד מהותי בתהליך הפיקוח אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים ובקרתן.

האופן וההיקף של מערכות הדיווח

הבנק מנהל את סיכוניו בין השאר בעזרת מערכת ALM, המערכת חולשת על תזרימי המזומנים של הבנק, הנגזרים ממגוון פעולותיו הפיננסיות. מערכת זו מאפשרת ניהול נכסים והתחייבויות ובין היתר מאפשרת כימות של סיכונים השוק על פי מתודולוגית הערך הנתון לסיכון - VaR. בנוסף המערכת מעקב אחר מדדי סיכון נוספים כגון: חשיפות ריבית ובסיס ומבחני קיצון (Stress Testing).

ה-VaR אומד את ההפסד המקסימאלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכונים השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש על פי תנאי השוק שנצפו בעבר. החישוב בבנק מבוצע, אחת לחודש, לתקופת החזקה של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%. הבנק מודד את הסיכון הכולל שלו באמצעות ה-VaR של סך התיק הבנקאי וכן את החשיפה לסיכון של התיק למסחר שלו באמצעות מערכת זו. בנוסף לניהול ובקרה באמצעות מודל ה-VaR, משתמש הבנק גם במודלים אחרים לכימות הסיכונים.

טבלה 29 - סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)

[נדבך 3]

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019
א	א
סכומים	סכומים
במיליוני ₪	
1.7	2.0
0.0	0.2
0.8	1.0
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
2.5	3.2

מוצרים ישירים (outright products)

1	סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
2	סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
3	סיכון שער חליפין
4	סיכון סחורות
	אופציות
5	הגישה הפשוטה
6	גישת דלתה-פלוס
7	גישת התרחישים
8	איגוח
9	סך הכל

ניתוח של חשיפות בגין סיכונים שוק וניהול פוזיציות

[EDTF]

תיאור מפורט של סיכונים השוק אליהם חשוף התאגיד הבנקאי

סיכונים השוק העיקריים אליהם חשוף הבנק פורטו בתחילת פרק סיכונים שוק לעיל.

עקרונות ניהול מדיניות החשיפה

הבנק מבצע בחינה לנאותות ההון המוקצה בגין הסיכונים הפיננסיים השונים על פי מסגרת הנדבך הראשון והשני בהוראות באזל ובנק ישראל.

הבנק מתאים, באמצעות מחירי המעבר, את שימושי האשראי ליכולת הגיוס שלו בחתך של מגזרי פעילות ומח"מ, במגבלות שנקבעו לחשיפות ריבית, מרווח ונזילות.

הבנק מנהל באופן אקטיבי את סיכונים הבסיס במטרה להגדיל את ההכנסות ברמת סיכון נתונה ותוך התחשבות בפוזיציות הכלכליות והחשבונאיות הרלבנטיות והמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

הבנק בוחן את מח"מ המקורות לאור הערכותיו את התנהגות הריבית, גודל החשיפה הנוכחי שלו לסיכון הריבית ו/או לסיכון הנזילות לטווח ארוך והעלויות הנוספות הנגזרות מהארכת מח"מ. הבנק בוחן את מדיניות סיכון הריבית בהתאם לפרמטרים כלכליים ועל פי אומדן ההתנהגות הצפויה של הלווים ושל המפקידים. לפיכך הבנק עוקב אחר שינויים צפויים בהיקפי הפירעונות המוקדמים, וזאת במטרה למזער את הסיכונים הכרוכים בפעילות זו.

הבנק נערך לגוון את אפשרויות ההשקעה של הנכסים הנזילים, לאור הגברת הנזילות בשוק והגדלת מגוון הכלים העומדים לרשותו לצורך ניהול הנזילות.

הבנק ישקול גיוס מקורות באמצעות הנפקות סחירות, בהתאם לצרכיו תוך בחינת עלויות גיוס אלטרנטיביות ובהתאם לתנאים שישירו בשוק ההון במהלך השנה.

מדיניות הבנק אינה מאשרת שימוש במכשירים נגזרים ומוצרים מיוחדים, אלא אם-כן ניתן אישור לשימוש במכשירים ומוצרים הנ"ל ע"י וועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים. אישור של פעילות במכשירים אלו, יינתן רק בתנאי שוועדת הדירקטוריון קיבלה ניתוח הן של הסיכונים הספציפיים של המכשיר והן ניתוח של השפעתו על כלל החשיפות של הבנק. כמו כן, הבנק יפעל לצמצום הצורך בגידור הסיכונים באמצעות מכשירים נגזרים, באמצעות התאמת המקורות והשימושים ככל שניתן בעסקי הליבה של הבנק (אשראי ופיקדונות). הבנק יעדיף גידורים שלא גורמים תזוזות חשבונאיות.

כל פעילות של הבנק, לרבות פעילות של הבנק עבור לקוחותיו, החורגת באופן משמעותי, בהיקפה ו/או באופייה ו/או בנסיבותיה, ממהלך הפעילות הרגיל והשגרתי של הבנק, אף אם אותה פעילות אינה יוצרת לכאורה סיכון מיוחד ו/או אינה חורגת ממסגרת

מגבלות החשיפה לסיכונים שנקבעה על ידי הדירקטוריון, תובא, על ידי מנהל חטיבת האסטרטגיה וניהול הפיננסי, לדיון ולהחלטת ועדת הדירקטוריון, טרם ביצועה. ועדת הדירקטוריון תהיה רשאית, לפי שיקול דעתה, לאשר את הפעילות האמורה או לדחותה או להעבירה לדיון ולהחלטת הדירקטוריון.

ניהול הסיכונים של הבנק, לרבות ניהול הנזילות, מבוצע באמצעות רשימה סגורה של מכשירים שאינם מוצרי אשראי (כולל אג"ח סחיר ולא סחיר) ופיקדונות. השימוש במכשירים לשם גידור והן לצורך יצירת פוזיציה, הינו בהתאם לסמכויות ההשקעה שמפורטים בנהלי הבנק ובלבד שעסקאות אלו יבוצעו במסגרת מגבלות החשיפה לניהול סיכונים. כאמור, שימוש לראשונה במכשירים פיננסיים אחרים יובא, טרם השימוש, לדיון ולאישור ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים.

במסגרת המדיניות נקבעו אינדיקטורים אפשריים למצב בשוק אשר יהוו סמן (Trigger) לביצוע בחינות לשינויים נדרשים במדיניות. האינדיקטורים כוללים שינויים מהותיים ב: מדדי מניות, מדדי תלבווד, אינפלציה, כניסה למיתון, מחירי דיור, ריבית בנק ישראל, רוחניות הבנק ועוד.

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה [ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#)

טבלה מספר 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה:

31 בדצמבר 2019					
מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	אחר	דולר של ארה"ב במיליוני ש"ח	צמוד למדד המחירים	לא צמוד
3,054.8	-	102.9	109.7	-	2,842.2
345.9	12.0	60.3	84.9	20.4	168.3
10,619.8	-	166.3	456.4	2,777.0	7,220.1
159.5	159.5	-	-	-	-
3.2	1.3	0.3	0.2	1.3	0.1
114.9	39.2	-	-	6.2	69.5
14,298.1	212.0	329.8	651.2	2,804.9	10,300.2
10,887.6	-	337.3	676.8	1,156.7	8,716.8
112.0	-	-	-	27.7	84.3
0.4	-	-	-	-	0.4
2,133.1	-	-	-	1,725.6	407.5
2.0	1.3	0.1	0.1	-	0.5
201.5	43.1	1.3	0.9	-	156.2
13,336.6	44.4	338.7	677.8	2,910.0	9,365.7
961.5	167.6	(8.9)	(26.6)	(105.1)	934.5
(0.0)	-	-	46.3	(301.3)	255.0
961.5	167.6	(8.9)	19.7	(406.4)	1,189.5

נכסים

מזומנים ופיקדונות בבנקים
 ניירות ערך
 אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
 בניינים וציוד
 נכסים בגין מכשירים נגזרים
 נכסים אחרים
סך הכל נכסים

התחייבויות

פיקדונות הציבור
 פיקדונות מבנקים
 פיקדונות הממשלה
 אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
 התחייבויות אחרות
סך הכל התחייבויות
 הפרש

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים⁽⁴⁾

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
סך הכל כללי

(1) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

(3) אינם מגדרים גידור חשבונאי.

טבלה מספר 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך):

31 בדצמבר 2018					
מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
סך הכל	פריטים שאינם כספיים	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	אחר
במיליוני ₪					
2,116.8	-	122.7	146.7	-	1,847.4
956.2	-	72.6	132.9	13.7	737.0
9,908.0	-	198.4	610.4	2,912.2	6,187.0
164.9	164.9	-	-	-	-
8.5	6.0	-	1.2	1.3	-
138.1	50.2	-	-	5.0	82.9
13,292.5	221.1	393.7	891.2	2,932.2	8,854.3
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים					
ניירות ערך					
אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾					
בניינים וציוד					
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
נכסים אחרים					
סך הכל נכסים					
התחייבויות					
פיקדונות הציבור*					
פיקדונות מבנקים					
פיקדונות הממשלה					
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
התחייבויות אחרות					
סך הכל התחייבויות					
הפרש					
10,513.3	-	395.0	805.2	1,332.9	7,980.2
30.9	-	-	-	30.9	-
50.0	-	-	-	1.4	48.6
1,618.7	-	-	-	1,394.7	224.0
14.8	6.6	0.5	5.5	1.8	0.4
169.6	57.7	0.1	4.4	-	107.4
12,397.3	64.3	395.6	815.1	2,761.7	8,360.6
895.2	156.8	(1.9)	76.1	170.5	493.7
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים⁽⁴⁾					
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)					
סך הכל כללי					
-	-	4.2	(68.3)	(19.1)	83.2
895.2	156.8	2.3	7.8	151.4	576.9

(1) כולל הצמדה למטבע חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

(3) אינם מגדרים גידור חשבונאי.

* כולל תכניות חסכון עם רצפה שקלית בסכום של 21.2 מיליוני ש"ח.

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

במסגרת ניהול פוזיציות בתיק למסחר, הבנק קבע מגבלות לניהול החשיפה. המגבלות שנקבעו לפעילות הנוסטרו כוללים הן מגבלות על גודל התיק והן מגבלות על החשיפה (VaR, תרחיש וכו'). המערכת למסחר ניירות ערך של הבנק תומכת בבקרה ממוכנת בזמן אמת על מגבלות של גודל תיק. כמו כן, ניתן לעקוב באמצעות מערכת המסחר אחרי כל הפעולות ששודרו ביום המסחר (פעולות שבוצעו, פעולות שטרם בוצעו ופעולות שהתבטלו). מעקב מלא אחר מגבלות תיק הנוסטרו מתבצע בתחילת כל יום על יתרות הסגירה של יום המסחר הקודם. מעבר למעקב השוטף של מנהלי הנוסטרו, בחטיבת הסיכונים מתבצע מעקב (לפחות אחת ליום) אחר הפעולות ששודרו במערכת המסחר. באם נעשו פעולות משמעותיות מתבצעת בקרה מלאה על כל המגבלות גם במהלך יום המסחר. באחריות מנהלי הנוסטרו (הן הפנימי והן החיצוני) לעדכן את הגורמים הרלוונטיים בחטיבת הסיכונים בעת ביצוע פעולות כאמור.

התייחסות לאירועים לאחר תאריך המאזן

לא היו אירועים חריגים בתיק למסחר לאחר תאריך המאזן.

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה [ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר](#)

תאריך המאזן

מידע נוסף על חשיפה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים אחר

לבנק מערכת ALM (לניהול נכסים והתחייבויות) הכוללת בתוכה מערכת לניהול סיכונים באמצעות מודל ה-VaR. ה-VaR הוא אומדן שמכמת סיכון כולל של כל התיק הנובע ממספר רב של גורמי סיכון שונים, וזאת לאחר התחשבות במתאמים ביניהם. בנוסף, הוא מוצג במונחים כספיים, דבר שהופך אותו למדד נוח להשוואה ולמעקב וידידותי מאוד. ל-VaR מספר חסרונות:

- בשימוש ברמת מובהקות של 99% מתעלמים מהפסדים שעשויים להתרחש מעבר לרמת המובהקות.
- השימוש באופק של עשרה ימי עסקים מניח, כי ניתן לגדר ולמכור את הפוזיציות, תוך עשרה ימי עסקים. במוצרים "יחודיים", בהיקפי שוק גדולים או בתקופות משבר יתכן ובעיות הנזילות בשוק לא תאפשרנה סגירה, או גידור מלא, של הפוזיציות בפרק זמן זה.
- הסימולציה ההיסטורית מניחה, כי ההתנהגות ההיסטורית של גורמי הסיכון תחזור על עצמה בעתיד, דבר שעלול לא להתקיים. לכן, ה-VaR איננו יכול להחליף את כל מדדי הסיכון שקדמו לו. לפיכך ה-VaR משמש כמדד נוסף במדיניות ניהול הסיכונים ולא כמדד בלעדי.

ניתן להסתכל על ה-VaR בשני אופנים - בראיה כלכלית או בראיה חשבונאית. כלומר מה ההפסד הכלכלי לשווי ההוגן של נכסי הבנק והתחייבויותיו נטו, ומנגד מה עלול להירשם בספרי הבנק. עיקר ההבדל בין שתי גישות אלו נובע מה-VaR של החשיפה לסיכון הריבית של כלל מוצרי הבנק שאינם נרשמים לפי שווים ההוגן (מרבית המוצרים למעט התיק למסחר ונגזרים). הבנק מנהל מעקב אחר ה-VaR בשתי הגישות.

בנוסף נקבעו מגבלות על ס"ה סיכונים שוק שמחושבים על-ידי תרחיש קיצון. הפרמטרים לתרחיש הקיצון מחמירים יותר ממודל ה-VaR בשני אופנים: הראשון הפרמטר הנלקח עבור כל גורם סיכון מחמיר יותר והשני בשונה למודל ה-VaR אין קיצוזים מקורלציות שליליות. בדומה למגבלות על ה-VaR נקבעה מגבלה על החשיפה הכלכלית ומגבלה נפרדת על החשיפה החשבונאית. הפרמטרים לתרחיש הקיצון מפורטים להלן בפרק הנוסטרו. קיימת מגבלה נוספת על תרחיש הוני, לפיו מוגבלת החשיפה בהונו של הבנק (אף אם הפגיעה היא דרך קרן ההון) במקרה של שינויים בשוק.

המגבלות להלן המבוססות על ה-VaR מוצעות במדיניות זו הינן על כלל התיק הבנקאי (קרי כל התזרימים הנובעים מנכסי הבנק ומהתחייבויותיו).

הרצת מערכת ה-ALM מתבצע אחת לחודש. הואיל והרצת המערכת לוקחת זמן רב יחסית. עם זאת, מתבצע חישוב יומי להערכת החשיפות העיקריות באמצעות ניתוח ההשפעה של השינויים בנוסטרו (שמהווים את הגורם התנודתי ביותר בחשיפה).

מערכת ה-ALM עברה תיקוף בשנת 2017. בנוסף, הבנק מבצע תהליך של Back Testing לנתוני ה-VaR. תוצאות ה-Back Testing תקינות (כלומר ההסתברות להפסדים הפוטנציאליים בפועל לא חרגו מתוצאות ה-VaR שחושבו).

טבלה מספר 31 – פירוט החשיפה במונחי VaR⁽¹⁾:

לתקופה שהסתיימה ב-				
31 בדצמבר 2018		31 בדצמבר 2019		
ערך מקסימלי במהלך התקופה ⁽²⁾	סוף תקופת הדיווח	ערך מקסימלי במהלך התקופה ⁽²⁾	סוף תקופת הדיווח	
במיליוני ש"ח				
12.8	12.8	15.5	11.4	חשיפה בפועל
2.9	0.4	3.2	1.1	מזה: בתיק למסחר
20	20	20	20	מגבלת הבנק
6	6	6	6	מזה: בתיק למסחר

(1) חישוב ה-VaR כלכלי היסטורי ומבוסס על 2,000 תצפיות, ברמת מובהקות של 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימים.

(2) סופי חודש במהלך התקופה.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר

[נדבר 3]

מטרות ויעדים בניהול סיכון ריבית בתיק הבנקאי

סיכון הריבית הינו הסיכון הנובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעור הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות. שינויים אלו עלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק בשל ירידה עתידית בהכנסות המימון העלולה להיגרם כתוצאה מחשיפה לריבית בכל אחד מבסיסי ההצמדה השונים.

לבנק קיימת חשיפה לסיכון זה בעיקר במגזר הלא צמוד והצמוד למדד, שכן חלק ניכר מהנכסים ומהתחייבויות במגזרים אלו, הינם בריבית קבועה לטווח ארוך יחסית.

במגזר המט"ח וצמוד מט"ח עיקר פעילות הבנק הינה בריבית משתנה ולטווח קצר, עם זאת בשנים האחרונות הבנק החל לבצע משכנתאות במט"ח בריבית קבועה (או לחילופין משתנה כל 5 שנים).

סיכון תמחור מחדש (Repricing Risk) – הינו הסיכון לתזוזה מקבילה של עקומי הריבית. הבנק בוחן בהקשר זה את החשיפה לעלייה וירידה מקבילה של עקומי הריבית (BPV) לתרחישים 1%, 2%, 3% ו-4%.

סיכון עקום תשואה (Yield Curve Risk) – בנוסף לבחינת סיכון התמחור מחדש, הבנק בוחן גם את סיכון עקום התשואה. כלומר, החשיפה במקרה שהשינוי הלא צפוי בשיעור הריבית יחול רק על חלק מסוים מעקום הריבית ועקום התשואה ישנה את צורתו. ניתוח זה כולל ניתוח של Time Buckets.

סיכון בסיס הריבית / סיכון מרווח (Spread) – הסיכון מייקור המקורות של הבנק (לדוגמא מעלייה במחירי גיוס של הפקדונות) מבלי יכולת לשנות באופן מקביל את הריבית בשימושים (הן כתוצאה מתחרות והן כתוצאה מהעובדה שהאשראי ניתן לתקופה ארוכה). בנוסף, קיים סיכון בסיס הריבית מפעילות בנגזרים (IRS), מכיוון שיש בפועל הבדל בין עקום ה-IRS לעקום הממשלתי.

סיכון בסיס – החשיפה לסיכון הבסיס יכולה לנבוע משינויים בשיעורי הריבית, בשערי החליפין ובקצב האינפלציה. מדיניות הבנק היא לנהל את הסיכונים הנובעים מחשיפת הבסיס באופן מבוקר, במסגרת המגבלות שקבעה הדיקטוריון.

הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים בכל מגזר הצמדה.

סיכון אופציות – סיכון האופציות אליו חשוף הבנק הינו הפירעונות המוקדמים. הבנק מנהל את סיכון הריבית בהתחשב בקצב פירעונות המוקדמים. הבנק עוקב לאורך השנים על כלל הגורמים המשפיעים על הפירעון המוקדם ובפרט על הקשר בין שיעור הריבית לפירעון המוקדם. שיעור פירעון המוקדם שנקלח עבור המודלים לחישוב סיכון הריבית נקבע על-פי ניתוח מגמות העבר ועל בסיס הנחות לגבי התפתחות עתידיות. בנוסף הבנק פורס את יתרות העו"ש זכות בריבית 0% בהתאם למח"מ ההתנהגות.

מדיניות הבנק בניהול החשיפה לסיכון ריבית נקבעת:

- בהתחשב בתיאבון הסיכון ומגבלות החשיפות שנקבעו.
- תוך בחינת ההכנסות הצפויות מיצירת החשיפה אל מול העלויות של האלטרנטיביות השונות לצמצום או לסגירה של פער המח"מ.
- בהתחשב בהשפעות חיצוניות של שינויי ריבית על התוצאות העסקיות של הבנק.
- בהתחשב באומדן הבנק לשיעורי הפירעונות המוקדמים ולגורמים המשפיעים עליהם.
- תוך בדיקת התפתחויות שיעורי הריבית לאורך זמן.
- תוך התחשבות בהשפעה של חשיפה לסיכון זה על לסיכון הנזילות.

החשיפה לסיכון ריבית עשויה להשפיע הן על הרווחים, על השווי הכלכלי ועל ההון של הבנק. בהתאם לכך הבנק עוקב ונקבעו

מגבלות הן בגישת השווי הכלכלי, שחיקת ההון ובגישת הרווחים (רו"ה).

- גישת השווי הכלכלי – ניתוח השפעתם האפשרית של שינויים לא צפויים בריבית על השווי הנוכחי של כל תזרימי המזומנים העתידיים (כולל בתיק הבנקאי ובתיקי ניירות ערך זמינים למכירה והשקעה). חישוב החשיפה הכלכלית מתבצע הן באמצעות תרחישים כגון שינוי של 1% בריבית והן באמצעות VaR ריבית לשנה.
- גישת הרווחים (רו"ה לשנה) – ניתוח השפעתם של שינויי ריבית על הרווח והפסד של הבנק בהתאם להוראות החשבונאיות לתקופה של 12 חודשים.

הרצת חישוב החשיפה באמצעות מערכת ה-ALM מתבצע אחת לחודש הואיל והרצת המערכת לוקחת זמן רב יחסית. עם זאת, מתבצע חישוב יומי להערכת החשיפות העיקריות באמצעות ניתוח ההשפעה של השינויים בתיק הנוסטרו הזמין למכירה (שמהווים את הגורם התנודתי ביותר בחשיפה). בתיק הנוסטרו, בה קיימת רגישות משמעותית לחשיפות, תדירות הרצת התרחישים היא יומית.

הבנק עוקב אחר תרחישי קיצון של זעזועים מקבילים משמעותיים של עקום הריבית – 2%, 3% ו-4%. בנוסף מתבצע מעקב אחר 3 תרחישים לשינויים לא מקבילים של עקום הריבית: 1) תרחיש היתללות / השתטחות החלק הארוך של העקום (2) תרחיש היתללות / השתטחות החלק הקצר של העקום (3) תרחיש "פרפר" - תזוזה בחלק הבינוני של העקום. בנוסף הבנק עוקב אחר ה-VaR ההיסטורי ברמת מובהקות של 99% לשנה (240 ימי מסחר).

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה [ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#)

גילוי כמותי בנוגע לתקופות תמחור מחדש לפיקדונות לפי דרישה:

- התקופה הממוצעת לתמחור מחדש המוקצה לפיקדונות לפי דרישה הינה 1.8 שנים (1.8 שנים ליום 31.12.2018).
- התקופה הארוכה ביותר לתמחור מחדש המוקצה לפיקדונות לפי דרישה הינה 3.5 שנים (3.5 שנים ליום 31.12.2018).

מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר
[נדבר 3]

טבלה 32 - שווי הוגן נטו מותאם¹ של המכשירים הפיננסיים של הבנק

ליום 31 בדצמבר 2019				
סך הכל	מטבע חוץ	מטבע חוץ	שקל צמוד	שקל לא
	אחר	דולר	למדד	צמוד
במיליוני ₪				
14,116.0	329.5	650.5	2,873.8	10,262.2
303.2	0.2	0.3	-	302.7
13,278.3	339.3	670.0	2,941.2	9,327.8
303.3	0.1	0.1	302.6	0.5
837.6	(9.7)	(19.3)	(370.0)	1,236.6
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
837.6	(9.7)	(19.3)	(370.0)	1,236.6
831.4	(20.2)	(8.9)	(370.0)	1,230.5

נכסים פיננסיים*
 סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים
 נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים
 התחייבויות פיננסיות*
 סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים
 נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
 השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
 השפעת פריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה
שווי הוגן מותאם¹
מזה: תיק בנקאי

ליום 31 בדצמבר 2018				
סך הכל	מטבע חוץ	מטבע חוץ	שקל צמוד	שקל לא
	אחר	דולר	למדד	צמוד
במיליוני ₪				
13,001.7	381.2	862.8	2,981.9	8,775.8
522.2	10.0	22.5	-	489.7
12,345.4	367.5	832.0	2,857.8	8,288.1
528.9	31.2	70.7	424.4	2.6
649.6	(7.5)	(17.4)	(300.3)	974.8
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
649.6	(7.5)	(17.4)	(300.3)	974.8

נכסים פיננסיים*
 סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים
 נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים
 התחייבויות פיננסיות*
 סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים
 נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
 השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
 השפעת פריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה
שווי הוגן מותאם¹
מזה: תיק בנקאי

1 שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה.
 לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוח הכספי
 * למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוזי מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

טבלה 33 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם¹ של הבנק

ליום 31 בדצמבר 2019				
סך הכל*	שקל לא צמוד	שקל צמוד למדד	מטבע חוץ דולר במיליוני ש"ח	מטבע חוץ אחר
	צמוד	למדד	דולר	אחר

3.4	11.5	(8.8)	1.8	(1.1)
5.61	11.7	(8.3)	3.2	(1.0)
2.1	(8.4)	11.2	(1.9)	1.2
(0.4)	(8.8)	10.6	(3.3)	1.1
(45.7)	(33.4)	(11.0)	(1.1)	(0.2)
(46.5)	(33.6)	(11.1)	(1.5)	(0.3)
47.0	36.0	9.6	1.5	(0.1)
48.2	36.2	9.7	2.2	-
39.1	33.7	4.2	1.7	(0.5)
40.6	33.8	4.5	2.7	(0.3)
(32.4)	(27.9)	(3.5)	(1.4)	0.4
(33.6)	(28.0)	(3.7)	(2.2)	0.3
(47.2)	(33.6)	(11.1)	(2.2)	(0.3)

שינויים מקבילים

עלייה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

ירידה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

שינויים לא מקבילים

התללה²

מזה: תיק בנקאי

השטחה³

מזה: תיק בנקאי

עליית ריבית בטווח הקצר

מזה: תיק בנקאי

ירידת ריבית בטווח הקצר

מזה: תיק בנקאי

מקסימום

מזה: תיק בנקאי

ליום 31 בדצמבר 2018				
סך הכל*	שקל לא צמוד	שקל צמוד למדד	מטבע חוץ דולר במיליוני ש"ח	מטבע חוץ אחר
	צמוד	למדד	דולר	אחר

(24.6)	9.7	(31.5)	(0.3)	(2.5)
(25.2)	9.1	(30.5)	(1.1)	(2.7)
30.7	(7.9)	35.6	0.4	2.6
31.4	(7.2)	34.5	1.2	2.9
(41.6)	(22.8)	(16.6)	(1.9)	(0.3)
(41.3)	(23.1)	(16.2)	(2.0)	(0.0)
36.6	25.0	10.1	1.8	(0.3)
36.1	25.2	9.8	1.8	(0.7)
6.2	14.4	(8.0)	0.9	(1.1)
5.5	14.2	(7.8)	0.5	(1.4)
(6.1)	(14.5)	8.3	(1.0)	1.1
(5.5)	(14.4)	8.0	(0.5)	1.4
(41.3)	(23.1)	(16.2)	(2.0)	(0.0)

שינויים מקבילים

עלייה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

ירידה במקביל של 1%

מזה: תיק בנקאי

שינויים לא מקבילים

התללה²

מזה: תיק בנקאי

השטחה³

מזה: תיק בנקאי

עליית ריבית בטווח הקצר

מזה: תיק בנקאי

ירידת ריבית בטווח הקצר

מזה: תיק בנקאי

מקסימום

מזה: תיק בנקאי

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים, ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה.

2. התללה – ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח ארוך.

3. השטחה – עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח ארוך.

טבלה 34 - השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 31 בדצמבר 2019		
סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית
במיליוני ש"ח					
30.8	4.7	26.2	48.0	(0.7)	48.8
26.2	2.2	26.2	47.1	(1.7)	48.8
33.0			48.0		

שינויים מקבילים

עלייה במקביל של 1% מזה: תיק בנקאי

מקסימום

עלייה במקביל של 1%

* לאחר השפעות מקזזות.

מידע כמותי נוסף על חשיפת התאגיד הבנקאי לסיכון ריבית

[EDTF]

טבלה 35 – חשיפה כוללת של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2019

ליום 31 בדצמבר 2018														
עם דרישה עד חודש	מל חודש עד 3	מל 3 חודשים	מל שנה עד 3 שנים	מל 3 עד 5 שנים	מל 5 עד 10 שנים	מל 20 שנה	מל 10 שנה	ללא תקופת פרעון	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי	משך חיים ממוצע אפקטיבי
במיליוני ש"ח														
8,069.4	428.9	1,541.9	1,872.1	1,265.8	572.0	265.5	20.8	79.6	14,116.0	3.9	1.2	13,001.7	4.4	1.6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	522.2	-	-
3,605.4	1,235.5	2,677.6	4,017.4	1,426.1	305.3	11.0	3.1	0.0	13,281.4	0.9	1.3	12,345.4	1.2	1.1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4,464.0	-806.6	-1,135.7	-2,145.3	-160.3	266.7	254.5	17.7	79.6	834.6	3.0	-0.1	649.6	3.2	0.5
פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית														
4,463.0	-806.6	-1,136.2	-2,146.6	-161.7	264.7	254.5	17.7	79.6	828.4	4462.6	-806.6	-5.7	-	***
1.0	0.0	0.5	1.3	1.4	2.0	0.0	0.0	6.2	1.0			-0.4	-	***
4,369.9	-774.4	-729.8	-2,090.9	116.8	182.6	132.2	9.9	17.2	1,233.5			-	-	-
-159.8	19.7	-110.4	-36.5	-302.2	88.6	122.9	7.8	0.0	-370.0			-	-	-
253.9	-51.9	-295.5	-17.9	25.1	-4.5	-0.6	0.0	62.4	-29.0			-	-	-
השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית														
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים														
השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה														
השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדירור														
השפעת הנחות התנהגותיות אחרות														
למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.														
** סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים, לאחר השפעת ההתחייבויות לזכויות עובדים. מכשירים פיננסיים מורכבים מונו לתקופות לפי משך החיים הממוצע האפקטיבי של כל מכשיר, מאחר ולא ניתן לשקף את החשיפה לריבית שלהם באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון תזרימי מזומנים או למועד חידוש הריבית הקרוב.														
*** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.														

* למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

** סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים, לאחר השפעת ההתחייבויות לזכויות עובדים. מכשירים פיננסיים מורכבים מונו לתקופות לפי משך החיים הממוצע האפקטיבי של כל מכשיר, מאחר ולא ניתן לשקף את החשיפה לריבית שלהם באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון תזרימי מזומנים או למועד חידוש הריבית הקרוב.

*** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי (למעט פריטים לא כספיים) ושל סכומים אחרים לקבל ולשלם ולאחר השפעת ההתחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה כמסובר בהערה 3 להלן, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנקים אותם אל השווי הכולל בגין המכשיר הפיננסי בביאור 34 בדוח הכספי, בעקבות להנחות שלפיהן חושב השווי הכולל של המכשיר הפיננסי.
- לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הכולל של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 34 בדוח הכספי.
- הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים הנובעים מפיקדונות לפי דרישה חושב בהתאם להנחות לגבי תקופות לפירעון המשמשות את הבנק לניהול סיכוני ריבית.
- שיעור תשואה פנימי היו שיעור הריבית המנחה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הכולל בגינו בבאור 34 בדוח הכספי.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הכולל של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

מניות וקרנות

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

[נדבר 3]

למעט מסגרת מצומצמת שקבע הדירקטוריון לתעודות סל על מניות בתיק הזמין, בבנק אין הן מסגרת והן אחזקה בפועל במניות בתיק הבנקאי.

טבלה מספר 36 - היתרה המאזנית של ההשקעות במניות בתיק הבנקאי ושווין ההוגן של השקעות אלו:

ליום 31 בדצמבר 2019				
הערך במאזן	עלות	חוחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח				

73.2	73.5	0.2	0.5	73.2
------	------	-----	-----	------

מניות וקרנות
של אחרים

ליום 31 בדצמבר 2018				
הערך במאזן	עלות	חוחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן
במיליוני ש"ח				

-	-	-	-	-
---	---	---	---	---

מניות וקרנות
של אחרים

* לפרטים נוספים ראה ביאור 4 [בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן

טבלה מספר 37 - השקעות הבנק במניות בתיק הבנקאי ודרישות ההון בגין*:

ליום 31 בדצמבר 2018		ליום 31 בדצמבר 2019		
דרישות הון ⁽¹⁾	ערך במאזן ושווי הוגן	דרישות הון ⁽¹⁾	ערך במאזן ושווי הוגן	
במיליוני ש"ח				
-	-	0.1	1.0	השקעות המסווגות בתיק למסחר ⁽³⁾
-	-	14.8	73.2	השקעות המסווגות בתיק הזמין למכירה
-	-	14.9	74.2	סך הכל השקעות במניות וקרנות
-	-	0.1	1.0	מזה: נסחר בבורסה
-	-	14.7	73.2	מוחזק באופן פרטי
-	-	-	(0.3)	רווחים שטרם מומשו הכלולים בהון הפיקוחי

* לפירוט ראה ביאור 12 [בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

- (1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 13.4% ליום 31 בדצמבר 2019 כמו ליום 31 בדצמבר 2017. יחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 הינו 12.5%. ליחס זה, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.
- (2) כולל הקצאת הון בגין סיכון שוק ספציפי וסיכון שוק כללי.

החל מיום 1 באפריל 2015 מיישם הבנק את הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" (LCR) של הפיקוח על הבנקים אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופן זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. במסגרת ההוראה נקבע אופן חישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות פעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם, וכן הוגדר תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכנה).

תזרים זה כולל, בין היתר, משיכה מסוימת של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמים בתרחיש, ניצול מסוים של מסגרות אשראי שהבנק העמיד ועוד, בניכוי פירעונות במהלך החודש של אשראי שהבנק העמיד במקדמים מסוימים וכו'. הסיווגים של אגרות-החוב, סוגי הפיקדונות, סוגי המסגרות וכו' ומקדמיהם נקבעו בהוראה. בהתאם, שינוי בהיקף הנכסים הנזילים או בהרכבם, שינוי בהיקף הפיקדונות בכל אחד מסוגי הפיקדונות המוגדרים בהוראה, שינויים בהיקף מסגרות האשראי והערבויות מולם יש לשמור נזילות וכיצא בזה יכולים להביא לשינוי היחס. ככלל, יחס כיסוי הנזילות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 שונה מהמודלים הפנימיים החלים בבנק. היחס הממוצע במהלך הרבעון האחרון עומד על 241%, כאשר הדרישה המזערית היא 100% (בתקופה של רבעון שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 היחס הממוצע עמד על 325%). הירידה ביחס היא כתוצאה מקיטון ביתרת הניירות ערך המושאלים.

הבנק מנהל מעקב אחר ריכוזיות מקורות המימון בחתכים שונים, הן בשקלים והן במטבע-חוץ, ועומד במגבלות הפנימיות בנושא. להתפתחויות הכלכליות שנלוות להתפשטות מגיפת הקורונה בעולם, כמו גם לצעדים שעליהם מחליטות ממשלת ישראל וממשלות בעולם, השפעה גלובלית ומקומית על הפעילות העסקית של הבנק, לקוחותיו וסביבתו, ובוודאי שגם ישפיעו לשלילה על ביצועי הבנק בשנת 2020 ואילך.

הבנק מפעיל את תכניות ההיערכות שלו לטיפול בנזילות ולהמשכיות עסקית ובמסגרת זו החיל צעדים שנועדו לאפשר את פעילותו התקינה של הבנק, לרבות מתן שירותים בנקאיים ללקוחות בהתאם למצב הנוכחי ואשר יתפתח בעתיד. נכון למועד זה, הבנק מעריך כי למגפת הקורונה תהיה השלכה שלילית על פעילות הבנק, אך אין ביכולתו להעריך באופן ודאי את עוצמתה.

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות, הבנקים המרכזיים והרגולטורים השונים וכן בהתמשכות האירוע ותגובות השווקים הפיננסיים בארץ ובעולם אליו.

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן

טבלה מספר 38 – מתכונת גילוי על יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)
[נדבך 3]

מאוחד	
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום	
31.12.2019	
סך ערך לא משוקלל ¹ (ממוצע)	סך ערך משוקלל ² (ממוצע)
במיליוני ש"ח	

סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)	1
תזרימי מזומנים יוצאים		תזרימי מזומנים יוצאים	
433.7	8,948.5	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:	2
24.4	488.2	פיקדונות יציבים	3
215.7	2,010.1	פיקדונות פחות יציבים	4
193.5	6,450.2	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין 221)	4א
737.0	1,257.4	מימון סיטונאי בלתי מובטח	5
0.0	0.0	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של	6
670.1	1,197.5	תאגידים בנקאיים קואופרטיבים	
59.8	59.8	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)	7
0.0	0.0	חובות לא מובטחים	8
235.7	2,658.9	מימון סיטונאי מובטח	9
61.7	61.7	דרישות נזילות נוספות, מזה:	10
0.0	0.0	תזרימי יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות	11
153.9	2,346.9	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב	12
0.0	0.0	קווי אשראי ונזילות	13
20.0	250.3	מחויבויות מימון חוזיות אחרות	14
1,406.4	-	מחויבויות מימון מותנות אחרות	15
0.0	0.0	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים	16
392.9	575.3	תזרימי מזומנים נכנסים	17
163.0	163.0	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)	17
555.8	738.3	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן	18
		תזרימי מזומנים נכנסים אחרים	19
		סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים	20
סך ערך מותאם³		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)	21
2,034.2		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו	22
850.5		יחס כיסוי נזילות (%) (LCR)	23
241%			

1. ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
2. ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס או יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
3. ערכים מתאים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים). להגדרה של נכסי רמה 1, רמה 2 ורמה 2 ראה נוהל בנקאי תקין 221.

[נדבר 3]

סך ערך מותאם³

2,174.6

676.0

325%

סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה	1
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)	2
תזרימי מזומנים יוצאים	3
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:	4
פיקדונות יציבים	4א
פיקדונות פחות יציבים	5
פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין 221)	6
מימון סיטונאי בלתי מובטח	7
פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של	8
תאגידים בנקאיים קואופרטיבים	9
פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)	10
חובות לא מובטחים	11
מימון סיטונאי מובטח	12
דרישות נזילות נוספות, מזה:	13
תזרימי יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות	14
תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב	15
קווי אשראי ונזילות	16
מחויבויות מימון חוזיות אחרות	17
מחויבויות מימון מותנות אחרות	18
סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים	19
תזרימי מזומנים נכנסים	20
הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)	21
תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן	22
תזרימי מזומנים נכנסים אחרים	23
סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים	24
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)	25
סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו	26
יחס כיסוי נזילות (%) (LCR)	27

1. ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
2. ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס או יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
3. ערכים מתאים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים זילים באיכות גבוהה ברמה 2 ובדומה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים). להגדרה של נכסי רמה 1, רמה 2 ורמה 2 ראה נוהל בנקאי תקין 221.

90

ניהול סיכון הנזילות וסיכון מימון

[נדבר 3]

ממשל תאגידי של ניהול סיכונים הנזילות

דירקטוריון הבנק קבע את עקרונות ניהול הנזילות, את מדרג האחריות והסמכות ואת מערך ההתראות והטיפול בחריגות מהמגבלות שנקבעו. קביעת המגבלות האמורות מביאה בחשבון הן התרחשות צפויה של אירועים בבנק ובסביבתו העסקית והן את האפשרויות העומדות בפני הבנק לגבי גיוס מקורות חלופיים במקרה הצורך ואת העלויות של מקורות אלו. הערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שהבנק מגוון את מקורות המימון שלו, מקפיד להרחיב את בסיס המפקידים ולצמצם את מידת ההישענות על מפקידים גדולים ולשמר כרית נזילות מספקת הבאה לידי ביטוי בכך שיחס הנכסים הנזילים גבוה מהיחס הנדרש.

להלן עיקרי המדיניות לניהול נזילות:

- ככלל הבנק יעמוד ביחס גבוה מהיחס המזערי שנקבע בהוראות בנק ישראל בנושא יחסי נזילות.
- **טווח ניהול הנזילות:** הבנק בוחן מהו האופק הראוי לניהול הנזילות שלו באופן שוטף. בשלב זה, טווח ניהול הנזילות שלו הוא חודש ומעלה.
- **פיזור מקורות:** הרחבת בסיס המפקידים (בעיקר לקוחות קמעונאיים) וצמצום ההישענות על מפקידים גדולים.
- **הלימות המקורות:** התאמת היקפי הפעילות, המגזרים והמח"מ בצד הנכסים ליכולת גיוס הפיקדונות, המרווח הנגזר מפעילויות אלה והשפעת מחירי הגיוס על יכולת הגיוס.
- **מדיניות אשראי:** תוכנית גיוס המקורות נבנית תוך התחשבות בהיקף הצפוי של ביצועי אשראי לזמן ארוך ובחינת יכולת השגת יעדי האשראי ביחס למצב המימון הצפוי.
- **סביבה עסקית ואירועים חיצוניים:** מצב הנזילות של מוסד בנקאי בכלל ובנק ירושלים בפרט, מושפע מרמת הנזילות בשוק ומאירועים חיצוניים כדוגמת התמוטטות של בנק או קשיי נזילות הנגרמים לו וכן מאירועים והתפתחויות שליליות בבנק עצמו. קביעת המגבלות תביא בחשבון סיכונים אלה.
- **חברות בנות:** בבנק שש חברות בנות, כל התזרימים הכספיים המשמעותיים נכללים בניתוחי הנזילות במעקב השוטף אחר המגבלות (למעט ירושלים מימון והנפקות, חברות הבנות אינן מגייסות פקדונות).
- **ניהול נזילות במט"ח:** הבנק בוחן את מצב הנזילות הכולל - ש"ח ומט"ח יחד, ש"ח בנפרד ומט"ח בנפרד. הניהול השוטף של הנזילות במט"ח מניח יכולת המרה מיידיה במקרה של עודפי נזילות בשקלים למט"ח ובין מטבעות זרים לדולר ארה"ב. בשל גודל הזרמים במט"ח בבנק, גם בתרחישי הקיצון, לשינויים ברמת הנזילות בשוק המט"ח לא צפויה להיות השפעה מהותית על החשיפה של הבנק לסיכון הנזילות.

הבנק הגדיר אינדיקטורים שמטרתן לעזור להנהלה לזיהוי מוקדם של עלייה בסיכון או ברמת הפגיעות של מצב הנזילות או בצרכי הנזילות. אינדיקטורים אמורים לזהות מגמות שליליות ולגרום להנהלה לערוך תהליך של הערכת מצב ונקיטת פעולות לצמצום הסיכון. האינדיקטורים כוללים מדדים כמותיים ומדדים איכותיים. כמו כן האינדיקטורים כוללים מדדים מאקרו כלכליים המשמשים לזיהוי פוטנציאל של משבר מערכתי ונתוני מיקרו של הבנק לזיהוי פוטנציאל של משבר נזילות. לכל אינדיקטור הוגדרו שלושה טווחי נתונים ירוק (רגיל) / צהוב (החמרה קלה) / כתום (החמרה בינונית).

חשוב לציין, שמטרת האינדיקטורים אינה להחליף את שיקול הדעת של המנהלים בבנק, אלא הם מהווים כלי עזר להערכת מצב הנזילות של הבנק. מנהל חטיבת האסטרטגיה וניהול הפיננסי או לחילופין מנהל חטיבת הסיכונים אחראים לקבוע את מצב ההערכות של הבנק. באם יוחלט על קביעת מצב כוננות נמוך מאשר מצב הכוננות שהיה מתקבל על פי האינדיקטורים, תדווח החלטה זו ונימוקה באופן מיידי למנכ"ל הבנק, ה-CRO ולי"ר הדירקטוריון. בנוסף יימסר דיווח על כך לוועדה הדירקטוריונית לניהול סיכונים ולדירקטוריון בישיבתן הקרובה.

הבנק אימץ מסגרת עבודה לניהול ובקרת סיכונים המבוססת על 3 "מעגלי בקרה":

קו הגנה ראשון - יוצרי הסיכונים, אשר מהווים את הפונקציה העסקית המקבלת החלטות עסקיות הכרוכות בנטילת הסיכונים. בהתייחסות לסיכון הנזילות, מדובר בגורמים המנהלים את הנזילות בחטיבה הפיננסית. יש לציין כי ביחס לסיכון הנזילות, כל האורגנים הצורכים נזילות הינם בעצם, יוצרי סיכונים.

קו הגנה שני - גורמי הבקרה במסגרת חטיבת הסיכונים, אשר הינם בלתי תלויים ביוצרי הסיכונים. בהתייחסות לסיכון הנזילות, המעגל השני כולל את המחלקה לניהול סיכונים, הבוחנת את מצב הנזילות באמצעות באופן בלתי תלוי.

קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית אחראית לביצוע של מכלול משימות ביקורת בלתי תלויות, בהתאם לתכנית עבודה מבוססת סיכון המאושרת על ידי הדירקטוריון כן ביקורות על דרישת הדירקטוריון וועדותיו. הביקורת בודקת את תהליכי ניהול הסיכונים, איכות ניהולם ובקרתם, בין השאר באמצעות בדיקות מדגמיות, הביקורת הפנימית אחראית למתן הערכה עצמאית על מידת האפקטיביות של יישום התהליכים והנהלים לניהול הסיכונים בבנק. במסגרת אחריותה, הביקורת הפנימית בעלת תפקיד מהותי בתהליך הפיקוח אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים ובקרתן.

שימוש במבחני קיצון

הבנק נערך לתחום תרחישי קיצון בנושא נזילות בשני מישורים: 1) שמירה על כרית נזילות מספקת כנגד תרחישי קיצון 2) קביעת תכניות להתמודדות עם תרחישי קיצון.

הווידוא שיש לבנק כרית נזילות מספקת כנגד תרחישי קיצון מתבצע באמצעות יחס נזילות המזערי תחת תרחישי הקיצון השונים, כפי שהוצג לעיל. בנוסף באמצעות מגבלת "מינימום כסף חם" הבנק מוודא שיש כסף זמין בקופה (או בבנק שניתן למשיכה תוך יום) ובתיקי נוסטרו עודפי נזילות (הניתנים למימוש מיידי), כנגד כל המקורות שהוגדרו ככסף חם.

תיאור כללי של תכניות מימון בשעת חירום

תכנית חירום לטיפול במשבר נזילות מהווה ריכוז של קווי מדיניות, נהלים ותכניות פעולה שנועדו להגיב לשיבושים חמורים ביכולתו של הבנק לממן את כל או חלק מפעילויותיו במועד ובעלות סבירה.

מוסדות פיננסיים משמשים כ"מתווכי נזילות" בתוך המערכת הכלכלית. משום כך, הם אינם יכולים לעולם להימנע מסיכון נזילות, מאחר ועצם פעילותם הפיננסית גורמת לו. כמו כן, סיכון זה קשה לגידור מאחר והבנק אינו יכול להרשות לעצמו להחזיק באופן קבוע יתרות נזילות שיבטיחו הישרדות בעת משבר נזילות קשה או ארוך. מטרתה של תכנית המגירה הינה להגדיר את האמצעים האופטימליים לזיהוי מוקדם של משברי נזילות- אינדיקטורים, וכן את הכלים האופטימליים לניהול משברים אילו. האינדיקטורים מאפשרים לבנק לקבל התראות על שינויים לרעה במצב הנזילות (פנימיים או חיצוניים) ולהגיב על כל שינוי במהירות האפשרית. חשיבותם נובעת מהעובדה שפעולות לגיוס מקורות שאפשריות בד"כ בשלבים מוקדמים אינן אפשריות כלל בשלבים מתקדמים של משבר. הכלים המיועדים להתמודדות עם משבר נזילות נקבעים בהתאם לגורמים לו ומשכו.

מטרות התוכנית הם כדלהלן:

- שיפור מהירות התגובה בזמן משבר
- שיפור איכות התגובה בזמן משבר
- הגדרת מצב חירום (כולל דרגות שונות)
- חלוקת אחריות ברורה
- הסדרת הדיווח
- הסדרת דרכי התקשורת הפנימיים
- מיפוי מקורות מימון

במסגרת ההיערכות של הבנק להשלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים, הבנק החל להפעיל את תכנית החירום תכנית חירום לטיפול במשבר נזילות במהלך חודש מרץ 2020.

מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון

[EDTF]

טבלה מספר 39 - מלאי נכסים נזילים

ממוצע ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2019
במיליוני ש"ח		
191.6	200.1	
1,363.1	2,286.7	
619.9	78.1	
-	-	
-	-	
2,174.6	2,564.9	

מזומנים
רזרבות בבנק ישראל בניכוי חובת נזילות
ניירות ערך רמה 1⁽¹⁾
ניירות ערך רמה 2 א
ניירות ערך רמה 2 ב

סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה

ממוצע ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2018		ליום 31 בדצמבר 2018
במיליוני ש"ח		
191.6	199.1	
1,363.1	1,318.6	
619.9	788.5	
0.0	0.0	
0.0	0.0	
2,174.6	2,306.2	

מזומנים
רזרבות בבנק ישראל בניכוי חובת נזילות
ניירות ערך רמה 1⁽¹⁾
ניירות ערך רמה 2 א
ניירות ערך רמה 2 ב

סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה

(1) בניכוי ניירות ערך רמה 1 שנמכרו בחסר.
להגדרה של נכסי רמה 1, רמה 2 ורמה 2א נהול בנקאי תקין 221.

מרבית יתרות הנזילות של הבנק הינם בש"ח, זאת בהתאמה לנפחי הפעילות הגדולים במטבע זה. לבנק יכולת גיוס מוכחת בש"ח וכן נגישות גבוהה לשוק ההון המקומי אשר מאפשרים גמישות רבה בגיוס מקורות וכן התאמה של רמות נזילות בהתאם להתפתחות העסקית של הבנק.

יתרות הנזילות הנקובות במט"ח הינם פיקדונות אשר מופקדים בבנקים מסחריים, בבנק ישראל ובניירות ערך ממשלתיים.

מרבית הנכסים הנזילים של הבנק נשענים על תיק הנוסטרו. מניתוח תיק זה, לאורך זמן, ניתן לראות כי הבנק שומר על שיעור אג"ח ממשלתי גבוה מסך התיק. הסתמכות זו, על אגרות חוב ממשלתיות, מבטיחה לבנק רמת נזילות גבוהה ויכולת נזילות נאותה, גם במקרה של לחצי נזילות בסביבה העסקית. גם גודלו האבסולוטי של התיק ופיזורו באג"ח שונות מאפשר, ברמת ודאות גבוהה, לממשו מבלי להשפיע השפעה חריגה על המחירים בשווקים.

יחס מימון יציב (NSFR)

בנוסף הבנק עוקב אחר נזילות ארוכת הטווח באמצעות מודל יחס מימון יציב בהתאם לעקרונות מודל ה-NSFR (Net Stable Funding Ratio) בהוראות באזל III בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342. יחס המימון היציב, לפי מקדמי הוראות באזל, עמד ביום 31 בדצמבר 2019 על 141% בדומה ליחס בסוף שנת 2018.

יחס קצר ארוך

מבנה המאזן של הבנק כולל שימושים ארוכים. כ-72% מתיק האשראי הינו אשראי לדיור המאופיין בתקופות לפדיון ארוכות. מנגד, התקופה לפירעון של המקורות קצרה יותר. ליום הדוח פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות הכספיות על פי לוחות הסילוקין הינו כ-3 שנים. אולם, פער זה אינו לוקח בחשבון מרכיבים התנהגותיים כגון פירעונות מוקדמים ומח"מ אפקטיבי של המקורות, אשר

מקטינים באופן מהותי את הסיכון.

כחלק מניהול הסיכון, מדיניות הבנק שמה דגש על גיוס מקורות ממשקי בית. כ-82% מפיקדונות הציבור של הבנק הינם של אנשים פרטיים. וכ-54% מפיקדונות הציבור הינם בסכום של עד 1 מיליוני ש"ח.

הבנק מנהל את פער המח"מ בין הנכסים והתחייבויות שלו באופן שוטף, על-ידי מודלים ייעודיים לכימות היקף החשיפה. לצורך ניהול סיכון קצר ארוך קבע דירקטוריון הבנק מספר מגבלות, ביניהן:

תקרה להיקפי גיוס נדרשים בשלוש השנים הקרובות, מגבלה על ההפסד המרבי בתרחיש של עליית מחיר הפיקדונות, רצפה ליחס פיקדונות ממשקי בית מסך הפיקדונות וכדומה.

מידע נוסף - סיכון מימון [EDTF]

מקורות המימון של המערכת הבנקאית בשקלים ובמטבע חוץ הם בעיקר פיקדונות ממשקי בית, מחברות, מגופים מוסדיים, מבנקים בארץ ובחוץ לארץ ומגיוס חוב סחיר בשוק ההון.

המקורות כוללים בין השאר פיקדונות בכל מגזרי ההצמדה, הנושאים ריבית קבועה או משתנה, ומופקדים לתקופות שונות החל מיום ועד לשמונה עשרה שנים.

הבנק קבע לעצמו מדיניות ארוכת טווח של הרחבת גיוס המקורות, תוך שמירת משקל המקורות ממשקי בית מסה"כ פיקדונות הציבור, ושמירה על יכולת גיוס המקורות מלקוחות מוסדיים. גיוס פיקדונות לזמן ארוך נעשה בהתייחס להיקף ביצועי אשראי חדש לזמן ארוך. בנוסף, הבנק, באמצעות החברה הבת ירושלים מימון והנפקות, מגייס פיקדונות על פי צרכי הגיוס של הבנק וכתבי התחייבות נדחים על פי צרכי ההון שלו.

הבנק פועל להשגת היעדים באמצעות גיוון סל המוצרים והתאמתו לצרכי הלקוחות והתנאים המשתנים בשוק. בנוסף, עורך הבנק מבצעים לציבור המפקידים באמצעות פרסום באמצעי התקשורת השונים ודיוור ישיר ללקוחות קיימים ופוטנציאליים. הבנק גם מציע שירות בנקאות במערכת סגורה המאפשר גיוס כספים מלקוחות כל הבנקים כמפורט להלן.

מעבר לאמור לעיל, הבנק רואה חשיבות בשימור הקשר ושיתוף פעולה עם לקוחות מוסדיים כחלק מניהול המקורות והנזילות באופן שוטף.

הבנק פועל להשגת היעדים באמצעות גיוון סל המוצרים והתאמתו לצרכי הלקוחות והתנאים המשתנים בשוק. בנוסף, עורך הבנק מבצעים לציבור המפקידים באמצעות פרסום באמצעי התקשורת השונים ודיוור ישיר ללקוחות קיימים ופוטנציאליים. הבנק גם מציע שירות בנקאות במערכת סגורה המאפשר גיוס כספים מלקוחות כל הבנקים.

לבנק יכולת לקבל הלוואה Overnight מבנק ישראל במקרי חירום. כמו כן הבנק יכול דרך עסקאות SWAP להעביר נזילות ממט"ח לשקלים ולהיפך.

הבנק מעריך באופן שוטף את יכולת ההישענות שלו על כל מקור מימון ופועל בהתאם להערכות אלו. בחינה מעמיקה של זמינות מקורות המימון תיערך אחת לשנה במסגרת ההכנה לדיון במדיניות ניהול הסיכונים.

הנהלת הבנק קובעת יעדים ספציפיים לסניפים וליחידות המטה בכל תחומי הפעילות ומנוהל מעקב שוטף אחר עמידתם ביעדים. ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בבנק ב-626 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-545 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018.

טבלה מספר 40 - סוגי פיקדונות לפי סוג המפקיד על בסיס מאוחד:

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	
	במיליוני ש"ח	
		בישראל
		לפי דרישה
1,468.2	1,555.0	אינם נושאים ריבית
1,067.6	907.1	נושאים ריבית
2,535.8	2,462.1	סך הכל לפי דרישה
7,977.5	8,425.5	לזמן קצוב
10,513.3	10,887.6	סך הכל פיקדונות הציבור*
		* מזה:
8,586.1	8,939.9	פיקדונות של אנשים פרטיים
524.1	397.4	פיקדונות של גופים מוסדיים
1,403.1	1,550.3	פיקדונות של תאגידים ואחרים

טבלה מספר 41 - פיקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד:

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	
	במיליוני ש"ח	
		תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח
5,689.7	5,857.0	עד 1
2,835.3	3,054.9	מעל 1 עד 5
259.4	217.7	מעל 5 עד 10
860.1	848.8	מעל 10 עד 50
323.5	284.8	מעל 50 עד 100
545.3	624.4	מעל 100
10,513.3	10,887.6	סך הכל

הנכסים של הבנק מהווים משאב שעשוי לסייע לבנק להסיג מימון. הטבלה שלהלן מציגה נכסים פנויים ונכסים משועבדים של הבנק מכלל הנכסים במאזן הבנק:

טבלה מספר 42 - סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים**

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

סך היתרה במאזן	משועבדים* במיליוני ש"ח	לא משועבדים
3,054.8	2.0	3,052.8
345.9	13.0	332.9

מזומנים ופיקדונות בבנקים
סך כל ניירות הערך (שווי הוגן במאזן הבנק)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

סך היתרה במאזן	משועבדים* במיליוני ש"ח	לא משועבדים
2,116.8	4.6	2,112.2
956.2	26.5	929.7

מזומנים ופיקדונות בבנקים
סך כל ניירות הערך (שווי הוגן במאזן הבנק)

* כולל נכסים שמופקדים בעודף בחשבונות המשועבדים. רוב רובו של השעבוד הינו למסלקת המעו"ף והבורסה.
** הבנק כפוף למגבלות בנק ישראל בנוגע להיקף הנכסים משועבדים.

סיכון תפעולי

[נדבך 3]

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. ככלל, הגדרת הסיכון התפעולי כוללת סיכונים משפטיים וכן סיכונים מעילה והונאה אך היא אינה כוללת סיכונים אסטרטגיים או סיכונים מוניטין.

סיכונים תפעוליים גלומים בכל תהליכי העבודה בארגון, בשל מגוון הפעילויות שבו, בהיות הארגון בעל נכסים, מפעיל מערכות מידע, ובהתקיים קשר עם לקוחות, עובדים וספקים.

המרכיבים המהותיים הנדרשים למסגרת עבודה אפקטיבית של ניהול סיכונים תפעוליים להפחתת נזקים הם:

- אסטרטגיות ברורות
- פיקוח ע"י הדירקטוריון וההנהלה הבכירה
- תרבות ארגונית מוכוונת סיכונים תפעוליים
- תרבות בקרה פנימית לרבות תחומי אחריות ברורים והפרדת תפקידים
- דיווח פנימי אפקטיבי
- תכניות להמשכיות עסקית
- ביטוח הבנק ונכסיו

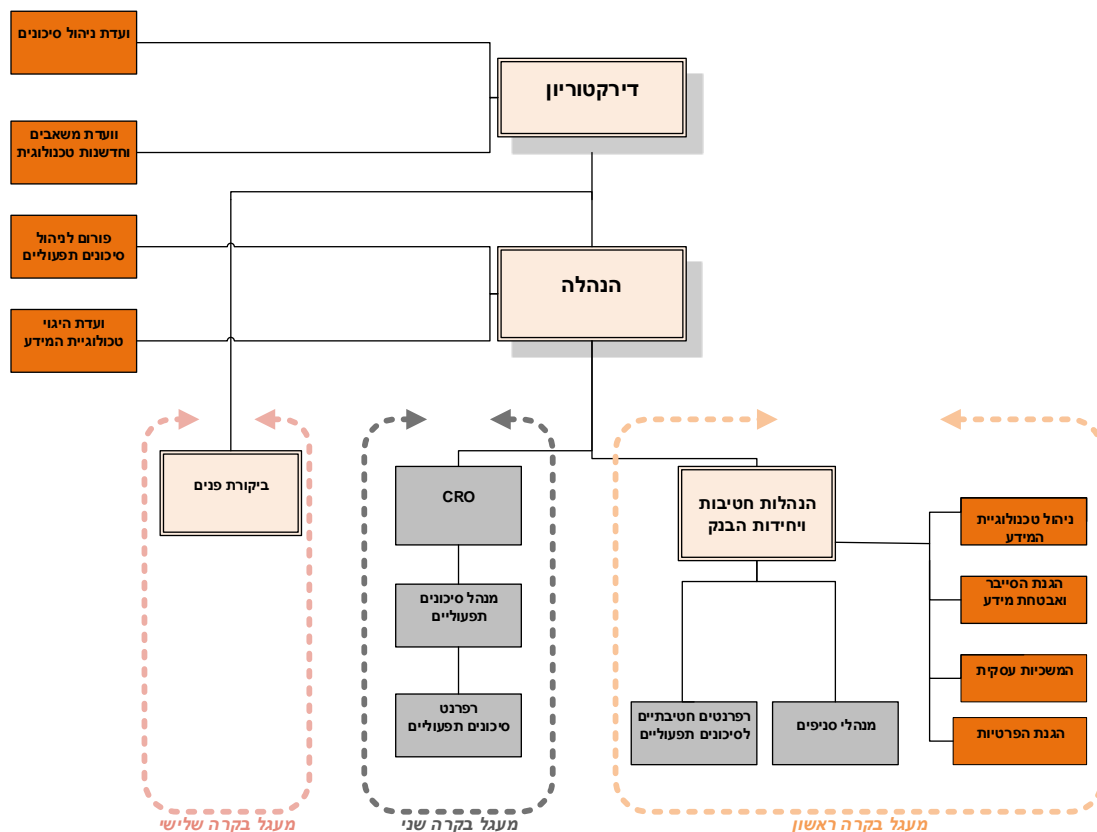
בלב ניהול הסיכונים התפעוליים עומד התהליך המתמשך של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים. תהליך זה מיושם עבור כל המוצרים, הפעילויות, המערכות והתהליכים. בתוך כך מנהל הבנק גם סיכונים מיקור חוץ כלומר הסיכונים הנובעים השימוש בצד שלישי לביצוע פעילות עבור הבנק.

בנוסף, קיים תהליך בבנק לווידוא, שלפני הפעלת מוצרים, פעילויות, מערכות ותהליכים חדשים, הסיכונים התפעוליים הגלומים בהם יהיו נתונים לנוהלי הערכה והפחתה נאותים.

ממשל תאגידי לניהול הסיכון התפעולי

[נדבך 3]

להלן תרשים מסגרת ניהול הסיכון התפעולי בבנק:

האחריות המרכזית לניהול הסיכונים התפעוליים מוטלת על הנהלות החטיבות ויחידות הבנק, (Risk Owners), יחד עם זאת, כל עובד בארגון מודע באופן תמידי למידת אחריותו לזיהוי סיכונים ולביצוע הבקורות הדרושים.

יצירת תרבות ארגונית המדגישה את חשיבות ניהול הסיכון התפעולי תוך הטמעת סטנדרטים גבוהים של התנהגות אתית, הכרחית לצורך ניהול אפקטיבי של הסיכון התפעולי הדירקטוריון והנהלה הבכירה מעורבים באופן פעיל בפיקוח על מסגרת תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים.

הנהלת הבנק מקיימת מעקב שוטף אחר גורמי הסיכון התפעולי, ניטורם ובקרתם. אחת לשנה מתקיים דיון לאישור ותיקוף מדיניות ניהול הסיכון התפעולי. הנהלת הבנק מקיימת בנוסף דיון רבעוני או מקבלת דיווח בהתאם לצורך, בנושאים הבאים: דיון באירועי הפסד בגין כשל תפעולי שהתרחשו במהלך תקופת הדיווח, שינויים במפת הסיכונים התפעוליים של הבנק, סקירת הסיכונים תוך דגש על מוקדי סיכון, סיכונים במוצרים ומערכות חדשות.

פורום הנהלה לניהול סיכונים תפעוליים, בראשות המנכ"ל, דן במדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים של הבנק לפני הגשתה להנהלה ולדירקטוריון, באישור מוצרים ותהליכים חדשים מהותיים, באישור נוהלי עבודה רלוונטיים הנוגעים לסיכון התפעולי, במעקב אחר יישום ממצאי ביקורת שונים בתחום מעילות והונאות, בפרופיל הסיכון, בסובלנות הסיכון, באופן ובאיכות ניהול הסיכונים והבקורות. הפורום יתכנס אחת לרבעון או במידת הצורך בתכיפות מידית.

לפירוט גופי פיקוח נוספים ראה פרק "ממשל תאגידי לניהול הסיכונים" לעיל.

שלושת קווי הגנה לשם ממשל תאגידי נאות בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים הינם:

קו ההגנה הראשון - הנהלות היחידות העסקיות, אשר אחראיות לניהול הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם:

מנהל חטיבת המשאבים וחדשנות טכנולוגית - במסגרת תפקידו אחראי בנוסף לניהול הסיכונים התפעוליים במחלקות ויחידות הבנק שתחת ניהולו, לניהול סיכוני טכנולוגית המידע והגנת הסייבר.

מערך עורפי - המערך העורפי אחראי על ביצוע פעולות בנקאיות משלימות לפעילות הסניפים כגון בחינת תיקי משכנתאות לפני אישורן או כבקרה לאחר אישורן, טיפול במשכנתאות לאורך חייהן כולל סילוקן, טיפול בפעילויות אחוריות בכרטיסי אשראי וכן כל הפעילות המשלימה בעו"ש, עיקולים ופעילות בנקאית אחרת. הבנק, כחלק מתמיכה במימוש האסטרטגיה להרחבת הפעילות הקמעונאית, מוסטות פעילויות המבוצעות כיום בסניפים למערך העורפי. באמצעות כך יוצמזמו הסיכונים, התייעלו תהליכי עבודה הנובעים מהתמחות ותיווצר אחידות בתהליכי עבודה, ביכולת לבקר תהליכים ולשמור על סטנדרט קבוע בפעולות התפעוליות המטופלות במערך.

קו ההגנה השני – פונקציית ניהול סיכון תפעולי תאגידית בלתי-תלויה: החטיבה לניהול סיכונים ובתוך כך - היחידה לניהול סיכונים תפעוליים פונקציה זו משלימה את פעילות ניהול הסיכון התפעולי של קווי העסקים. לפונקציה יהיה מבנה דיווח בלתי תלוי בקווי העסקים בהם קיים סיכון, והיא תהיה אחראית לתכנון, תחזוקה ופיתוח שוטף של מסגרת ניהול הסיכון התפעולי בבנק. כמו כן קו ההגנה השני כולל גם את הציות, הייעוץ המשפטי, ותהליך ה-SOX המתקיים באגף הכספים:

היחידה לניהול סיכונים תפעוליים בחטיבת ניהול הסיכונים - מנהל היחידה משמש כמנהל הסיכונים התפעוליים (לרבות סיכוני מעילות והונאות) ובמסגרת זו הוא אחראי לביצוע מדיניות הבנק ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון זה ואישורה במוסדות הבנק, מסגרת זו כוללת: תכנון, ביצוע ועדכון של מתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים, ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים לרבות סקרי מעילות והונאות, הגדרת תהליכי הדיווח לגורמי הניהול השונים, אתגור אופן ניהול הסיכונים התפעוליים ביחידות הבנק ומעקב אחר ביצוע תוכניות להפחתת הסיכון, לרבות אתגור אופן ניהול סיכוני המשכיות עסקית, הגנת הסייבר ואבטחת מידע וטכנולוגית המידע, הנחייה מקצועית של הגורמים השונים, מינוי רפרנטים חטיבתיים לניהול סיכונים תפעוליים והנחייתם, קבלת דיווחים על אירועי כשל ושותפות בתהליכי הפקת לקחים עבור אירועי כשל מהותיים ורוחביים, יצירת מסגרת לדיווח על פרופיל הסיכון התפעולי לדירקטוריון ולהנהלה.

רפרנט חטיבתי לסיכון תפעולי

רפרנט חטיבתי לסיכונים תפעוליים ממונה בכל חטיבה, הוא אחראי להטמיע ולשפר את ניהול הסיכון התפעולי בחטיבתו והוא כפוף

מקצועית בנושא זה למנהל הסיכונים התפעוליים. תפקידיו הם: סיוע בהכנת תכנית עבודה שנתית לניהול הסיכון התפעולי לרבות תכנית להפחתת הסיכונים התפעוליים הקיימים בפעילות החטיבה ופיקוח על יישום התוכנית לפי הל"ז, זיהוי והערכה של הסיכונים והבקורות בתהליכים עסקיים ותפעוליים מהותיים חדשים בחטיבה, שמירה על עדכניות מפת הסיכונים התפעוליים של החטיבה, דיווח על אירועי הפסד וכמעט הפסד למאגר האירועים של הבנק, הנעת תהליך מובנה של הפקת לקחים בגין אירועים, דיווח סטטוס תקופתי למנהל החטיבה בנושאים – חשיפות עיקריות, ביצוע תוכנית הפחתה, אירועים שהיו.

קו ההגנה השלישי – הביקורת הפנימית, המבצעת סקירה בלתי תלויה של הבקורות, ואתגור התהליכים והמערכות לניהול סיכון תפעולי בבנק. מבצעי הסקירה והאתגור לא יהיו מעורבים בפיתוח, יישום ותפעול המסגרת. קיימות פונקציות נוספות, הממלאות תפקיד בניהול הסיכונים התפעולי. פונקציות אילו הכוללות, בין היתר – את היעוץ המשפטי, אגף הכספים, קצין ציט, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, מנהל טכנולוגית המידע, מנהל המשכיות עסקית-אחריות לניהול הסיכון התפעולי בתחומן, וזאת תוך תיאום ושיתוף פעולה עם החטיבה לניהול סיכונים, היחידה לניהול סיכונים תפעוליים.

קו ההגנה הראשון – פונקציות נוספות הממלאות תפקיד בניהול הסיכונים התפעולי

סיכוני טכנולוגיות מידע

טכנולוגיית המידע הינה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של הבנק לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו בעל השפעה מכרעת על יציבותו והתפתחותו. סיכוני טכנולוגיית המידע חלים על תפעול מערכות מידע בייצור, תהליכי טכנולוגיית מידע רוחביים ופעילויות חדשות (פרויקטים ומערכות).

מנהל טכנולוגיית המידע – מנהל חטיבת המשאבים וחדשנות טכנולוגית מוגדר כמנהל טכנולוגיית המידע של הבנק. אגף מחשוב מהווה קו הגנה ראשון בתהליך ניהול סיכוני טכנולוגית המידע, ומנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע מהווה קו ראשון לנושא אבטחת מידע.

ניהול סיכוני טכנולוגיות המידע מתבצע בהתאם לעקרונות וכללי ניהול הסיכון התפעולי מתוקף הוראת ניהול בנקאי תקין 357, הערכת סיכונים של מערך טכנולוגית המידע מתבצעת ע"י אגף מחשוב. הערכה זו מתייחסת למכלול הסיכונים הפוטנציאליים הקשורים בניהול מערך טכנולוגית המידע, לרבות: משתמשי המערכות הפנימיים והחיצוניים, סביבת המערכות, פעילות המערכות והשלכותיה על עסקי הבנק, רגישות המידע ומיקור חוץ. טרם יישום מערכות וטכנולוגיות חדשות מתבצעת הערכת סיכונים מקיפה.

הגנת הסייבר ואבטחת מידע

בשנים האחרונות התרבו סיכוני סייבר בארץ ובעולם והבנק משקיע משאבים רבים להגנת משאבי הבנק מפני סיכונים אלה ופועל עפ"י הנחיות בנק ישראל תוך סיוע של יועצים חיצוניים.

הסיכון מנוהל בקו ראשון ביחידת הגנת הסייבר ואבטחת מידע, אשר פועלת על פי נהלים סדורים תוך שימוש במערכות מידע ייעודיות להפחתת הסיכון וניטורו. קימת הפרדת אנשי אבטחת מידע מאנשי התשתיות. הבנק פועל באופן תמידי להפחתת סיכוני סייבר ומשקיע משאבים רבים בתחום של הגנת הסייבר ואבטחת המידע החל מהטמעה של מוצרי אבטחת מידע, ביצוע בקורות, ביצוע סקרי סיכונים, סקרי אבטחה וחדירות ועוד. כל מוצר חדש או שינוי בתהליך/ פעילות/ מוצר קיים עובר בדיקות מקיפות של אבטחת מידע טרם יישומו.

המשכיות עסקית

ניהול המשכיות עסקית, מהווה מרכיב משמעותי בניהול הסיכון התפעולי. זוהי מסגרת עבודה מקיפה הכוללת מדיניות, נהלי עבודה בתחומי התשתית, ממשל תאגידי וניהול הסיכונים שתכליתם להבטיח הספקת שירותים בנקאיים מרכזיים חרף התממשותם של אירועים הגורמים לשיבושים תפעוליים חמורים במערכותיהם ובפעילותם. מחלקת תכנון שיטות ובקרה בחטיבת המשאבים וחדשנות טכנולוגית אחראית על בניית מסגרת העבודה הכוללת להמשכיות עסקית בבנק ויישומה. מנהלת היחידה משמשת כמנהלת המשכיות עסקית של הבנק. המחלקה מהווה קו הגנה ראשון.

הפעילות בנושא מתבצעת על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 355 של בנק ישראל – ניהול המשכיות עסקית. הפעילות כוללת, בין השאר, עדכון שוטף של נהלי עבודה בשעת חירום, ווידוא הקמת ואחזקת מערכות גיבוי לשם הבטחת המשכיות עסקית של הבנק,

בצוע תרגולים לפעילות הבנק במצב חירום. הבנק מתחזק אתר DR (אתר גיבוי/חליפי) – המהווה אתר מחשב משני אותו ניתן להפעיל בטווח זמן קצר במידה ומתמשש ארוע קיצוני שלא מאפשר שימוש באתר המחשב הראשי.

הגנת הפרטיות

- הבנק נערך השנה ליישום חוק הגנת הפרטיות. לשם כך מונה ממונה הגנת הפרטיות - פונקציה במחלקת תכנון, שיטות ובקרה בחטיבת משאבים וחדשנות טכנולוגית. להלן תפקידיו העיקריים של ממונה הגנת הפרטיות:
- ניהול, יישום, הטמעה, בקרה ואכיפה של כלל החקיקה והרגולציה הרלוונטית, מדיניות הבנק ונהלי הגנת הפרטיות לתחום הגנת הפרטיות בבנק ובחברות הבנות בהתאם לניהול הסיכון/תיעדוף;
- הגדרת תהליכים וביצוע בקורות לשם צמצום החשיפה מסיכוי הגנת הפרטיות ולמניעת נזקים כתוצאה מאירועי הפרת הפרטיות;
- העלאת המודעות בבנק להגנת הפרטיות ולהתמודדות עם אירועי הפרת הפרטיות

מסגרת יישום חוק הגנת הפרטיות בבנק כוללת את ההיבטים הבאים:

- יישום מלא של כלל הוראות החקיקה והרגולציה החלה בתחום הגנת הפרטיות, כפי שיתוקנו מעת לעת, לרבות היבטים רלוונטיים של חוקים הקשורים לתחום.
- הטמעת תרבות ארגונית של שמירה על פרטיות לקוחות הבנק, עובדיו וספקיו בתהליכי העבודה השוטפים.
- 'עיצוב לפרטיות' (Privacy by Design) מערכות המידע ותשתיות הטכנולוגיות בבנק על פי דרישות הגנת הפרטיות.
- מינוי מנהלי מאגרי מידע, טיפול, רישום וניהול מאגרי המידע.
- העלאת מודעות העובדים לתחום הגנת הפרטיות.
- טיפול, צמצום ומניעת אירועי הפרת פרטיות בבנק וסיכונים הנובעים מהפרת הגנת הפרטיות.
- הטמעה ויישום כללים לטיפול באירועים חריגים בתחום הגנת הפרטיות.

הקצאת ההון לסיכון התפעולי

הקצאת ההון בגין סיכונים תפעוליים נועדה לשמש כרית ספיגה עבור הסיכונים הבלתי צפויים.

ההון הרגולטורי מחושב לפי הגישה הסטנדרטית של באזל הוא מבוסס על:

- חישוב "הכנסה שנתית גולמית" – היתרה הממוצעת של 12 רבעונים קודמים, במונחים שנתיים.
- רכיבי ההכנסה הנלקחים בחשבון עפ"י נוהל בנקאי תקין 206 – מדידה והלימות הון – סיכון תפעולי.
- ההון מחושב כ- 12%-18% מההכנסה השנתית הגולמית הממוצעת, בהתאם לקו העסקים.
- חישוב ההון באחריות אגף הכספים.

סך כל החישוב לפי הגישה הסטנדרטית מהווה 876.8 מ' ש"ח נכסי סיכון וההון המוקצה הוא כ- 70.1 מיליוני ש"ח.

כדי לאתגר ולתקף את ההון הרגולטורי שהבנק מחזיק בגין סיכונים תפעוליים מבצעת יחידת סיכונים תפעוליים אחת לשנה, במסגרת תהליך ה-ICAAP, הערכת ההון הנדרש לפי פוטנציאל הסיכון אשר מוערך בהתאם למפת הסיכונים התפעוליים של הבנק ולפי תרחישי קיצון תפעוליים. לפי תוצאות ההערכה הזו שבוצעה במהלך שנת 2019, ההון הנדרש לפי פוטנציאל הסיכון התפעולי נמוך מההון שהבנק מחזיק בפועל בגין הסיכון התפעולי, לפיכך ההון שהבנק מקצה מספק.

יעד ההון הכולל המדווח נותן מענה מלא גם לסיכון התפעולי.

ביטוח

הביטוח מהווה אחד מהכלים להפחתת החשיפות לסיכונים תפעוליים. בנק ירושלים רוכש כסויים ביטוחיים כנגד סיכונים בהתחשב בין השאר בגורמים הבאים:

- מיפוי סיכונים תפעוליים מהותיים – שכיחות אירועים וזיהוי סוגי סיכונים.
- הערכת הסתברות להתרחשות הסיכון, גודל הסיכון וניתוח השלכות למקרה ויתרחש.

- עלות הביטוחים, ביטוח עצמי / ההשתתפות העצמית .

- היקף הכיסוי הביטוחי.

- דרוג הגופים המבטחים.

- השוואת היקף הכיסוי למקובל בבנקים דומים בעולם.

הבנק רכש מידי שנה ביטוח נושאי משרה ואחריות מקצועית, ביטוח נכסים (ביטוח אלמנטארי רכוש וצד ג') וביטוח סייבר. פוליסת הביטוח למוסדות בנקאיים BBB , אותה רכש הבנק נועדה להגן על הסיכונים הנובעים מאופי הפעילות של הבנק, וכוללת מגוון כיסויים ייחודיים, להלן העיקריים מביניהם: סיכוני הונאה חיצונית ופנימית (מעילה), מקרי גניבת כספים ורכוש יקר, נזק פיננסי כתוצאה מזיוף מסמכים כגון: שיקים, שטרי חליפין, אישורי הפקדה, מכתבי אשראי, מכתבי ערבות, שטרי משכנתא ועוד, נזקים כתוצאה מפשעי מחשב רבות חדירה של גורם עוין למערכות המחשב של הבנק, נזקים לנכסים פיסיים. נזקים פיננסיים שנגרמים ללקוחות או צד שלישי עקב כשל חומרה או תוכנה. בשנים האחרונות רכש הבנק ביטוח סייבר אשר מקנה כיסוי ביטוחי מורחב לנזקים בגין פשעי מחשב ולכשלים בתחום הטכנולוגי.

לפירוט נכסי סיכון ודרישות הון בגין הסיכון התפעולי ראה טבלה 8 לעיל.

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה [ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר תאריך המאזן](#)

הגנת סייבר ואבטחת מידע

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 361, קיים בבנק מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, הכפוף למנהל חטיבת המשאבים וחדשנות טכנולוגית. באחריות מנהל אבטחת המידע להמליץ על מדיניות אבטחת המידע ולהביאה לאישור מוסדות הבנק, לפתח תכנית אבטחת מידע, לעקוב אחר יישומה וכן לטפל באירועים חריגים בתחום אבטחת מידע.

ניהול סיכונים אבטחת מידע תומך במענה לאיומים ולסיכונים ובשמירה על נכסי המידע ומערכות טכנולוגיות המידע של הבנק. בשנתיים האחרונות הורחבה משמעותית בבנק היערכות בתחום אבטחת המידע נוכח התגברות האיומים ומתקפות טרור קיברנטי בעולם. הבנק הקים חדר ניטור חדש, רכש כלים מיכניים לניטור אבטחת מידע ואף הגדיל את מספר העובדים ביחידת אבטחת מידע.

כל מערכת חדשה או תהליך/מוצר חדש הרלבנטי ל-IT עובר בחינה של מנהל אבטחת מידע, כולל סקרי חדירות – ולא מתבצעת הפעלת המוצר טרם אישור מנהל אבטחת המידע.

מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע כפוף למנהל חטיבת המשאבים וחדשנות טכנולוגית ומהווה חלק מקו הגנה ראשון. תפקידו של מנהל הגנת הסייבר הנו לממש את מערך אבטחת המידע, לקבוע תהליכים ובקורות למניעת נזקים לשלמות ו/או נכונות, סודיות וזמינות המידע ולהגדיר עקרונות אשר ישמשו כבסיס לפיתוח, ליישום, להטמעה ולקיום בקורות, נהלים ומנגנוני אבטחת מידע בטכנולוגיות המידע המשמשות את הבנק, תפקידו של מנהל הגנת הסייבר ואבטחת המידע הינו לקבוע תהליכים ובקורות למניעת פגיעה בנכסי הבנק, דרך או באמצעות רכיבים במרחב הסייבר, תוך הרחבה והעמקה של יכולות ההתמודדות של מערך אבטחת המידע הכולל משימות, כלים, טכנולוגיות, תהליכים ובקורות שמטרתם לנהל את סיכונים הסייבר בבנק ירושלים. מנהל הגנת הסייבר אחראי על יישום מדיניות הגנת הסייבר, בין היתר, באמצעות תכלול הפעילות המבוצעת על ידי גורמים רלוונטיים אחרים בבנק בהתאם לתחומי אחריותם. בנוסף, רשאי מנהל הגנת הסייבר ואבטחת המידע להסתייע בגופים חיצוניים ככל שיידרשו.

מנהל הגנת הסייבר מנחה את כלל הפונקציות המשיקות בבנק, הרלבנטיות למערך הגנת הסייבר דוגמת קווי העסקים, אבטחת מידע, מערכות מידע, אבטחה פיזית, המשכיות עסקית, משאבי אנוש, מעילות והונאות, דוברות, רכש ייעוץ משפטי וכדומה. מנהל הגנת הסייבר אחראי להגדרת האיומים ולהערכת ההסתברות להתרחשות אירוע סייבר בבנק ולאישורם בהנהלה. באחריות מנהל ההגנה בסייבר, יחד עם גורמים רלבנטיים בבנק, טכנולוגיים ועסקיים, לבצע ניתוח והערה של רמות הסיכון המובנה בפעילות, את הבקורות הנדרשות ובהתאם, את רמות הסיכון השיורי והחשיפות לאיומי סייבר בבנק. מנהל הגנת הסייבר ירכז את תכנית העבודה לצמצום סיכונים הסייבר ויעקוב אחר יישום וניטור תוכנית זו. האחריות על תכנון מפורט ויישום של הבקורות הינה של כל אחד מן הגופים המעורבים לרבות אגף המחשוב, מחלקת לוגיסטיקה ובטחון, משאבי אנוש, המשכיות עסקית, מחלקת לוגיסטיקה ובטחון.

מנהל הגנת הסייבר יהיה אחראי על העלאת המודעות לאיומי הסייבר וההתמודדות עמם בקרב עובדים, ספקים, שותפים ולקוחות הבנק.

יזום וביצוע תרגולים להבטחת מוכנות הבנק להתמודדות עם אירועי סייבר.

הגדרת פרמטרים לבקרת אירועי סייבר חריגים אודותיהם יש לספק התראה לחברי ההנהלה, לרבות בזמן התרחשות האירוע בפועל.

ניתוח אירועי סייבר משמעותיים בישראל ובעולם, הפקת לקחים לבנק ויישום המסקנות הרלוונטיות.

ריכוז הטיפול באירועי סייבר בעת התרחשותם וביצוע הפקת לקחים לאחר סיום הטיפול בהם.

אחראי על ביצוע סקר בטיחות לגבי מערכות, תהליכים ושירותים חיוניים המוגדרים בעלי סיכון גבוה כאשר חלים שינויים משמעותיים במערכות, תהליכים, ושירותים חיוניים או בסביבה הטכנולוגית בה המערכות פועלות, ולפחות אחת ל-18 חודשים. מערכות חדשות ילוו ע"י הגנת הסייבר ואבטחת מידע ליישום האבטחה, וייעברו מבדק חדירה לקראת הכנסתן לייצור.

סיכון רגולטורי

הסיכון הרגולטורי הינו סיכון להפסד הנובע מהוראות חקיקה או הוראות פיקוח חדשות, אשר גורמות לשינויים בסביבה העסקית של הבנק ובעקבותיהן נדרש הבנק לשנות התנהלות בנושא מסוים. שינויים אלו עלולים להשפיע על יכולתו של הבנק להציע שירותים בנקאיים מסוימים ללקוחותיו, או לחייבו לבצע השקעות טכנולוגיות ואחרות בעלות ניכרת. בכל אחד מתחומי העסקים אותם מנהל הבנק והשירותים אותם הוא נותן ללקוחותיו, עשוי להתממש הסיכון והרגולטורי, כתוצאה מכל אחד מהגורמים השונים המפורטים לעיל.

- פעילות הבנק בתחומי הפעילות השונים כפופה לרגולציה רבה, הן בהיותו תאגיד בנקאי, הן בהיותו חברה ציבורית, חבר בורסה, או חברה בכלל ובהיותו מצוי תחת פיקוח הדוק של הפיקוח על הבנקים, רשות ני"ע ועוד.
 - הסביבה הרגולטורית דינאמית, ונתונה לשינויים רבים.
 - הטלת מגבלות חוקיות על פעילות הבנק.
- עלול להיווצר לבנק סיכון רגולטורי כתוצאה מגורמים חיצוניים אשר אינם תלויים בבנק, כגון: שינוי הוראות חוק, תקנות או הוראות פיקוח שונות (הוראות המפקח על הבנקים, הוראות רשות ניירות ערך, הרשות לאיסור הלבנת הון וכד'), או פסיקה חדשנית של בית המשפט לפיה נדרש הבנק לפעול בנושא מסוים באופן שונה מהאופן בו נהג לפעול.
- מעצם אופיו של הסיכון הרגולטורי, כמתואר לעיל, קיימת לבנק חשיפה גבוהה להתממשותם של סיכונים רגולטוריים, בתחומי פעילותו השונים, דהיינו: הסיכון השורשי של הבנק בגין סיכונים רגולטוריים הינו גבוה. מאידך, לבנק יש תיאבון אפסי לסיכון רגולטורי. בנוסף, ולצורך הקטנת חשיפת הבנק לסיכון רגולטורי, הבנק מלווה מקרוב את הליכי החקיקה והליכי התקנת ההוראות הרגולטוריות (במסגרת איגוד הבנקים, השתתפות בשיבות ועדות הכנסת, והשתתפות בוועדה לנהלים תקינים של בנק ישראל).

סיכון ציות

סיכון הציות הינו הסיכון שתוטל על התאגיד סנקציה חוקית או רגולטורית, קנס כספי, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית למכלול הוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק, או על נהלים הפנימיים.

ההוראות החלות על הבנק מחולקות למספר קבוצות עיקריות:

- הוראות חוק כלליות** - הבנק הינו תאגיד הפועל בישראל וחלים עליו מגוון חוקים, לרבות דיני עבודה, הגבלים עסקיים ועוד.
- הוראות דיני תאגידים** - הבנק הינו תאגיד נסחר ובשל כך חלים עליו דיני החברות, חוק ני"ע והתקנות שתוקנו מכוחו ועוד.
- הוראות בנקאיות** - הבנק הינו תאגיד בנקאי וככזה חלות עליו הוראות דין ייעודיות לרבות פקודת הבנקאות, חוק הבנקאות (רישוי), חוק הבנקאות (שירות ללקוח), הוראות הדין בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור הוראות המפקח על הבנקים וכן הוראות דין זרות כגון ה- FATCA וה- CROSS BORDER.

הבנק מנהל את סיכוני הציות בהתאם לחלוקה הבאה:

- הוראות צרכניות** - מכלול ההוראות המסדירות את הפעילות הבנקאית בישראל בכל הנוגע ליחסים שבין הבנק לבין הלקוח.
- אכיפה מנהלית** - הוראות החקיקה בתחום האכיפה המנהלית בתחום ני"ע, תחום הביטוח, דיני העבודה, פעילות עובדים ברשתות חברתיות וסיכונים סביבתיים.
- הוראות איסור הלבנת הון ומימון טרור** - ההוראות החלות על תאגידים בנקאיים שעניינן מניעת הלבנת הון ומימון טרור, לרבות, הוראות בתחום ה- FATCA, CROSS BORDER והסיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים מוכרזים ברשימת הסנקציות הבינלאומיות.

הבנק מבצע פעילויות עסקיות שונות היוצרות סיכוני ציות, שעיקריהן מפורטות להלן:

- פעילות הבנק במימון שוק הנדל"ן**: הבנק מעניק הלוואות לדיור (משכנתאות) מזה שנים רבות וכן נותן ליווי פרויקטים לבנייה, מימון נדל"ן מסחרי ואשראי עסקי.
- סיכוני הציות הגלומים בפעילויות אלה הינם בעיקר בתחום ההוראות הצרכניות הנוגעות להלוואות לדיור.
- פעילות קמעונאית**: חשבונות עו"ש, אשראי צרכני ופיקדונות. פעילות זו גדלה בשנים האחרונות כחלק מיישום התכנית האסטרטגית של הבנק.

- תחום ההוראות הצרכניות
- פעילות חוצת גבולות של לקוחות (CROSS BORDER) לרבות הסיכון של סיוע ללקוח להעלים מיסים (TAX EVASION)
- חובות הדיווח שנקבעו ע"י ה-OECD (CRS)
- היבטי איסור הלבנת הון על פי חוק איסור הלבנת הון
- חשבונות המנוהלים ע"י מיופי כוח, לרבות עורכי דין (חשבונות נאמנות). יש לציין שהסיכון בגין פעילות תושבי החוץ התגבר בשנים האחרונות כתוצאה ממדיניות אכיפה של רשויות ברחבי העולם ושיתוף פעולה בינלאומי בנושא. בנוסף, העברת כספים בין חשבונות בני משפחה המבוצעת בידי לקוחות בעלי עושר פיננסי, מהווה סיכון בהיבט של העלמות מס ומקשה על זיהוי מקור הכספים.
- **פעילות בניירות ערך:** פעילות בניירות ערך מחולקת לייעוץ ורכישת ני"ע עבור לקוחות פרטיים בארץ ובחו"ל ורכישת ני"ע עבור לקוחות מוסדיים. חלק מפעילות זו מבוצעת באמצעות ירושלים ברוקראז' שנרכשה מכלל פיננסים ומוזגה לתוך הבנק. סיכוני הציות הגלומים בפעילויות אלה מתרכזות בעיקר בחוק הייעוץ הישראלי. כחלק מניהול סיכון הציות מגובשת המדיניות לניהול הסיכון האמור, מבוצע מיפוי של סיכוני הציות, מטופלים מקרים של הפרות ציות, וכן מתנהל פיקוח שוטף על יישום מכלול הוראות החוק הנהלים והרגולציה החלים על הבנק. ניהול סיכון הציות מיושם בהתאם להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין החלים על הבנק בהקשר זה, ובכלל זה בהתאם לנוסחו העדכני והמורחב של נב"ת 308 שהינו בתוקף מיום 1.1.2016. על פי הוראות תקנות ה-FATCA, הבנק מינה (Responsible Officer (RO) אשר אחראי על הטמעת התקנות בבנק, להוות איש הקשר מול רשויות המס ולתת הצהרות שונות בשם הבנק. לאחר תאריך הדוח, דירקטוריון הבנק קבע כי קצין הציות של הבנק ימשך גם כ-RO לעניין ה-FATCA (חלף ה-CRO אשר כיהן בתפקיד עד לאותו מועד). דיווח FATCA של המוסדות הפיננסיים בישראל לרשות המיסים בוצע ביום 4 לספטמבר 2017 בגין יתרות סוף שנה של החשבונות ברי דיווח לשנת 2016. הבנק העביר את המידע לרשויות המיסים בישראל בהתאם להוראות החוק והתקנות. כמו כן, הבנק נערך ליישום תקן ה-CRS ולדיווח על תושבי חוץ בעלי חבות מס זרה, לקראת כניסתן הצפויה של תקנות מס הכנסה בנושא זה. במרץ 2015 הוציא המפקח על הבנקים חוזר בנושא "ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות" CROSS BORDER. חוזר זה טומן בחובו חובות המוטלות על התאגיד הבנקאי בכל הנוגע לחביות המס של לקוחותיו. האחריות לניהול סיכוני ה-CROSS BORDER מוטלת על קצין הציות הכפוף ליועצת המשפטית כחלק מיישום ההוראה נבנתה מדיניות לניהול סיכון חוצה גבולות, נקבעו כללים לזיהוי לקוחות בעלי סיכון גבוה ונבנתה תכנית עבודה. בעקבות פרסום חוק יעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, אומץ בבנק ירושלים מנגנון אכיפה מנהלית, אשר חוסה תחת דיני ניירות ערך ואומץ גם בתחומים נוספים כגון שוק ההון (ביטוח), דיני עבודה, הגבלים עסקיים, הגנת הפרטיות, סיכונים סביבתיים ושימוש עובדים ברשתות חברתיות. בהתאם לעקרונות שהותוו על-ידי רשות ניירות ערך, גיבש הבנק תוכנית אכיפה פנימית מקיפה אשר נועדה למזער את חשיפת הבנק לסיכון כי יוטלו על הבנק סנקציות כספיות או אחרות בגין אי ציות של הבנק ו/או עובדיו להוראות הדינים החלים עליו. ניהול סיכוני הציות בבנק מתבצע ע"י קצין הציות, הכפוף ישירות למנהלת האגף ליעוץ משפטי ציות ואכיפה, שהינה חברה בהנהלת הבנק (עד ליום 9 בפברואר 2017 היה כפוף למנהל הסיכונים הראשי שהינו חבר הנהלה).

לפרטים אודות התפשטות נגיף הקורונה ראה דוח הכספי לשנת 2019 בפרק אירועים מהותיים בתקופת הדוח ואירועים לאחר

תאריך המאזן

תגמול הפרק מדיניות תגמול לשנים 2017-2019

[נדבך 3]

גילויים איכותיים על תגמול (REMA)

1. כללי:

מדיניות תגמול לנושאי משרה לשנים 2017-2019

א. ביום 21 בדצמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק מדיניות תגמול לנושאי המשרה בבנק לשנים 2017-2019 (לעיל ולהלן: "מדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה"), בהתאם לסעיף 267א ו-267ב לחוק החברות, להוראות ניהול בנקאי תקין A301 (להלן: "הוראה A301") ולהוראות חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק התגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים").

מדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה חלה על נושאי משרה כהגדרת המונח בחוק החברות, וכוללת את הדירקטורים, לרבות יו"ר הדירקטוריון, וכן את המנכ"ל, חברי הנהלה ונושאי משרה שאינם חברי הנהלה; למען הסדר הטוב יובהר כי המונח "נושא המשרה" להלן לא יכלול את חברי דירקטוריון הבנק, למעט יו"ר הדירקטוריון, אשר ייחשב כנושא משרה לצורך מדיניות התגמול לנושאי משרה.

מדיניות התגמול הקיימת לנושאי המשרה דנה בתנאי התגמול של נושאי משרה, הכולל תגמול קבוע (ובכלל זה רכיב השכר ותנאים נלווים), תגמול משתנה, תנאי פרישה, ביטוח ושיפוי והיא חלה מיום 1 בינואר 2017 למשך תקופה של שלוש שנים (2017-2019).

החל מיום 1 בינואר, 2020, חלה מדיניות התגמול החדשה לנושאי משרה לשנים 2020-2022, כמפורט להלן.

מדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה לשנים 2017-2019

ב. ביום 27 באוקטובר, 2016, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת וועדת תגמול, מדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בהתאמה להוראה A301 (לעיל ולהלן: "מדיניות התגמול הקיימת לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה"). המדיניות דנה בתנאי התגמול של עובדי הבנק ועובדים מרכזיים שאינם נושא משרה, כולל תגמול קבוע (ובכלל זה רכיב השכר ותנאים נלווים) ותגמול משתנה, ותנאי פרישה והיא חלה מיום 1 בינואר 2017 למשך תקופה של שלוש שנים (2017-2019).

החל מיום 1 בינואר, 2020, חלה מדיניות התגמול החדשה לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה לשנים 2020-2022, כמפורט להלן.

מדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה ומדיניות התגמול הקיימת לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה, יקראו להלן ביחד: "מסמכי מדיניות התגמול הקיימים". יצוין, כי על פי מסמכי מדיניות התגמול הקיימים, דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול את מסמכי מדיניות התגמול הקיימים ואת הצורך בהתאמתם לקבוע בחוק החברות, לעניין נושאי משרה, ולהוראה A301 ויודא שהסמכי התגמול הקיימים ומנגנון התגמול מיושמים על פי המדיניות והנהלים באופן הולם. בכלל זה, יודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במסמכי מדיניות התגמול הקיימים אינם מעודדים חריגה ממגבלות הסיכון של הבנק וממדיניות ההון של הבנק. בנוסף, ועדת התגמול תוודא, אחת לשנה, ביצוע בדיקה של מנגנון התגמול ותפעולו אשר תיבחן, בין היתר, עמידת מנגנון התגמול במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון. למען הסדר הטוב יובהר, כי על המענק שישולם בשנת 2020 לרבות התשלומים אשר נפרסו ו/או יפרסו, בגין מענק לשנת 2019, יחולו הוראות מסמכי מדיניות התגמול הקיימים לשנים 2017-2019.

2. הגופים המפקחים על התגמול בבנק

א. למועד אישור דוח זה, ועדת הביקורת המשמשת גם כוועדת התגמול של הדירקטוריון הנה הגוף העיקרי המפקח על נושא התגמול בבנק ותפקידיה לעניין זה הן כמוגדר וכמפורט בחוק החברות, בהוראה A301, ובמסמכי מדיניות התגמול הקיימים. הרכב ועדת הביקורת של הבנק המשמשת כאמור גם כוועדת תגמול כולל את חברי הדירקטוריון הבאים: י. אורבך (יו"ר) (דח"צ), ר. ארד (דח"צ), י. טננבאום (דח"צ), א. שנצר (דירקטור), י. נרדי (דירקטור) ((מטעמי נוחות, ועדת ביקורת בתפקידיה כוועדת תגמול תקרא להלן: "ועדת תגמול").

ב. מדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה חלה גם על הדירקטורים בבנק (למועד אישור דוח זה, מכהנים בבנק עשרה דירקטורים, לרבות יו"ר הדירקטוריון) ונושאי משרה אחרים שאינם דירקטורים (למועד אישור דוח זה, מכהנים עשרה נושאי משרה בבנק שאינם דירקטורים, לרבות המנכ"ל).

מדיניות התגמול הקיימת לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה חלה, למועד אישור דוח זה, גם על שתי עובדות מרכזיות שאינן נושאות משרה בהתאם לחוק החברות, כמפורט מטה. נושאי המשרה הבכירה בבנק, כהגדרת המונח בהוראה A301, כוללים את בעלי התפקידים המנויים במונח זה בהוראה הנ"ל; למועד דוח זה, כל בעלי התפקידים המנויים בהגדרה זו הנם גם נושאי משרה על פי חוק החברות ולכן חלה עליהם מדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה, למעט בעלות התפקידים הבאים שהנן נושאות משרה בכירה כהגדרת המונח בהוראה A301 אך אינן נושאות משרה לפי חוק החברות, כדלקמן: (א) קצינת הציות ואחריות מניעת איסור הלבנת הון (ב) מנהלת מחלקת משאבי אנוש. למעט נושאות המשרה הבכירה כהגדרת המונח בהוראה A301 כאמור לעיל שכאמור, אינן נושאות משרה בהתאם לחוק החברות, לא סווגו בבנק עובדים נוספים כעובדים מרכזיים; זאת בהתאם להוראות נב"ת A 301. כמו כן, ובהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת ועדת התגמול, ולאחר שנבחנה פעילותם של בעלי תפקידים שונים בבנק, לא נמצאו בעלי תפקידים אשר לפעילותם עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של הבנק או קבוצות של עובדים הכפופות לאותם הסדרי תגמולים ואשר עשויות, במצטבר, לחשוף את הבנק לסיכון מהותי, אפילו אם כל אחד מהעובדים בנפרד לא יחשוף את הבנק לסיכון מהותי. בשנת 2019, נדון שוב הנושא בוועדת הביקורת (ביושבה כוועדת תגמול) ולאור העובדה שלא היה שינוי בפעילות העסקית של הבנק, ולא התווספו תקנים חדשים או מינויים של עובדים העשויים לענות על הגדרת "עובד מרכזי" ההחלטה כי למעט נושאי המשרה על פי חוק החברות ובעלות התפקידים הבאים: 1. קצינת הציות ואחריות מניעת איסור הלבנת הון; 2. מנהלת מחלקת משאבי אנוש אין צורך לסווג עובדים נוספים כ"עובדים מרכזיים" נותרה על כנה.

3. תכנון ומבנה תהליכי התגמול

מאפייני יעדי מסמכי מדיניות התגמול הקיימים:

- א. מטרת מסמכי מדיניות התגמול הקיימים הינה, בין היתר, לקבוע כללים לאופן תגמול נושאי המשרה והעובדים המרכזיים שאינם נושאי המשרה בבנק המותאמים לתוכניות האסטרטגיות של הבנק, תכניות העבודה של הבנק, עמידה ביעדים הפיננסיים האסטרטגיים של הבנק הנקבעים מעת לעת בדיוני האסטרטגיה של הבנק, רוחניות הבנק ותנאי השוק בראייה ארוכת טווח וזאת תוך התחשבות ואיזון ראויים בין הרצון ליצור תמריצים ראויים להשגת יעדי הבנק בטווח הקצר והארוך והגברת תחושת ההזדהות עם הבנק ופעילותו.
- ב. מסמכי מדיניות התגמול הקיימים נערכו בהתחשב בשיקולים כלל ארגונים כגון, עלויות התגמול בכללותן, ובפערי התגמול הרצויים בין הדרגים השונים בבנק, שיפור יחסי היעילות בבנק תוך מתן דגש על מיתון העלויות הקבועות בבנק, גודלו של הבנק והיקף פעילותו לבין הרצון להבטיח עמידה במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק.
- רכיבי התגמול המפורטים במסמכי מדיניות התגמול הקיימים כוללים:

- תגמול קבוע - רכיב זה נועד לתגמל את נושאי המשרה, העובדים והעובדים המרכזיים עבור הזמן המושקע על ידם בביצוע תפקידם ולשמרם לאור כישוריהם, הידע והמומחיות שלהם, התואמים את צרכי הבנק וכן לאפשר גיוס כוח אדם איכותי לבנק; רמת השכר תקבע, על ידי האורגנים המוסמכים בבנק, תוך התחשבות בהשכלה, כישורים, מומחיות, ניסיון מקצועי הישגים, תפקיד, תחומי אחריות והסכמי שכר קודמים שנחתמו והיחס בין תנאי כהונה אלה לתנאי כהונה והעסקה של שאר עובדי הבנק. רכיבי התגמול הקבוע כוללים: פרמטרים לקביעת המשכורת החודשית של עובדים, עובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה ונושאי המשרה וכן קביעת תקרת המשכורת החודשית של יו"ר הדירקטוריון (בהתאם להיקף המשרה), מנכ"ל, נושא משרה (ממלא מקום מנכ"ל), נושא משרה אחר; פירוט התנאים הנלווים; תשלום שנתי קבוע למנכ"ל ולחברי הנהלה על פי החלטת ועדת התגמול והדירקטוריון אשר יהיו רשאים להעניק תשלום בגובה של עד משכורת חודשית אחת, לאחר תקופת כהונה של 4 שנות עבודה לפחות כמנכ"ל ו/או כחבר הנהלה בבנק; מענק חתימה במקרים מיוחדים, המצדיקים זאת, לנושא משרה חדש בבנק המוגבל לשנת העבודה הראשונה בגובה של עד שתי משכורות חודשיות.
- תגמול משתנה - התגמול המשתנה נועד בין היתר לעודד ולהגביר את המוטיבציה של העובדים, עובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה ונושאי המשרה לפעול למען השגת מטרות הבנק ויעדיו, בראייה ארוכת טווח, תוך יצירת זהות אינטרסים

- בינם לבין הבנק ובעלי מניותיו ותוך עמידה במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. התגמול המשתנה מורכב ממענק שנתי משתנה ומהענקת מענקים מיוחדים. ככלל, המענק השנתי המשתנה יתבסס על סל מדדים המורכב מעמידה ביעדים האישיים, ביצועי היחידה בבנק עליו נמנה נושא המשרה וביצועי הבנק בכללותו וכמפורט בסעיף 5.3 להלן. במדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה נקבעה תקרת מענק שנתי משתנה לכל אחד מהבאים: למנכ"ל, לחברי הנהלה שאינם נמנים על פונקציית בקרה ודיווח, חברי הנהלה הנמנים על פונקציית בקרה ודיווח, ולנושאי המשרה שאינם חברי הנהלה.
- תשלומים בגין סיום העסקה – במקרה של פיטורים של נושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה הם יהיו זכאים לשיעור של 100% פיצויי פיטורים, אלא אם כן, הסכם ההעסקה של נושא המשרה או העובדים המרכזיים שאינם נושאי משרה כוללים הוראה לפיה חל סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963 ובמקרה זה תחול הוראה זו.
 - תקופת הודעה מוקדמת – על פי מדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה: יו"ר- עד 3 חודשים, מנכ"ל- עד 6 חודשים, נושא משרה - עד 3 חודשים; מענק הסתגלות בתנאים הקבועים במסמכי המדיניות: יו"ר- עד 3 משכורות חודשיות, מנכ"ל- עד 6 משכורות חודשיות, נושא משרה עד 3 משכורות חודשיות.
- בהתאם להוראה A301 תגמולים בגין סיום העסקה מעבר לקבוע בתנאי ההעסקה של כלל עובדי הבנק, ייקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן וסיבת סיום ההעסקה ויסווגו בהתאם כתגמול משתנה ויהיו כפופים להסדרי דחיית תשלומים מעבר למועד העזיבה על פני תקופה מינימאלית שלא תפחת מ-3 שנים. על פי מדיניות התגמול הקיימת לנושאי משרה נקבע כי מענק הסתגלות עד לגובה של 3 משכורות חודשיות יסווג כתגמול קבוע.
 - במסמכי מדיניות התגמול הקיימים נקבעה האפשרות, מטעמים מיוחדים, להפחית את התגמול המשתנה עפ"י שיקול דעת הדירקטוריון לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול.
- * במסמכי מדיניות התגמול הקיימים נקבעה התניה שלפיה עובד ו/או עובד מרכזי שאינו נושא משרה ונושא המשרה יחזיר לבנק, בתנאים המפורטים במדיניות, סכומים ששולמו לו כחלק מתנאי הכהונה והעסקה, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק. כמו כן, הוספה התניה כי כל תגמול משתנה יוענק וישולם בכפוף להתניה שהינו בר השבה בהתקיימותם של קריטריונים מוגדרים הקבועים במסמכי מדיניות התגמול הקיימים. בהתייחס לעובדים ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה תקופת ההשבה תהיה קצובה ל-5 שנים ממועד הענקת התגמול המשתנה. לגבי עובדים מרכזיים שהינם נושאי משרה כהגדרתם בחוק החברות, תוארך תקופת ההשבה בשנתיים נוספות בהתקיים התנאים הקבועים בהוראה. דירקטוריון הבנק לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, יהיה רשאי להאריך את תקופת ההשבה, מעבר לשנתיים הנוספות, ככל שהחקירה הרלוונטית טרם הסתיימה וטרם התבררה מידת אחריותו של נושא המשרה.
- ג. הבנק מביטח כי עובדים העוסקים בסיכונים ובציות מתוגמלים ללא תלות בעסקים עליהם הם מפקחים, באופן הבא: בהתייחס לנושאי משרה הנמנים על פונקציית הבקרה והדיווח, הכוללים, בין היתר, נושאי משרה העוסקים בסיכונים ובציות, נקבע כי היחס בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע יטה יותר לטובת התגמול הקבוע בהשוואה ליחס זה אצל מי שאינם נמנים על פונקציית הבקרה והדיווח.
- ד. ביום 10 לאוקטובר 2019, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר אישור דירקטוריון הבנק והמלצת ועדת התגמול, שינוי במדיניות התגמול הקיימת לנושאי המשרה כדלקמן: עדכון לתקרת המשכורת החודשית של יו"ר הדירקטוריון כך שתקרת המשכורת החודשית תעמוד על סך של עד 130,000 ש"ח ל-100% משרה במקום תקרת משכורת חודשית של עד 95,000 ש"ח ל-80% משרה.
- ה. ביום 31 לאוקטובר, 2019, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת ועדת התגמול, מדיניות תגמול חדשה לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה לשנים 2020-2022 וזאת החל מיום 1 בינואר 2020.
- ו. ביום 11 בדצמבר, 2019, אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישורו של הדירקטוריון והמלצת ועדת התגמול מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק לשנים 2020-2022 וזאת החל מיום 1 בינואר 2020.

4. תיאור הדרכים בהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול:

א. הסיכונים העיקריים אותם הבנק מביא בחשבון בעת יישום מדדי תגמול (remuneration measures) הנם אלה הקבועים במסמך "התיאבון לסיכון" של הבנק הכוללים, בין השאר, סיכוני אשראי, סיכונים פיננסיים ונזילות, סיכונים תפעוליים (כולל סיכוני מערכות מידע וסייבר) וסיכוני ציות והלבנת הון.

ב. במטרה ליצור מבנה תמריצים מאוזן ולמנוע נטילת סיכונים מעבר לתאבון הסיכון נקבעו, במסמכי מדיניות התגמול, מספר דרכים שבהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול, כמפורט להלן:

- נקבעה תקרת מענק שנתי במונחים של מספר משכורות חודשיות ממוצעות לכל אחד מנושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה באופן אישי; כמו כן, נקבעה תקרה לכלל נושאי המשרה ותקרה לכלל העובדים (שאינם עובדי נוסטרו) והעובדים המרכזיים.
- בהתאם להוראה A301 נקבעו יחסים בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע, כך שבכל מקרה התגמול המשתנה לנושא המשרה ולעובד מרכזי שאינו נושא משרה לא יעלה על 100% מעלות השכר עבור כל נושא משרה.
- בהתאם למסמכי מדיניות התגמול, עמידה ביעדים האישיים שיקבעו לנושאי המשרה יכללו בין היתר בחינה של עמידה בתאבון הסיכון של הבנק כפי שיקבע על ידי הדירקטוריון, עמידה במדדי סיכון של הבנק לרבות ציות לחוקים ולהוראות רגולטוריות ועמידה במדד סיכון להלבנת הון וסיכונים תפעוליים.
- כמו כן, דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול, את מסמכי מדיניות התגמול הקיימים ואת הצורך בהתאמתם לקבוע בחוק החברות לעניין נושאי משרה וכן הוראה A301 ויודא שהסכמי התגמול ומנגנון התגמול מיושמים על פי מסמכי המדיניות והנהלים באופן הולם. כמו כן, יודא הדירקטוריון שהתגמולים בפועל על פי מסמכי מדיניות התגמול, מדדי הסיכון ותוצאות מדדי הסיכון עקביים עם המנגנון המתוכנן, ויבצע בהם התאמות על פי הצורך. בכלל זה, יודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במסמכי מדיניות התגמול אינם מעודדים חריגה ממגבלות תיאבון הסיכון של הבנק וממדיניות ההון של הבנק.

ג. הדרכים בהן מובאים הסיכונים בחשבון בעת קביעת התגמול המשתנה הן מעצם קביעת התקרות השונות לגובה התגמול המקסימאלי; כמו כן, מובאים הסיכונים בחשבון בדרך של הפחתת התגמול במקרים של אי עמידה במדדי הסיכון.

5. הקשר בין ביצועים במהלך תקופת מדידת הביצועים לבין רמות התגמול:

א. מדדי הביצוע העיקריים עבור הבנק ומדדי הביצוע האישיים הנם, כדלקמן:
תשלום המענק השנתי המשתנה מותנה בעמידה בשני תנאי סף מצטברים:

- עמידה בשיעורי תשואה כדלקמן: שנת 2017-7.8%; שנת 2018-8.25%; שנת 2019-8.25% (להלן: "שיעור תשואה מינימאלי").

- עמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בשנת המענק ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון.

"שיעור תשואה" משמעו- רווח כולל כמדווח בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק ביחס להון עצמי ממוצע כהגדרתו בהוראות המפקח על הבנקים- הוראות הדיווח לציבור, הוראה מס' 620. בחישוב שיעור תשואה ינוטרלו רווחים/הפסדים שמקורם באירועים חד פעמיים (רווחים/הפסדים פיננסיים דוגמת נוסטרו לא ייחשבו לחד פעמיים) וכן רווח/הפסדי הון בהתאם לשיקול דעתו של הדירקטוריון. למען הסר ספק, הרווח הכולל יהיה לאחר קיזוז של הוצאות בגין תשלום מענק למנכ"ל, לנושאי המשרה ולעובדים ולרבות לעובדים המרכזיים ולאחר לקיחה בחשבון של ההוצאות בגין האופציות לנושאי משרה (ולכל גורם אחר, אם וככל שקיימים או שיהיו), כפי שאלו רשומים או יירשמו בספרי הבנק. נטרול רווחים/הפסדים שמקורם באירועים חד פעמיים, רווח/הפסדי הון ינוטרלו בהתאם לשיקול דעתו של הדירקטוריון.

ככלל, המענק השנתי המשתנה לנושאי משרה ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה יתבסס על הענקת תגמול של עד שלוש משכורות חודשיות על פי שיקול דעת אשר יהיה מבוסס, בין היתר, על שילוב של הביצועים הבאים: ביצועי נושא המשרה, ביצועי היחידה בבנק שאליו נושא המשרה משתייך וביצועי הבנק בכללותו. בנוסף, יהיו ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים להעניק לנושאי המשרה מענק משתנה נוסף מעבר ל-3 המשכורות החודשיות האמורות עד לתקרת המענק השנתי שנקבע לנושא המשרה, על פי פרמטרים מדידים אשר יקבעו בסמוך לתחילת כל שנת מענק כאשר במדדים אלו יכללו יעדים שונים.

- ב. הדרך בה סכומים בגין תגמול אישי קשורים לביצועים של הבנק בכללותו הנה על ידי קביעת תנאי הסף לתשלום המענק המשתנה וגובהו המקסימאלי של המענק שניתן להעניק; גובה התגמול האישי נקבע על פי עמידה ביעדים אישיים שנקבעו מראש ויעדים מדידים.
- ג. התגמול המשתנה שיוענק לנושאי המשרה (למעט יו"ר) הינו בהלימה לעמידתם ביעדים שנקבעו להם הקשורים לביצועי התאגיד ולביצועיו האישיים של נושא המשרה, כדלקמן:

מנכ"ל:

- הענקה של עד 3 משכורות חודשיות על פי שיקול דעת אשר, יהיה מבוסס, בין היתר, על שילוב של ביצועי המנכ"ל וביצועי הבנק בכללותו.
- בנוסף, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להעניק למנכ"ל מענק שנתי משתנה נוסף, מעבר ל- 3 המשכורות לעיל עד לתקרת המענק השנתי המשתנה על פי פרמטרים מדידים אשר יקבעו בסמוך לתחילת כל שנת מענק על ידי הדירקטוריון לאחר אישור ועדת התגמול ובכפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים הפיננסיים.

נושאי משרה:

- הענקה של עד 3 משכורות חודשיות על פי שיקול דעת אשר, יהיה מבוסס, בין היתר, על שילוב של ביצועי נושאי המשרה, ביצוע היחידה בבנק שאליו משתייך נושא המשרה וביצועי הבנק בכללותו.
 - בנוסף, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להעניק לנושא המשרה מענק שנתי משתנה נוסף, מעבר ל- 3 המשכורות לעיל עד לתקרת המענק השנתי המשתנה על פי פרמטרים מדידים אשר יקבעו בסמוך לתחילת כל שנת מענק על ידי הדירקטוריון לאחר אישור ועדת התגמול ובכפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים הפיננסיים.
- ד. מדיניות התגמול לנושאי משרה כוללת אפשרות להעניק מענק בנסיבות מיוחדות לנושאי המשרה (למעט מנכ"ל ויו"ר) בשנה בה שיעור התשואה בפועל נמוך משיעור התשואה המינימאלי אך לא פחות משיעור תשואה של 6% ובכפוף לעמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי ההון. היקף המענק הכולל כאמור לעיל מוגבל לסכום לא מהותי שלא יעלה על 150,000 ש"ח תוך קביעת תקרה של עד משכורת אחת לנושא משרה.

- ה. מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה מאפשרת להעניק בonus מצטיינים לעובדים ולעובדים מרכזיים באופן הבא (בתחילת כל שנה על המנכ"ל יהיה להציג לאישור ועדת התגמול את העקרונות לחלוקת בonus המצטיינים לעובדים ולעובדים מרכזיים):
- מנכ"ל הבנק יהיה רשאי להעניק בonus מצטיינים לעובדים ולעובדים מרכזיים בסכום שלא יעלה על 1,150,000 ש"ח בתנאים הבאים:

- עד 40% מסכום הבonus יחולק לאורך שנת המענק על פי יעדים שיקבעו על ידי המנכ"ל במטרה להניע את העובדים להצטיינות, בכפוף לעמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון.
- יתרת סכום בonus המצטיינים תחולק אך ורק במקרה בו לא חולק תגמול שנתי משתנה מאחר והבנק לא עמד בתנאי הסף בכפוף לתנאים הבאים: שיעור תשואה שנתי באותה שנת מענק לא פחת משיעור תשואה של 6%; עמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בשנת המענק ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון; חלוקת יתרת סכום המענק תחולק לעד 20% מהעובדים והעובדים המרכזיים שאינם עובדי דילרים ו/או עובדי נוסטרו; המענק יחולק עד למשכורת חודשית אחת לעובד ולרבות לעובד מרכזי ולא יותר מ- 20,000 ש"ח לעובד ולרבות לעובד מרכזי.

למען הסדר הטוב יובהר כי בשנת 2019 הבנק עמד בתנאי הסף המצטברים וחולק תגמול שנתי משתנה ולפיכך יתרת סכום בonus מצטיינים, הקבוע בסעיף 5.5(ב) לעיל לא חולק.

בשנים 2018 ו-2019 השיג הבנק רווחיות נאותה של כ 10% תשואה לרווח הכולל. רווחיות זו כללה מרכיבים מיוחדים כפי שפורטו בדוח הכספי.

בהתאם למדיניות התגמול לשיתוף בעלי המניות והעובדים ברווחיות ובמטרה לתת ביטוי למאמצי העובדים ותרומתם המיוחדת בהשגת הרווחיות החליט הדירקטוריון שלא לנטרל המרכיבים המיוחדים ולהעניק לעובדים מענקים המביאים בחשבון את מלוא הרווח.

6. הדרכים בהן הבנק מתאים את התגמול כדי להתחשב בביצועים לטווח ארוך יותר

א. במסמכי מדיניות התגמול נקבע הסדר לפריסת התגמול המשתנה, הסדר המחזק את ביסוס הרכיב המשתנה על ביצועים ארוכי טווח, ולפיו תשלום המענק המשתנה, כולל הסדר לפיו ככל שהתגמול המשתנה שהוענק לנושא המשרה אינו עולה על 40% מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה, הפריסה והדחייה של התגמול המשתנה תהיה כדלקמן: 40% ממנו יידחה ויפרס על פני שנתיים בקו ישר ותשלומו של כל תשלום יותנה בעמידה בשיעור תשואה של 6% ומעלה לגבי השנה בה אמור להשתלם התשלום ובכך שלא יהיה במתן אותו חלק מהתגמול המשתנה הנדחה כדי לפגוע ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על בנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון. היה ובשנה מסוימת שיעור התשואה יהיה נמוך מ- 6% ו/או הבנק לא עמד ביחס הלימות ההון הנדרשים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון אזי התשלום הנדחה לא ישולם וידחה לשנה הבאה (להלן: "מועד התשלום המעודכן"). במקרה בו שיעור התשואה בדוחות הכספיים המתפרסמים בסמוך לפני מועד התשלום המעודכן יהיה נמוך משיעור תשואה של 6% ו/או הבנק לא עמד ביחס הלימות ההון הנדרשים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון, אותו חלק מהמענק המשתנה הנדחה יבוטל ונושא המשרה לא יהיה זכאי לקבלו.

ב. ככל שהתגמול המשתנה שהוענק לנושא המשרה עלה על 40% מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה, הפריסה והדחייה של התגמול המשתנה יהיה כדלקמן: 50% מהתגמול המשתנה יידחה ויפרס על פני שלוש שנים בקו ישר ותשלומו של כל תשלום יותנה בעמידה בשיעור תשואה של 6% ומעלה לגבי השנה בה אמור להשתלם התשלום ובכך שלא יהיה במתן אותו חלק מהתגמול המשתנה הנדחה כדי לפגוע ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על בנקים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון. היה ובשנה מסוימת שיעור התשואה יהיה נמוך מ- 6% ו/או הבנק לא עמד ביחס הלימות ההון הנדרשים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון אזי התשלום הנדחה לא ישולם וידחה לשנה הבאה (להלן: "מועד התשלום המעודכן"). במקרה בו שיעור התשואה בדוחות הכספיים המתפרסמים בסמוך לפני מועד התשלום המעודכן יהיה נמוך משיעור תשואה של 6% ו/או הבנק לא עמד ביחס הלימות ההון הנדרשים ובמתווה שקבע הדירקטוריון לצורך עמידה ביחסי הלימות ההון, אותו חלק מהמענק המשתנה הנדחה יבוטל ונושא המשרה לא יהיה זכאי לקבלו. ההסדר חל על כלל נושאי המשרה והעובדים המרכזיים שאינם נושאי משרה. אלא אם כן, התגמול המשתנה שהוענק לנושא משרה ו/או עובד מרכזי שאינו נושא משרה בגין שנת המענק לא עלה על שישית (1/6) מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה ו/או עובד מרכזי שאינו נושא משרה באותה שנה ואז ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להחליט שאין צורך בדחיית תשלום כלשהו בגין אותו תגמול משתנה.

טבלה 43 - תגמול שהוענק במהלך שנת הדיווח (REM1)

[נדבר 3]

ליום 31 בדצמבר 2019					
א	ב	א	ב	א	ב
נושאי משרה בכירה	עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירה	עובדים מרכזיים אחרים	סכום התגמול	
12	2	12	2	מספר עובדים	1
13.0	1.3	13.0	1.3	סך תגמול קבוע (7+5+3)	2
13.0	1.3	13.0	1.3	מזה: מבוסס מזומן	3
0	0	0	0	מזה: נדחה	4
0	0	0	0	מזה: מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים	5
0	0	0	0	מזה: נדחה	6
0	0	0	0	מזה: צורות אחרות	7
0	0	0	0	מזה: נדחה	8
11.0	2	11.0	2	מספר עובדים	9
2.1	0.1	2.1	0.1	סך תגמול משתנה (15+13+11)	10
2.1	0.1	2.1	0.1	מזה: מבוסס מזומן	11
0.8		0.8		מזה: נדחה	12
0.0		0.0		מזה: מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים	13
0.0		0.0		מזה: נדחה	14
0.0		0.0		מזה: צורות אחרות	15
0.0		0.0		מזה: נדחה	16
15.1	1.4	15.1	1.4	סך תגמול (2+10)	17

ליום 31 בדצמבר 2018					
א	ב	א	ב	א	ב
נושאי משרה בכירה	עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירה	עובדים מרכזיים אחרים	סכום התגמול	
14	2	14	2	מספר עובדים	1
13.2	1.0	13.2	1.0	סך תגמול קבוע (7+5+3)	2
13.2	1.0	13.2	1.0	מזה: מבוסס מזומן	3
-	-	-	-	מזה: נדחה	4
-	-	-	-	מזה: מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים	5
-	-	-	-	מזה: נדחה	6
-	-	-	-	מזה: צורות אחרות	7
-	-	-	-	מזה: נדחה	8
1	-	1	-	מספר עובדים	9
0.1	-	0.1	-	סך תגמול משתנה (15+13+11)	10
0.1	-	0.1	-	מזה: מבוסס מזומן	11
0.1	-	0.1	-	מזה: נדחה	12
-	-	-	-	מזה: מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים	13
-	-	-	-	מזה: נדחה	14
-	-	-	-	מזה: צורות אחרות	15
-	-	-	-	מזה: נדחה	16
13.7	13.3	13.7	13.3	סך תגמול (2+10)	17

טבלה 44 - תשלומים מיוחדים (REM 2)

[נדבך 3]

ליום 31 בדצמבר 2019						תשלומים מיוחדים
תשלומי פיצויים***		מענקים בעת החתימה**		בונוסים מובטחים*		
סך הכל	מספר עובדים	סך הכל	מספר עובדים	סך הכל	מספר עובדים	
-	-	-	-	-	-	נושאי משרה בכירה
-	-	-	-	-	-	עובדים מרכזיים אחרים

ליום 31 בדצמבר 2018						תשלומים מיוחדים
תשלומי פיצויים		מענקים בעת החתימה		בונוסים מובטחים		
סך הכל	מספר עובדים	סך הכל	מספר עובדים	סך הכל	מספר עובדים	
-	-	-	-	-	-	נושאי משרה בכירה
-	-	-	-	-	-	עובדים מרכזיים אחרים

* בונוסים מובטחים במהלך שנת הדיווח.

** תשלומים שהוקצו לעובדים בעת הגיוס במהלך שנת הדיווח.

*** תשלומים שהוקצו לעובדים שהופסקה עבודתם במהלך שנת הדיווח.

טבלה 45 - תגמול נדחה (REM 3)
[נדבך 3]

ליום 31 בדצמבר 2019					תגמול נדחה ותגמול מוחזק (retained)
א	ב	ג	ד	ה	
הסכום הכולל של יתרת התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדעיבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל של יתרת התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדעיבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדעיבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדעיבד	הסכום הכולל של התגמול הנדחה ששולם (paid out) בשנת הדיווח	
0.8	0.8	-	-	0.1	נושאי משרה בכירה
-	-	-	-	-	מזומן
-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	מכשירים מבוססי מזומן
-	-	-	-	-	אחר
-	-	-	-	-	עובדים מרכזיים אחרים
-	-	-	-	-	מזומן
-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	מכשירים מבוססי מזומן
-	-	-	-	-	אחר
0.8	0.8	-	-	0.1	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2018					תגמול נדחה ותגמול מוחזק (retained)
א	ב	ג	ד	ה	
הסכום הכולל של יתרת התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדעיבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל של יתרת התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדעיבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדעיבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדעיבד	הסכום הכולל של התגמול הנדחה ששולם (paid out) בשנת הדיווח	
0.1	-	-	-	0.1	נושאי משרה בכירה
-	-	-	-	-	מזומן
-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	מכשירים מבוססי מזומן
-	-	-	-	-	אחר
-	-	-	-	-	עובדים מרכזיים אחרים
-	-	-	-	-	מזומן
-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	מכשירים מבוססי מזומן
-	-	-	-	-	אחר
0.1	-	-	-	0.1	סך הכל

תוספת א' – קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים

טבלה 46 – הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (L1)

[נדבר 3]

ליום 31 בדצמבר 2019						
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
יתרות מאזניות של פריטים ש:						
יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	כפופים למסגרת סיכון אשראי	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי במיליוני ש"ח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי במיליוני ש"ח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי במיליוני ש"ח	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון

נכסים	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
מזומנים ופיקדונות בבנקים	3,054.8	2,853.6	2,853.6	-	-	-	-
ניירות ערך	345.9	269.8	266.6	-	-	3.2	-
אשראי לציבור, נטו	10,731.3	13,609.5	13,609.5	-	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי	-111.5	-49.2	-49.2	-	-	-	-
אשראי לציבור, נטו	10,619.8	13,560.3	13,560.3	-	-	-	-
אשראי לממשלה	-	-	-	-	-	-	-
בניינים וציוד	159.5	159.5	159.5	-	-	-	-
נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3.2	8.2	-	8.2	-	-	-
נכסים אחרים	114.9	316.0	299.4	-	-	-	16.6
סך כל הנכסים	14,298.1	17,167.4	17,139.4	8.2	-	3.2	16.6

התחייבויות	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
פיקדונות הציבור	10,887.6	-	-	-	-	-	-
פיקדונות מבנקים	112.0	-	-	-	-	-	-
פיקדונות הממשלה	0.4	-	-	-	-	-	-
ניירות ערך שהושאלו	-	-	-	-	-	-	-
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	2,133.1	-	-	-	-	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	2.0	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	201.5	-	-	-	-	-	-
סך התחייבויות	13,336.6	-	-	-	-	-	-

טבלה 46 – הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (LI1) (המשך)

[נדבר 3]

ליום 31 בדצמבר 2018						
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז
יתרות מאזניות של פריטים ש:						
יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו
לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון
מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו
מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו
מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו

נכסים

-	-	-	-	1,916.1	1,916.1	2,116.8
-	2.5	-	-	895.6	898.1	956.2
-	-	-	-	11,948.3	11,948.3	10,008.9
-	-	-	-	-32.3	-32.3	-100.9
-	-	-	-	11,916.0	11,916.0	9,908.0
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	164.9	164.9	164.9
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	2.9	-	2.9	8.5
23.1	-	-	-	319.0	342.1	138.1
23.1	2.5	-	2.9	15,211.7	15,240.2	13,292.5

מזומנים ופיקדונות בבנקים
ניירות ערך
אשראי לציבור, נטו
הפרשה להפסדי אשראי
אשראי לציבור, נטו
אשראי לממשלה
בניינים וציוד
נכסים בלתי מוחשיים
נכסים בגין מכשירים נגזרים
נכסים אחרים
סך כל הנכסים

התחייבויות

-	-	-	-	-	-	10,513.3
-	-	-	-	-	-	30.9
-	-	-	-	-	-	50.0
-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1,618.7
-	-	-	-	-	-	14.8
-	-	-	-	-	-	169.6
-	-	-	-	-	-	12,397.3

פיקדונות הציבור
פיקדונות מבנקים
פיקדונות הממשלה
ניירות ערך שהושאלו
איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
התחייבויות אחרות
סך התחייבויות

טבלה 47 - הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (CC2)

[נדבך 3]

הפניה לרכיבי ההון הפיקוחיים	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019
במיליוני ש"ח		
	2,116.8	3,054.8
	956.2	345.9
	-	-
14	-	-
	956.2	345.9
	-	-
	10,008.9	10,731.3
	(100.9)	(111.5)
20	(90.6)	(101.7)
	(10.3)	(9.8)
	9,908.0	10,619.8
	164.9	159.5
	-	-
6	-	-
7	-	-
	8.5	3.2
	138.1	114.9
	74.4	72.8
9	51.3	56.2
8	-	-
	23.1	16.6
12	-	-
	63.7	42.1
	13,292.5	14,298.1

נכסים

מזומנים ופיקדונות בבנקים

ניירות ערך

מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי

מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי שאינן עולות על סף הפחתה

מזה: ניירות ערך אחרים

ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר

אשראי לציבור

הפרשה להפסדי אשראי

מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2

מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי

אשראי לציבור, נטו

בניינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

מזה: מוניטין

מזה: נכסים בלתי מוחשיים אחרים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

מזה: נכסי מס נדחה

מזה: נכסי מס נדחה למעט אלו המיוחסים להפרשי עיתוי

מזה: התחייבות בגין מס נדחה בגין נכסים בלתי מוחשיים

מזה: נכסי מס נדחה אחרים

מזה: עודף עתודה על יעודה

מזה: נכסים אחרים נוספים

סך כל הנכסים

טבלה 47 - הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (CC2): (המשך)
[נדבך 3]

הפניה לרכיבי ההון הפיקוחיים	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 31 בדצמבר 2019	
	במיליוני ש"ח		
	10,513.3	10,887.6	התחייבויות והון
	30.9	112.0	פיקדונות הציבור
	50.0	0.4	פיקדונות מבנקים
	-	-	פיקדונות הממשלה
	1,618.7	2,133.1	ניירות ערך שהושאלו
	189.0	129.7	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
	274.9	248.0	מזה: כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי
	237.7	238.5	מזה: כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי
	37.2	9.5	מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
	14.8	2.0	מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
	-	-	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
	169.6	201.5	מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
	-	-	התחייבויות אחרות
	12,397.3	13,336.6	מזה: התחייבות בגין מס נדחה המיוחסת לפנסיה
			סך כל ההתחייבויות
			הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
	895.2	961.5	מזה: הון מניות רגילות
	895.2	226.8	מזה: הון מניות רגילות ופרמיה
1	226.8	226.8	מזה: עודפים
3	669.5	738.8	מזה: רווח כולל אחר מצטבר
4	(1.1)	(4.1)	מזה: רווחים בגין התאמות בגין הטבות לעובדים
	0.3	(4.7)	מזה: רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות ערך למכירה
	(1.3)	0.6	לפי שווי הוגן
10	-	-	מזה: הפסדים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
	-	-	מזה: הפסדים נטו מהתאמות מתרגום דוחות כספיים
	-	-	מזה: קרנות הון
	-	-	מזה: הון מניות בכורה
	-	-	מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
15A	-	-	מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
15B	-	-	מזה: מכשירים הוניים אחרים
	-	-	מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
16A	-	-	מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
16B	-	-	זכויות שאינן מקנות שליטה*
	-	-	מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון עצמי רובד
5	-	-	1
	-	-	מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון רובד
17	-	-	נוסף
19	-	-	מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון רובד 2
	895.2	961.5	מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שלא ניתן לייחס להון הפיקוחי
	13,292.5	14,298.1	סך כל ההון העצמי
			סך כל ההתחייבויות וההון

טבלה 48 – המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים (L12)
[נדבר 3]

ליום 31 בדצמבר 2019				
א	ב	ג	ד	ה
פריטים שחלה עליהם:				
סך הכל	מסגרת סיכון אשראי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת סיכון שוק
במיליוני ש"ח				
17,150.8	17,139.4	-	8.2	3.2
-	-	-	-	-
17,150.8	17,139.4	-	8.2	3.2
779.0	779.0	-	-	-
(105.6)	(104.4)	-	(1.2)	-
(49.2)	(49.2)	-	-	-
-	-	-	-	-
17,775.1	17,764.9	-	7.0	3.2

1	סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי (על פי מתכונת גילוי L11)
2	סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי (על פי מתכונת גילוי L11)
3	סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
4	סכומים חוץ-מאזניים
5	הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שכבר נכללו בשורה 2
6	הבדלים הנגרמים מהפרשות
7
8	סכומי חשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות

ליום 31 בדצמבר 2018				
א	ב	ג	ד	ה
פריטים שחלה עליהם:				
סך הכל	מסגרת סיכון אשראי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת סיכון שוק
במיליוני ש"ח				
15,217.1	15,211.7	0.0	2.9	2.5
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15,217.1	15,211.7	0.0	2.9	2.5
773.2	773.2	0.0	0.0	0.0
(144.8)	(142.6)	0.0	(2.2)	0.0
(32.3)	(32.3)	0.0	0.0	0.0
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
15,813.2	15,809.9	0.0	0.7	2.5

1	סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי (על פי מתכונת גילוי L11)
2	סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי (על פי מתכונת גילוי L11)
3	סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
4	סכומים חוץ-מאזניים
5	הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שכבר נכללו בשורה 2
6	הבדלים הנגרמים מהפרשות
7
8	סכומי חשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות

מונח	תיאור קצר
אובליגו	מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח ומהווה את החבות הכוללת לבנק.
אינפלציה	מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים
אירוע קיברנטי (סייבר)	אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.
אמצעי שליטה	על פי חוק בנקאות (רישוי), התשמ"א – 1981, כל אחת מאלה: (1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר; (2) הזכות למנות דירקטור בתאגיד, ולעניין זה: (א) יראו את מי שמינה דירקטור בתאגיד כבעל הזכות למנות; (ב) חזקה על תאגיד שנושא משרה בו נתמנה לדירקטור בתאגיד אחר, ועל מי ששולט באותו תאגיד, שהם בעלי הזכות למנות; (3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד; (4) הזכות ליתרת נכסי התאגיד בעת חיסולו לאחר סילוק חביותיו.
ארגון מחדש של חוב בעייתי	חוב אשר פורמאליט עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב.
אשראי בהשגחה מיוחדת	אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.
אשראי נחות	אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק ע"י השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.
אשראי פגום	אשראי אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חוב יסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור.
באזל III/באזל III	הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.
גידור	עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה
הון עצמי רובד 1	הון על בסיס מתמשך - going concern capital. הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" - הוראות מעבר."

מונח	תיאור קצר
הון רובד 2	שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר (gone concern capital) והוא כולל בעיקר מכשירי כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל III וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (contingent convertible- CoCo) שהונפקו על ידי הבנק ושיומרו למניות הבנק בקרות אירוע מוכן (point of non viability). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.
הון רגולטורי	הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).
הלואה לדירור	הלואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק: (1) ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ; (2) ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח; (3) ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים; (4) ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1 ו-2.
הלואה ממונפת	(1) אשראי שניתן למימון עסקה הונית (2) היחס בין סך החוב של הלוואה ל-EBIDTA של הלוואה עולה על שיעורים שקבע הבנק, בין היתר בהתחשב ברמות המקובלות בענף או במגזר ספציפי (3) לווא המאופיין ביחס גבוה של חוב לשווי נקי (4) רמת המינוף, לאחר המימון, כפי שהיא נמדדת באמצעות יחסי המינוף, גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף או מרמות היסטוריות
הסכמי CSA	הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.
הפרשה פרטנית	הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהוון בשיעור הריבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הביטחון. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד ולסיווג החוב פגום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת ע"י הגורמים העסקיים המטפלים בלוואה, ע"י יחידות ניהול סיכוני האשראי בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם. ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיגור של 90 יום.
הפרשה קבוצתית	הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.
חברת דירוג	חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידיהן. בישראל פועלות שתי חברות דירוג – "מעלות" ו"מדרוג".
חח"ד - חשבון חוזר דביטורי	חשבון עובר ושב עסקי עם מסגרת אשראי.
חשיפות חוץ מאזניות	חשיפות אלו נובעות ממחויבויות שנטל הבנק כלפי הלווים שלו אך לתאריך הדיווח טרם מומשו/נוצלו על ידי הלווים ולאור זאת חשיפות אלו טרם באות לידי ביטוי ברישום נכס או התחייבות מאזנית. דוגמה לחשיפות אלו הן, בין היתר: - התחייבויות למתן אשראי שטרם נוצלו;

מונח	תיאור קצר
	<p>- מסגרות אשראי לא מנוצלות;</p> <p>- התחייבויות בהתאם להסכמי ערבות;</p> <p>- התחייבויות בהתאם לאישור עקרוני המחייב את הבנק לשמור על ריבית לתקופה מסוימת.</p> <p>- ועוד.</p>
יחס הלימות הון	<p>יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.</p>
יחס כיסוי נזילות	<p>יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.</p>
יחס מינוף	<p>מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוסס באחוזים.</p>
כתבי התחייבות נדחים	<p>כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.</p>
לווה	<p>בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיעה הבנק. לצורך בחינת חשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לווים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".</p>
מגנ"א - מערכת גילוי נאות אלקטרוני	<p>מערכת מידע לקליטתם והפצתם דרך רשת האינטרנט, של מכלול הדיווחים הנדרשים מגופים הכפופים לפיקוחה של הרשות: תאגידים, מנהלי קרנות נאמנות, נאמנים, חברות יועצי השקעות, חברות לניהול תיקים וחתמים.</p>
מס"ב - מרכז הסליקה הבנקאי	<p>חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חיובים וזיכויים אלקטרוניים</p>
מק"מ-מלווה קצר מועד	<p>נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניתריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא ריבית.</p>
משך חיים ממוצע (מח"מ)	<p>משך חיים ממוצע (מח"מ) נמדד בשנים ומשקלל את תשלומי הריבית התקופתיים של המכשיר הפיננסי לאורך חייו עד לפידיון הסופי. ככל שמשך החיים הממוצע ארוך יותר שווי הוגן של המכשיר מושפע יותר משינויים בשיעורי הריבית ומגורמים כלכליים אחרים ולפיכך מסוכן יותר.</p>
נגזר	<p>נגזר הוא מכשיר פיננסי או חוזה אחר, בעל 3 מאפיינים:</p> <ol style="list-style-type: none"> שווי משתנה בהתאם לשינוי בשיעור ריבית, במחיר פיננסי מוגדר, במחיר סחורה מוגדר, בדירוג אשראי או בבסיס דומה. אינו דורש השקעה ראשונית נטו או דורש השקעה ראשונית נטו הנמוכה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק. הוא מסולק במועד עתידי.
נגזר אשראי	<p>חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון וכו'.</p>
נדבך 1	<p>הקצאת הון מזערי כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית. הוראות נדבך 1 שנקבעו על ידי ועדת באזל אומצו במסגרת הוראות נוהל בנקאי תקין מספר 201 עד 209 והם קובעים שיטה פיקוחית לחישוב נכסים משוקללים בסיכון ואופן החישוב של דרישות ההון בגין נכסי סיכון כאמור.</p>
נדבך 2	<p>מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על ידי הפיקוח על הבנקים.</p>

מונח	תיאור קצר
נדבך 3	משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.
נכסים משוקללים בסיכון או נכסי סיכון (RWA)	נכסי סיכון משקפים חשיפה מאזנית וחוץ מאזנית שנוצרת בגין פעילויות הבנק משוקללות בסיכון המיוחס לה בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין 203 עד 209 בכל הקשור לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכנות תפעול. נכסי סיכון כאמור נועדו לשקף את הסיכון המשוקלל בגינו נדרש הבנק להחזיק דרישת ההון הרגולטורי במסגרת הדרישות להלימות ההון.
סיכון אשראי	סיכון אשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על פי הסכם האשראי.
סיכון אינפלציה	הינו הסיכון משינויים לא צפויים בקצב האינפלציה, כלומר בשינויים במדד המחירים לצרכן.
סיכון בסיס אחר	חשיפה לשינוי של מחירים – כגון: מחירי מניות, אופציות וכד'.
סיכון נזילות	רמת החשיפה הנובעת מכך שחלק מהכנסות, הוצאות, נכסים או התחייבויות של הבנק או חברות הבנות שלו נקובים במטבע שונה ממטבע הפעילות שלהם, לעלייה או ירידה בשערי המטבעות להם הם חשופים. אלה עלולים לפגוע באופן ניכר וליצור הפסדים ובמקרים מסוימים אף להביא להפסדים כבדים.
סיכון מטבע	רמת החשיפה הנובעת מכך שחלק מהכנסות, הוצאות, נכסים או התחייבויות של הבנק או חברות הבנות שלו נקובים במטבע שונה ממטבע הפעילות שלהם, לעלייה או ירידה בשערי המטבעות להם הם חשופים. אלה עלולים לפגוע באופן ניכר וליצור הפסדים ובמקרים מסוימים אף להביא להפסדים כבדים.
סיכון ריבית	סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.
סיכון שוק	סיכון להפסד או ירידת-ערך הנובע משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים, וברמה הכוללת שינוי בשווי הכלכלי של הבנק, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.
סינדיקציה של הלוואה	עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. עסקאות מסוג זה מבוצעות לעיתים קרובות כאשר קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כך שהסכום שמועמד ללווה גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.
סליקה	תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות ויישוב יתרות.
קבוצת לוויים	הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לוויים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לוויים אחת.
קווי הגנה	ממשל ניהול הסיכונים, מסתמך על שלושה קווי הגנה: קו ראשון: הנהלות קווי העסקים; קו שני: פונקציית ניהול סיכונים, חשבות, ייעוץ משפטי; קו שלישי: ביקורת פנימית.
שווי הוגן	ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית: - רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק; - רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים; - רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.
שיעור המימון (LTV)	שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי

מונח	תיאור קצר
	הדיר יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.
ALM – Asset and Liability Management	ניהול נכסי בנק והתחייבויותיו במגמה ליצור הקבלה מתאימה ביניהם ולהכביר את הונו של הבנק בטווח הארוך, לטובת בעלי מניותיו.
BPV – Basic Point Value	השינוי בשווי ההון מתזוזה מקבילה של נקודת בסיס אחת. 100 BPV הינו השינוי בשווי ההון מתזוזה מקבילה של 100 נקודות בסיס.
CCF – Credit Conversion Factor	מקדמי המרה לאשראי. פריטים חוץ מאזניים יומרו לשווה ערך חשיפות אשראי באמצעות שימוש במקדמי המרה לאשראי. המרה זו תבוצע לאחר הפחתת סיכון האשראי.
CCR - Counterparty Credit Risk	סיכון אשראי צד נגדי - מהווה תת סיכון של סיכון האשראי הכולל אליו חשוף הבנק, ומבטא את הסיכון שצד נגדי בעסקת חוזה פיננסי ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של העסקה ולא יעמוד בתשלומים הנדרשים על פי תנאי העסקה. סיכון אשראי של צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד ומשתנה לאורך חיי העסקה. ערך השוק של העסקה משתנה באופן רציף בהתאם לתנודות גורמי השוק העומדים בבסיסה, ויכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים בעסקה.
CRM - Credit Risk Mitigation	הפחתת סיכון אשראי - מקזזי סיכון המותרים לקיזוז עפ"י הוראות באזל II (בעיקר: ביטחונות נזילים משועבדים כנדרש). לפי הוראות אלה הבנק יכול, בעת חישוב דרישות ההון, להפחית את חשיפת האשראי שלו כלפי הצד הנגדי, ובכך להביא בחשבון את השפעת הפחתת הסיכון של הביטחון.
CVA - Credit Valuation Adjustment	חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.
DVA - debt valuation adjustment	התאמות חשבונאיות בגין סיכון אשראי של הבנק שנכללו בשווי ההון של ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים.
ECAI - External Credit Assessment Institution	חברת דירוג אשראי חיצונית כשירה היא יישות, שאיננה סוכנות אשראי לייצוא (ECA), המנפיקה דירוגי אשראי חיצוניים ושהוכרה על ידי הפיקוח על הבנקים כמי שעמדה בדרישות הכשירות שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא "מדידה והלימות הון – הגישה הסטנדרטית – סיכון אשראי".
EAD – Exposure at Default	ההיקף הצפוי של חשיפתו של צד נגדי בעת כשל אשראי.
EDTF -Enhanced Disclosure Task Force	צוות משימה לשיפור הגילוי שהוקם על ידי ה-FSB. מטרת הגוף הינה לשפר את איכות הגילויים על הסיכונים, שיפור יכולת ההשוואה והשקיפות.
FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act	חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.
FSB -Financial Stability Board	גוף בינלאומי אשר מפקח על המערכת הפיננסית הבינלאומית. מטרתו, לקדם את היציבות במערכת הפיננסית.
ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process	תהליך הערכת הלימות ההון משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן.
IRRBB – Interest Rate Risk in the Banking Book	סיכון הריבית בכל המכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים, למעט מכשירים פיננסיים שהינם חלק מהתיק למסחר.
KPI – Key Performance Indicator	מטרה עסקית רצויה המוגדרת במונחים כמותיים או איכותניים נגזרת מהמגבלות של התיאבון לסיכון.
RTGS – Real Time Gross Settlement	מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לגורמים עסקיים נוספים.
RWA – Risk Weighted Assets	נכסי סיכון משקפים חשיפה מאזנית וחוץ מאזנית שנוצרת בגין פעילויות הבנק משוקללת בסיכון המיוחס לה בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין 203 עד 209 בכל הקשור לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי. נכסי סיכון אלו נועדו לשקף את הסיכון המשוקלל בגינו נדרש הבנק להחזיק הון רגולטורי במסגרת הדרישות לעמידה ביחסי הלימות ההון.
SFT	עסקאות מימון ניירות ערך שבהן ערך העסקה תלוי בהערכות השוק והעסקה כפופה פעמים רבות להסכמי מרווח.

תיאור קצר	מונח
<p>התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים.</p> <p>במסגרת התהליך בוחן הפיקוח את פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי וכן התהליך הפנימי שנקט על ידי הבנק להערכת נאותות כוללת של הלימות ההון הרגולטורי המוחזק על ידי הבנק כנגד החשיפות. תהליך זה נועד לתת לרגולטור כלים להערכה עצמאית של פרופיל הסיכון של הבנק וניהול הסיכונים ולקבוע צעדים להתערבות מוקדמות במטרה למנוע פגיעה ביציבות הבנק ואיתנות הפיננסית שלו.</p>	<p>SREP - Supervisory Review Process</p>
<p>הינו מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש; השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרות המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסים חשופים להם, וכן להחזיר הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.</p>	<p>VaR - Value at Risk</p>

מפקידים גדולים, 82
מקורות מימון, 83

נ

נגזרים, 18, 24, 25, 33, 34, 45, 48, 57, 61, 63, 64
נזילות, 3, 7, 60, 79, 80, 81, 82, 84, 97, 98
ניירות ערך, 5, 24, 25, 30, 34, 37, 55, 60, 61, 63, 64, 77, 97, 84
נכסי סיכון, 3, 17, 31, 96, 97, 98
נכסים אחרים, 24, 45, 48, 63, 64, 95
נכסים משועבדים, 3

ס

סייבר, 76, 95
סיכון אשראי, 3, 17, 27, 30, 32, 34, 37, 45, 48, 52, 53, 97, 98, 99
סיכון מימון, 85
סיכון נזילות, 97, 98
סיכון רגולטורי, 77
סיכון ריבית, 97, 98
סיכון שוק, 17, 97, 98
סיכון תפעולי, 17, 27, 30, 68, 69

ע

עתידיים, 5, 6

פ

פיקדונות הציבור, 25, 63, 86

ש

שווי הוגן, 16, 18, 45, 48, 57, 71, 73, 97, 98

ת

תגמול, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94

א

אינדקס, 3, 101
אשראי לדיור, 3, 9, 44

ב

באזל, 5, 7, 9, 15, 26, 27, 37, 38, 55, 79, 95, 96, 97, 99
בטחונות, 34, 37, 55
בקורות, 38, 76, 96

ג

גידור, 60, 65, 95

ה

הון מניות, 16, 18, 20, 25
הון עצמי רובד 1, 8, 9, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 26, 30, 95
הון רובד 2, 8, 15, 16, 21, 26, 96
הלבנת הון, 77, 78, 89
הלוואות לדיור, 9, 78
הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, 15, 24, 96

מ

מבנה וארגון, 36
מגבלות, 7, 8, 9, 15, 62, 65, 74, 77
מגזרי פעילות, 31
מדדי ביצוע עיקריים, 3
מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים, 15
מוסדיים, 78, 85
מיזוגים, 5, 15
מיזוגים ורכישות, 5, 15
מינוף, 7, 8, 28, 33, 35, 96, 97
מיסים נדחים, 18, 19, 23
ממשל תאגידי לניהול הסיכונים, 36
מסגרות אשראי, 79, 96